

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
BIURO PREWENCJI I RUCHU DROGOWEGO

R A P O R T

o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości
oraz zjawiskom patologii społecznej w 2007 roku

Warszawa 2008

PRZEDMOWA	2
I. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH	
1. Rozmiar i struktura ogólnokrajowej przestępczości nieletnich	4
2. Charakterystyka zjawiska na terenie poszczególnych województw	10
3. Działalność policyjnych izb dziecka	33
II. DZIAŁANIA POLICJI W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA ZJAWISKOM PATOLOGII SPOŁECZNEJ	
1. Alkoholizm	39
2. Narkomania	49
3. Prostyucja i handel ludźmi	54
4. Wykorzystywanie seksualne małoletnich	58
5. Przemoc w rodzinie	65
6. Subkultury	73
7. Sekty i nowe ruchy religijne	80
III. WSPÓLDZIAŁANIE POLICJI W OBSZARZE PROFILAKTYKI	
1. Współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej	86
2. Krajowe i rządowe programy profilaktyczne	
2.1. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”	90
2.2. Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży	92
2.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	98
2.4. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010	102
2.5. Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw	103
3. Programy profilaktyczne realizowane i współrealizowane przez Policję	107
4. Współpraca z policjami innych krajów	111
5. Inne przedsięwzięcia profilaktyczne	114
IV. PODSUMOWANIE	119
Załączniki	122

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo!

Ogromny zakres znaczeniowy i stale poszerzające swe granice pojęcia bezpieczeństwa i porządku publicznego, wpływają na katalog zadań jakie stoją przed Policją. Ze względu na charakter formacji, najczęściej w społecznym zainteresowaniu pozostają te podstawowe zadania, do których należą między innymi: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz należącego do nich mienia, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, najczęściej rozumiana jako zapewnienie spokoju w miejscach użyteczności i komunikacji publicznej, jak również wykrywanie przestępstw oraz wykroczeń i w konsekwencji ściganie ich sprawców. Jednak z uwagi na działania o charakterze profilaktycznym oraz ich istotne znaczenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnych, szczególnego podkreślenia wymaga podejmowanie inicjatyw mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym, jak i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi.

Badania opinii publicznej oraz dane statystyczne dowodzą, że następuje spadek liczby niektórych kategorii przestępstw, a zaufanie do Policji i poczucie bezpieczeństwa w społeczeństwie wzrasta. Nie oznacza to jednak, że wysiłki Policji w zakresie dalszego ograniczania przestępczości ulegają osłabieniu. Wprost przeciwnie, spadek liczby dotyczy bowiem jedynie niektórych kategorii czynów przestępczych, a w środowiskach lokalnych wciąż pojawiają się nowe lub ewoluują odnotowywane wcześniej negatywne zjawiska, które stanowią zagrożenie dla rozwoju i kondycji społeczeństwa.

Działania Policji w sferze zapobiegania zjawiskom patologii społecznej są stale intensyfikowane i dodatkowo uzupełniane o bieżącą diagnozę przyczyn niepożądanych zjawisk, tak aby w konsekwencji działania profilaktyczne dostosować do rzeczywistych potrzeb środowiska lokalnego i zoptymalizować ich skuteczność.

Niniejszy raport stanowi kompendium informacji oraz danych liczbowych, dotyczących zadań, obszarów oraz zjawisk, na podstawie których jednostki Policji podejmują działania z zakresu prewencji kryminalnej.

Na stronach pierwszego rozdziału znajdują Państwo charakterystykę przestępczości nieletnich, opisanej przez pryzmat rozmiaru i struktury na terenie kraju oraz charakterystykę tego zjawiska na terenie poszczególnych województw, uzupełnioną dodatkowo o informację na temat działalności policyjnych izb dziecka.

Rozdział drugi opisuje działania Policji podejmowane w zakresie zapobiegania zjawiskom patologii społecznej, takich jak alkoholizm, narkomania, prostytucja oraz handel ludźmi, wykorzystywanie seksualne małoletnich, przemoc w rodzinie, subkultury, a także sekty i nowe ruchy religijne.

W rozdziale trzecim przedstawiono informacje dotyczące współdziałania Policji w obszarze profilaktyki z organami administracji rządowej i samorządowej oraz innymi podmiotami, scharakteryzowano również realizację krajowych, rządowych oraz lokalnych programów profilaktycznych, a ponadto przygotowano informację o współpracy z policjami innych krajów.

Końcowa część raportu zawiera krótkie podsumowanie oraz załączniki w postaci tabel zawierających szczegółowe dane statystyczne, które pozwolą czytelnikowi uzupełnić wiedzę o obszarach charakteryzowanych w poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach niniejszego raportu.

Dokument ten tylko w niewielkim stopniu odzwierciedla codzienny wkład pracy i osobiste zaangażowanie wielu osób w poszczególne przedsięwzięcia i inicjatywy zmierzające do wypracowania skutecznych rozwiązań na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny oraz budowania pozytywnego wizerunku Policji. Wysoki profesjonalizm i pełna otwartość na lokalne potrzeby społeczeństwa stanowiły podstawę dobrych wyników, jakie osiągnęły w minionym roku poszczególne jednostki Policji.

Doceniając codzienny trud wszystkich policjantów i pracowników, którzy podejmują działania na rzecz profilaktyki, pragnę serdecznie podziękować za tę pracę.

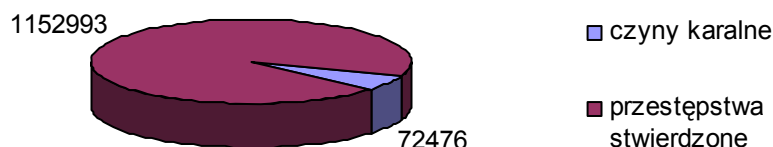
Wzorem lat ubiegłych autorzy opracowania proszą o opinie i sugestie, które zostaną wykorzystane w doskonaleniu konstrukcji i zawartości merytorycznej kolejnych edycji raportu.

I. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

1. Rozmiar i struktura ogólnokrajowej przestępczości nieletnich

W 2007 roku na terenie kraju Policja stwierdziła 1152993 przestępstwa, czyli o 134925 mniej niż w 2006 roku. Ustalono 540604 podejrzanych (mniej o 47355 osób w porównaniu do 2006 r.), wśród nich było 54747 nieletnich (wzrost o 965 osób do 2006 r.), którzy popełnili 72476 czynów karalnych (wzrost o 5030 czynów w porównaniu do 2006 r.). Wskaźnik udziału czynów popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 6,3%. Nieletni stanowili 10,1% ustalonych osób podejrzanych.

Rys. nr 1 . Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (l.bez.).

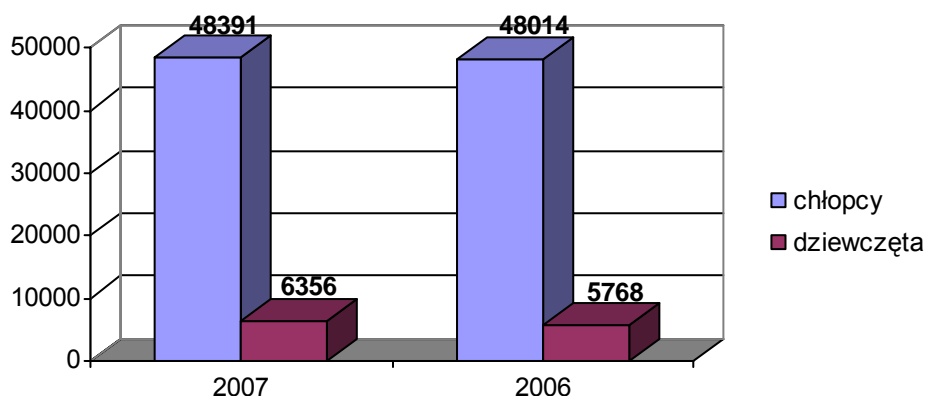
Podobnie jak w latach ubiegłych głównym miejscem działalności przestępczej nieletnich było środowisko miejskie, gdzie odnotowano 60292 (66140 w 2006 r.) popełnione przez nich czyny karalne. Stanowiły one 83,2% (85,3% w 2006 r.) wszystkich czynów popełnionych przez osoby nieletnie na terenie kraju, tj. o 2,1 punktu % mniej niż w 2006 r.

Nieletni sprawcy najczęściej działali indywidualnie - 54520 czyny (60176 w 2006 r.). Czynów karalnych popełnionych przez dwie osoby odnotowano 10604 (10692 w 2006 r.), natomiast czynów karalnych popełnionych w grupie – 7352 (6647 w 2006 r.), a 9077 przestępstw zostało popełnionych wspólnie przez dorosłych i nieletnich¹.

Wśród ogólnej liczby 54747 nieletnich sprawców czynów karalnych do 16 roku życia 11,6% stanowiły dziewczęta tj. 6356 (w 2006 r. – w grupie 53782 nieletnich do 16 lat dziewczęta stanowiły 10,7%).

¹ Podane liczby nie sumują się do ogólnej liczby czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w 2007 roku (72476), gdyż czyny karalne popełnione wspólnie przez nieletnich i dorosłych zawierają się w liczbie czynów karalnych popełnionych przez dwie osoby.

Rys. nr 2 . Liczba nieletnich sprawców z uwzględnieniem płci (l.bez.)².

Wśród nieletnich sprawców w różnego typu szkołach uczyło się 53607 (52535 w 2006 r.). Podobne czyny karalne w przeszłości popełniło 3278 (3510 w 2006 r.), natomiast 1925 (1814 w 2006 r.) nieletnich naruszyło przepisy prawa w innych kategoriach przestępstw. Pod wpływem alkoholu, w chwili popełnienia czynu, było 3491 (3251 w 2006 r.) nieletnich, a 45 (72 w 2006 r.) pod wpływem narkotyku lub innych środków odurzających.

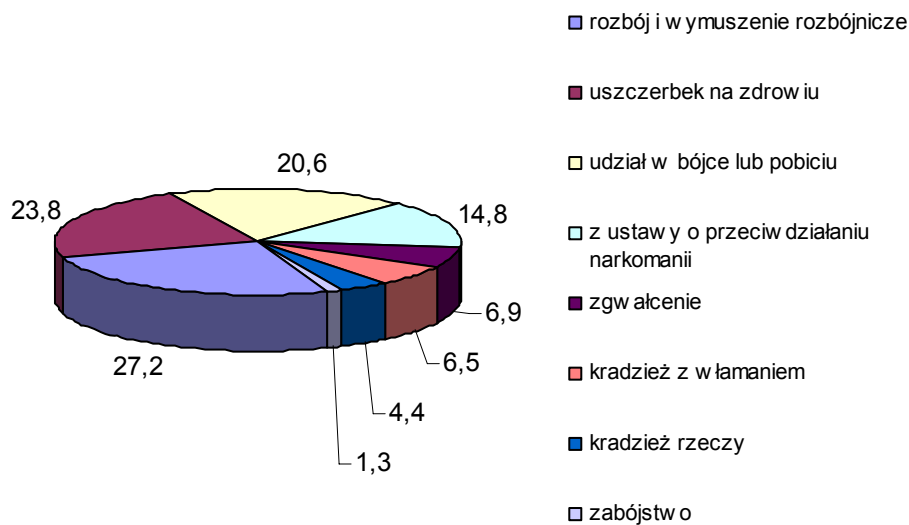
Sąd Rodzinny zastosował środki zapobiegawcze wobec 863 nieletnich (w 2006 r. - 1088), w tym poprzez umieszczenie w schronisku dla nieletnich w stosunku do 552 osób (w 2006 r. - 517 osób), a w placówce oświatowo - wychowawczej - 311 osób (w 2006 r. - 571). Natomiast przestępczość nieletnich w minionym roku w wybranych kategoriach przestępstw kształtowała się następująco:

- przestępstwa drogowe – 1192 czyny karalne (spadek o 34 czyny w porównaniu do 2006r.), 1129 nieletnich sprawców (spadek o 68 w porównaniu do 2006 r.);
- przestępstwa kryminalne – 67401 czynów karalnych (spadek o 5465 w porównaniu do 2006 r.), 51739 nieletnich sprawców (wzrost o 1075 w porównaniu do w 2006 r.), w tym:
 - a) rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze – 7511 czynów karalnych (8154 w 2006 r.),
 - b) uszczerbek na zdrowiu – 3534 czyny karalne (3429 w 2006 r.),
 - c) udział w bójce lub pobiciu – 2958 czynów karalnych (2694 w 2006 r.),
 - d) zgwałcenie – 126 czynów karalnych (148 w 2006 r.),
 - e) zabójstwo – 11 czynów karalnych (19 w 2006 r.),

² Sporządzono na podstawie danych policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA” (nieletni sprawcy do 16 roku życia).

- f) kradzież rzeczy – 10540 czynów karalnych (11650 w 2006 r.),
- g) kradzież z włamaniem – 9185 czynów karalnych (9419 w 2006 r.),
- h) przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 9310 czynów karalnych (13417 w 2006 r.).

Rys. nr 3. Udział czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w danej kategorii w 2007 roku (%).³

Szczegółowe dane dotyczące udziału nieletnich sprawców w wybranych kategoriach przestępstw przedstawiono w tabeli nr 1 stanowiącej załącznik numer 1.

Niewielka tendencja wzrostowa w porównaniu do 2006 r. nastąpiła również wśród małoletnich osób, które nie ukończyły 13 roku życia. Ogółem 3571 (3210 w 2006 r.) osób do 13 roku życia popełniło 2319 (2117 w 2006 r.) czynów zabronionych w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 ustawy z dnia 26.10.1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Niektóre kategorie czynów zabronionych popełnionych przez osoby poniżej 13 lat to:

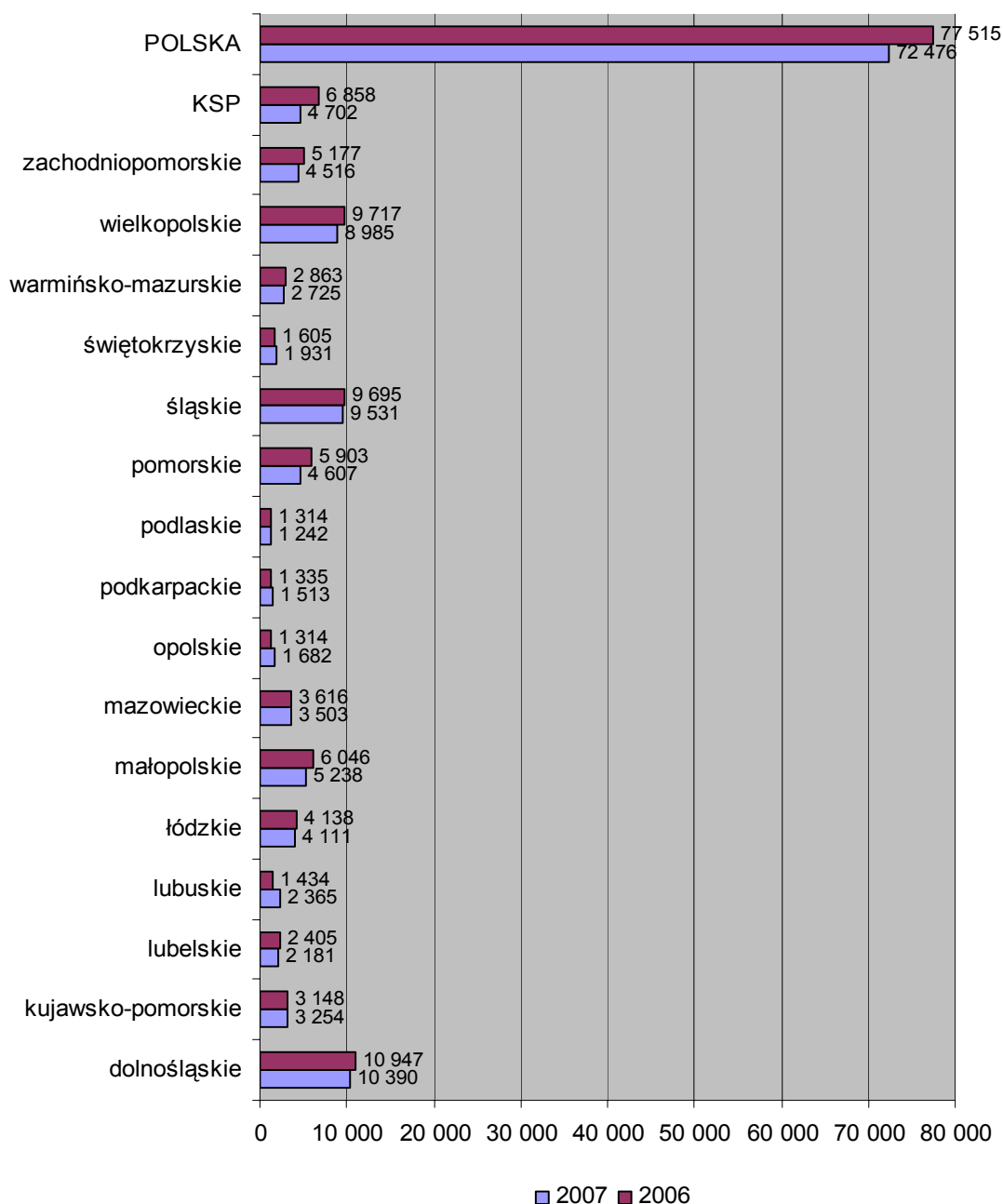
- kradzież rzeczy – 498 czynów (455 w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 358 czynów (319 w 2006 r.),
- udział w bójce lub pobiciu – 214 czynów (163 w 2006 r.),
- spowodowanie uszczerbku na zdrowiu – 208 czynów (199 w 2006 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza – 183 czyny (177 w 2006 r.),
- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 30 czynów (37 w 2006 r.).

³ Sporządzono na podstawie danych policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Ogółem osoby do 13 roku życia popełniły 2241 czynów zabronionych o charakterze kryminalnym, 21 czynów zabronionych o charakterze gospodarczym, 16 drogowych.

Zestawienie porównawcze dotyczące przestępczości w Polsce w latach 2006-2007, z uwzględnieniem poszczególnych województw znajduje się w tabeli nr 2 załącznika nr 1.

Rys. nr 4. Czyny karalne nieletnich w poszczególnych województwach latach 2006 i 2007 (l.bez.).

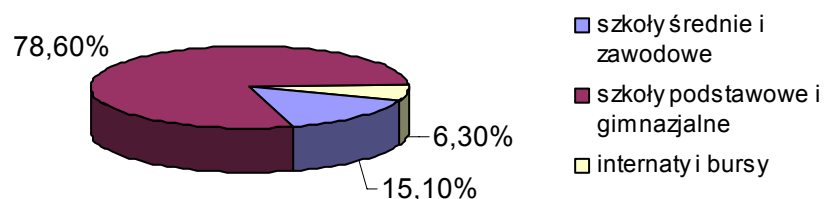
Innym, poważnym problemem dotyczącym dzieci, jest przestępczość w szkołach i internatach. Dane statystyczne dotyczące przypadków naruszenia w 2007 roku

prawa na terenie szkół oraz innych placówek oświatowych, z wyszczególnieniem kategorii popełnionych przestępstw (w porównaniu do roku poprzedniego), zamieszczono w tabeli nr 3 w załączniku nr 1. Należy pamiętać, że w obiektach szkolnych nie tylko nieletni dokonują przestępstw, ale również osoby dorosłe.

Z danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2007 roku na terenie wszystkich placówek oświatowych i wychowawczych popełniono ogółem 22225 przestępstw (tj. o 2584 mniej w porównaniu do 2006 r.), w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjów 17471 przestępstw (mniej o 1596 do 2006 r.),
- szkół średnich i zawodowych 3364 przestępstwa (mniej o 515 do 2006r.),
- internatów i burs szkolnych 1390 przestępstw (mniej o 473 do 2006 r.).

Rys. nr 5. Wskaźnik procentowy przestępstw stwierdzonych w poszczególnych placówkach oświatowych (%)⁴.

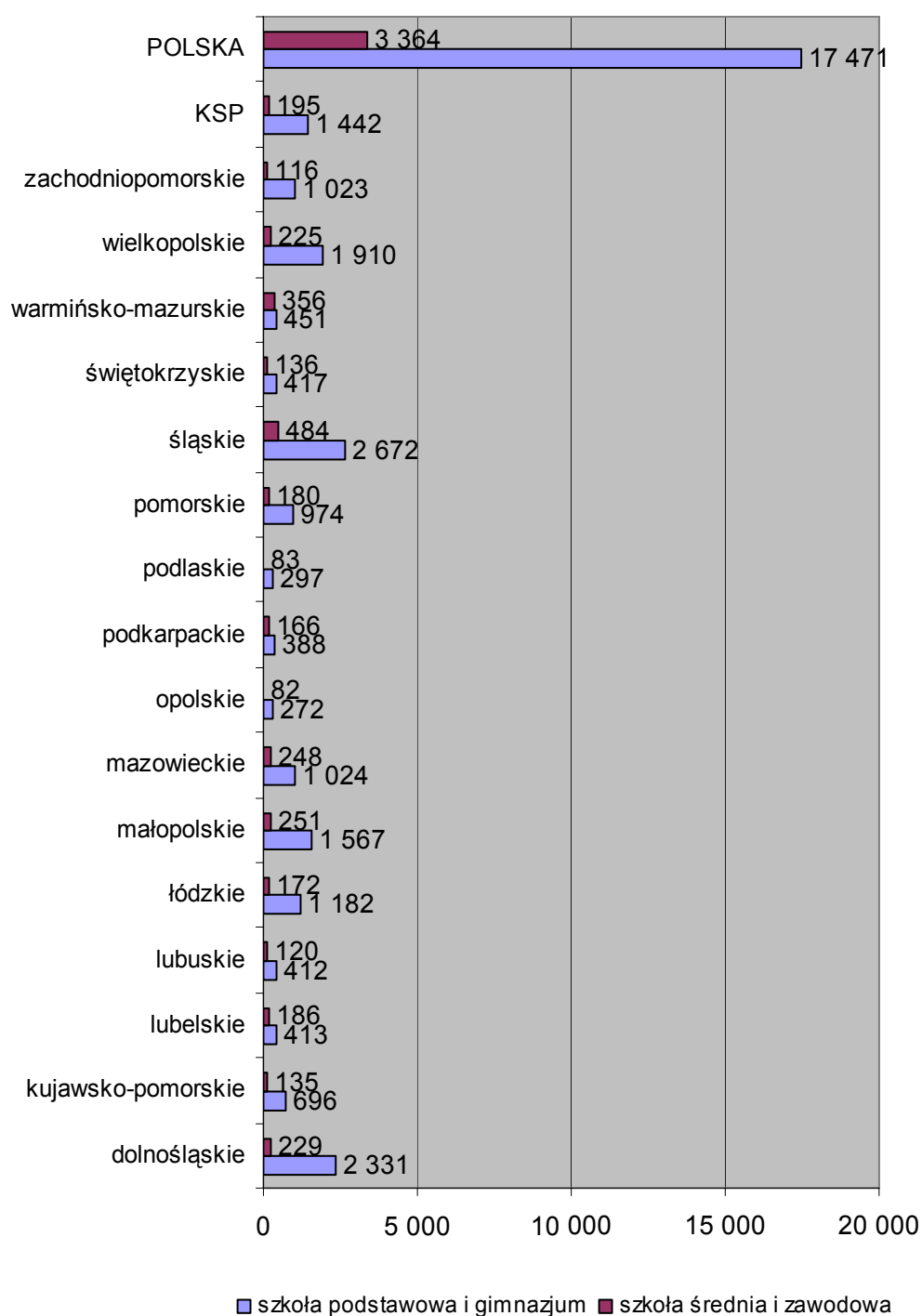

Na terenie wszystkich wymienionych placówek stwierdzono między innymi:

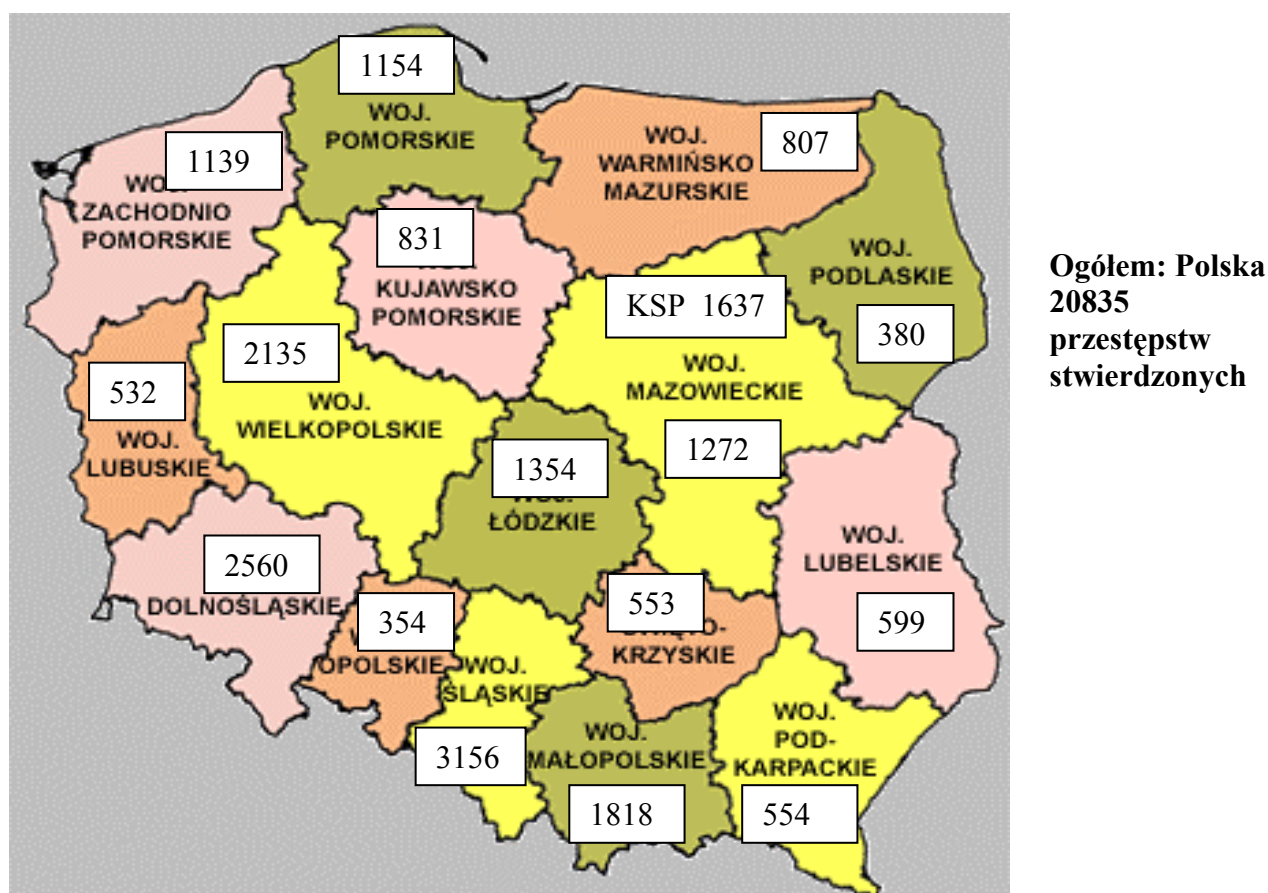
- 1103 bójki i pobicia (2006 r. - 1096);
- 1714 przypadków spowodowania uszczerbku na zdrowiu (2006 r. - 1668);
- 3 zabójstwa (w 2006 r. - 1);
- 3418 rozbojów, kradzieży i wymuszeń rozbójniczych (2006 r. - 4086);
- 33 zgwałcenia (2006 r. - 36).

⁴ Sporządzono na podstawie danych policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Rys. nr 6. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2007 roku na terenie placówek oświatowych w poszczególnych województwach (l.bez.).

Rys. nr 7. Ogólna liczba przestępstw stwierdzonych w 2007 roku na terenie szkół podstawowych i gimnazjów oraz szkół średnich i zawodowych w poszczególnych województwach (l.bez.).

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie placówek oświatowych, z uwzględnieniem poszczególnych województw, w oparciu o dane statystyczne zebrane w policyjnym systemie „TEMIDA” została przedstawiona w tabeli nr 4 w załączniku 1.

2. Charakterystyka zjawiska na terenie poszczególnych województw

Województwo dolnośląskie - KWP WROCLAW

W 2007 roku na terenie woj. dolnośląskiego ujawniono 5886 nieletnich sprawców, którzy popełnili 10390 czynów karalnych. W porównaniu do 2006 roku, w którym 6042 nieletnich popełniło 10947 czynów, spadła liczba czynów karalnych popełnionych przez

nioletnich o 557, jak i liczba ujawnionych nioletnich sprawców o 156 osób. Czyny karalne popełnione przez nioletnich stanowiły 9,2 % ogółu przestępstw popełnionych na terenie województwa (na tym samym poziomie co w 2006 r.). Udział nioletnich w grupie osób podejrzanych wyniósł 11,8 % (wzrost o 1,0 pkt. %).

W przestępczości nioletnich podobnie jak w latach ubiegłych dominowały kradzieże z włamaniem (2115) i kradzieże cudzych rzeczy (1992) – łącznie 4107 czynów. Stanowiły one 39,5% ogółu czynów karalnych popełnionych przez nioletnich i 3,6% ogółu przestępstw stwierdzonych na terenie woj. dolnośląskiego. W 2006 roku odpowiednio 41,2% i 3,7%. Nioletni byli sprawcami m.in.:

- rozbojów i wymuszeń rozbójniczych – 33,9% ogółu przestępstw stwierdzonych w tej kategorii (w 2006 r. – 32,0%),
- czynów powodujących uszczerbek na zdrowiu – 23,6% wszystkich przestępstw stwierdzonych w tej kategorii (w 2006 r.– 19,7%),
- bójek lub pobic – 20,1% wszystkich przestępstw stwierdzonych w tej kategorii (w 2006 r.– 22,3%).

W miastach sprawcami czynów karalnych było 5119 nioletnich, tj. 80,3 % ogółu nioletnich sprawców (w 2006 r. – 5466 nioletnich tj. 83,9 % ogółu). Nioletni dokonujący czynów karalnych na terenach wiejskich stanowili 19,7% ogółu sprawców - 1259 nioletnich (w 2006 – 1050 nioletnich tj. 16,1%). Wśród ogółu nioletnich sprawców 84,1% (w 2006 r. – 85,9%) stanowili chłopcy (5362 osób), a 15,9% tj. 1016 osób dziewczęta (w 2006 r. – 14,1%). W porównaniu do 2006 r. wzrosła liczba dziewcząt, która weszła w konflikt z prawem o 97 osób.

Liczba dzieci poniżej 13 roku życia, które popełniły czyny karalne wyniosła 495, co oznacza w porównaniu z 2006 r. znaczny wzrost tj. o 119 osób, które weszły w konflikt z prawem.

Do szkół uczęszczało 6243 (w 2006 r. – 6314) nioletnich sprawców, w tym do:

- szkół podstawowych - 688 osób, tj. 11,0% (w 2006 r. – 13,0%),
- gimnazjów - 4786 osób, tj. 76,7% (w 2006 r. – 73,4%),
- szkół ponadgimnazjalnych - 769 osób, tj. 12,3% (w 2006 r. – 10,5%).

Zdecydowaną większość czynów karalnych – 7777, tj. 74,8% ogółu czynów, nioletni dokonali działając indywidualnie. W grupie nioletnich popełniono 2374 czyny karalne (22,8%), przy współdziałaniu z osobą dorosłą nioletni popełnili 413 czynów karalnych (3,9%). W 2007 nioletni działając pod wpływem alkoholu popełnili 268 czynów karalnych (wzrost

o 1,5% w stosunku do 2006 r.), natomiast będąc pod wpływem środków odurzających nieletni dokonali 24 czyny karalne.

Tab. nr 1. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie dolnośląskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Dolnośląskie	2007	112777	10390	9,2	50014	5886	11,8
	2006	119466	10947	9,2	55945	6042	10,8

Województwo kujawsko – pomorskie - KWP BYDGOSZCZ

W 2007 roku na terenie woj. kujawsko-pomorskim ujawniono 2833 nieletnich sprawców, którzy popełnili 3254 czyny karalne. W porównaniu do 2006 roku, w którym 2784 nieletnich popełniło 3148 czynów, wzrosła liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich o 106, jak i liczba ujawnionych nieletnich sprawców o 49 osób. Czyny karalne popełnione przez nieletnich stanowiły 5,3% ogółu popełnionych na terenie województwa przestępstw (wzrost o 0,6 pkt.% do 2006 r.). Udział nieletnich w grupie podejrzanych wyniósł 10,5% (wzrost o 1,0 pkt.%). W 2007 r. nieletni popełnili 3254 czyny karalne, z czego 40 o charakterze gospodarczym oraz 3117 o charakterze kryminalnym, w tym 1633 przeciwko mieniu i 442 przeciwko życiu i zdrowiu.

W omawianym okresie wskaźnik procentowy udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach przestępstw przedstawia się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu - 33,6% (29,5% w 2006 r.),
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze - 29,1% (23,5% w 2006 r.),
- udział w bójce lub pobiciu - 26,1% (18,1% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 17,3% (15,8% w 2006 r.),
- przeciwko wolności - 14,3% (13,2% w 2006 r.).

Nieletni najczęściej działali indywidualnie lub w dwie osoby, bez udziału osób dorosłych. W odniesieniu do ogółu przestępstw stwierdzonych czyny karalne nieletnich dokonane indywidualnie stanowiły 3,81 %, popełnione przez dorosłego i nieletniego 0,42 %, przez dwóch nieletnich 0,78 %.

W ogólnej liczbie 2833 nieletnich sprawców odnotowanych zostało 2530 chłopców tj. 89,3% i 303 dziewczęta tj. 10,7% ogółu nieletnich sprawców. W 2006 r. chłopcy stanowili 89,6% (2494 osoby), dziewczęta – 10,4% (290 osób). Ponadto, ujawniono 217 osób w wieku poniżej 13 lat, które dopuściły się popełnienia czynu zabronionego stanowiącego przestępstwo. W roku 2006 odnotowano 156 takich osób.

Tab. nr 2. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie pomorskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Kujawsko – Pomorskie	2007	61183	3254	5,3	26856	2840	10,5
	2006	67604	3148	4,6	29445	2784	9,5

Województwo lubelskie - KWP LUBLIN

W 2007 roku na terenie woj. lubelskiego odnotowano 2541 nieletnich sprawców (2567 w 2006 r.), którzy popełnili 2181 czynów karalnych (2405 w 2006 r.). Udział nieletnich w ogólnej liczbie podejrzanych wyniósł 8,3% (7,4% w 2006 r.), natomiast udział czynów karalnych w liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 4,3% (w 2006 r.- 4,2%).

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawia się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu - 18,8% (16,7% w 2006 r.),
- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza - 16,3% (20,4% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie - 12,0% (13,5% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 9,5% (14,8% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem - 5,1% (4,8% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 5,0% (4,6% w 2006 r.),
- zgwałcenie - 3,9% (0,0% w 2006 r.).

W strukturze przestępczości nieletnich w dalszym ciągu dominowały rozboje i wymuszenia rozbójnicze, uszczerbek na zdrowiu, bójki i pobicia, kradzieże z włamaniem i kradzieże cudzej rzeczy. Na terenie miast popełnionych zostało 1491 czynów karalnych, na terenie wsi 690 czynów.

Nieletni działając indywidualnie dokonali 1084 czyny będące przestępstwami i 836 czynów będących wykroczeniami (w 2006 r. w sumie 2300 czynów). W grupie popełniono 538 (w 2006 r. 532) czynów karalnych, przy współudziale z osobą dorosłą nieletni popełnili 288 (w 2006 r. 420) przestępstw. Wśród ogólnej liczby nieletnich sprawców 2432 uczyło się w różnych typach szkół.

W 2007 roku dzieci poniżej 13 roku życia popełniły 166 czynów zabronionych (w 2006 r. – 166 czyny) w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 ustawy z dnia 26.10.1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Tab. nr 3. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie lubelskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Lubelskie	2007	51222	2181	4,3	30679	2541	8,3
	2006	57329	2405	4,2	34725	2567	7,4

Województwo lubuskie - KWP GORZÓW WIELKOPOLSKI

Na terenie podległym KWP w Gorzowie Wlkp. w 2007 roku ujawniono 1943 nieletnich, którzy popełnili 2365 czynów karalnych. Udział nieletnich w ogólnej liczbie podejrzanych wyniósł 9,1% (w 2006 r.- 7,5%), natomiast wskaźnik czynów karalnych w stosunku do ogółu przestępstw stwierdzonych wyniósł 6,2% (w 2006 r.- 3,7%).

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach, wyniósł odpowiednio:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze i kradzież rozbójnicza - 33,3% (17,6% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie - 24,2% (16,9% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem - 9,4% (4,4% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 5,5% (4,0% w 2006 r.),
- zgwałcenie - 3,3% (6,7% w 2006 r.).

Nieletni sprawcy czynów karalnych popełnionych na terenie wymienionego województwa to najczęściej chłopcy w wieku 13 – 16 lat. Przestępczość i demoralizacja

nieletnich uwarunkowana była głównie sytuacją rodzinną, na którą nakładają się niepowodzenia szkolne i wpływ rówieśników. Miejsca dokonywanych przestępstw to ulice, rejony budynków mieszkalnych, obiektów handlowych, szkół oraz okolice dworców, przystanków komunikacji miejskiej. Cechą charakterystyczną przestępczości nieletnich jest częstsze niż w przypadku dorosłych współuczestnictwo w popełnianiu czynów karalnych z jedną lub z kilkoma osobami.

W województwie lubuskim w 2007 r. ujawniono 162 osoby poniżej 13 roku życia, które dopuściły się czynów zabronionych. Osoby te najczęściej popełniały czyny z kategorii „kradzież z włamaniem” oraz „udział w bójce lub pobiciu”.

Na terenie placówek oświatowych stwierdzono popełnienie ogółem 584 przestępstw, w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjum - 412 przestępstw,
- szkół średnich i zawodowych - 120 przestępstw,
- internatów i burs szkolnych - 52 przestępstwa.

Dominującą kategorią przestępstw popełnionych na terenie placówek oświatowych były przestępstwa o charakterze kryminalnym, w tym przede wszystkim przestępstwa przeciwko mieniu oraz przeciwko życiu i zdrowiu.

Tab. nr 4. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie lubuskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Lubuskie	2007	38386	2365	6,2	21259	1943	9,1
	2006	38752	1434	3,7	20690	1546	7,5

Województwo łódzkie - KWP ŁÓDŹ

W 2007 roku na terenie województwa łódzkiego ujawniono 3449 nieletnich sprawców (w 2006 r. – 3361), którzy popełnili 4111 czynów karalnych (w 2006 r. – 4138). W porównaniu z 2006 rokiem liczba popełnionych czynów uległa zmniejszeniu o 27, natomiast liczba nieletnich sprawców zwiększyła się o 88. Wskaźnik udziału czynów nieletnich w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw w porównaniu z 2006 rokiem uległ

zwiększeniu o 0,4 pkt. procentowego (z 5,2% do 5,6%), a procentowy udział nieletnich w ogólnej liczbie osób podejrzanych zwiększył się o 0,7 pkt. procentowego (z 8,9% do 9,6%).

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawia się następująco:

- rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze – 21,4% (w 2006 r. - 17,7%),
- uszczerbek na zdrowiu – 19,8% (w 2006 r. - 19,4%),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 16,7% (w 2006 r. - 19,0%),
- bójka lub pobicie – 16,5% (w 2006 r. - 19,0%),
- kradzież z włamaniem – 4,0% (w 2006 r. - 2,8%),
- kradzież cudzej rzeczy – 3,2% (w 2006 r. - 3,1%).

Nieletni działając indywidualnie dokonali 3001 czynów karalnych (w 2006 r. - 3193 czyny), zbiorowo (2-3 sprawców nieletnich) 957 czynów karalnych (w 2006 r. - 783). Przy współudziale z osobą dorosłą nieletni popełnili 415 (w 2006 r. 384) czynów karalnych.

W 2007 roku 279 osób poniżej 13 roku życia popełniło 143 czyny zabronione (w 2006 r. – 93 czyny) w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 ustawy z dnia 26.10.1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Tab. nr 5. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie łódzkim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Łódzkie	2007	73196	4111	5,6	35742	3449	9,6
	2006	79563	4138	5,2	37615	3361	8,9

Województwo małopolskie - KWP KRAKÓW

W 2007 roku na terenie województwa małopolskiego ujawniono 3404 nieletnich sprawców, którzy popełnili 5238 czynów karalnych. Nastąpił spadek ilości czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w porównaniu z 2006 r. o 808 czynów, tj. o 13,4%, natomiast liczba nieletnich sprawców zwiększyła się o 175 tj. o 5,4%.

W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 9,9% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa, tj. o 0,8 pkt. procentowego więcej niż w 2006 r. Byli oni sprawcami 6,0% wszystkich stwierdzonych przestępstw (w 2006 r. – 5,7%).

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawia się następująco:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza - 36,4% (36,5% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 22,9% (18,0% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie - 20,2% (16,9% w 2006 r.),
- zgwałcenie - 11,5% (13,2% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 9,2% (13,2% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 2,7% (3,1% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem - 2,6% (2,6% w 2006 r.).

Nieletni dokonali 3860 czynów karalnych indywidualnie (w 2006 r. - 4498), a 2018 czynów (w 2006 r. – 2305) w grupach (grupy złożone z samych nieletnich – 1378, nieletni wspólnie z dorosłymi - 640).

Na ogólną liczbę 5238 czynów karalnych, w mieście popełnionych zostało 4313 czynów tj. ponad 82,0%. Nieletni sprawcy w większości realizowali obowiązek szkolny (3334), 199 dokonało czynu karalnego w ramach powrotu do przestępstwa, 209 popełniło czyn zabroniony pod wpływem alkoholu, a 1 pod wpływem narkotyków lub innych środków o podobnym działaniu. W ogólnej liczbie 3404 nieletnich sprawców dziewczęta stanowiły 13,2% tj. 449 osób.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie małopolskim ogółem stwierdzono 1567 (w 2006 r. – 2106) przestępstw, natomiast w szkołach średnich oraz zawodowych zarejestrowano ogółem 251 (w 2006 r. – 306) przestępstw. W przypadku burs szkolnych i internatów w 2007 r. odnotowano 86 przestępstw stwierdzonych.

W przypadku szkół podstawowych i gimnazjalnych w porównaniu z 2006 rokiem nastąpił spadek przestępstw stwierdzonych o 25,6%, natomiast w szkołach średnich, zawodowych zanotowano spadek przestępstw stwierdzonych o 18,0%.

Tab. nr 6. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie małopolskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Małopolskie	2007	87006	5238	6,0	34395	3404	9,9
	2006	105630	6046	5,7	35580	3229	9,1

Województwo mazowieckie - KWP RADOM

W roku 2007 na terenie garnizonu mazowieckiego ujawniono 2732 nieletnich sprawców czynów karalnych (w 2006 r. – 2876), którzy popełnili 3503 czyny karalne (w 2006 r. – 3616). W porównaniu do 2006 roku liczba nieletnich sprawców zmniejszyła się o 144, natomiast liczba czynów nieletnich uległa zmniejszeniu o 113.

Wskaźnik udziału czynów nieletnich w ogólnej ilości przestępstw stwierdzonych w 2007 roku wyniósł 5,5% i był wyższy o 0,5 punktu procentowego, w porównaniu do 2006 roku. Udział nieletnich w ogólnej liczbie osób podejrzanych wyniósł 8,5% i był wyższy o 0,6 pkt. % w stosunku do 2006 roku.

W omawianym okresie wskaźnik procentowy udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach przestępstw przedstawia się następująco:

- rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze - 28,4% (26,4% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie - 22,8% (19,1% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 17,6% (18,2% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem - 7,1% (3,9% w 2006 r.).
- kradzież cudzej rzeczy - 5,0% (4,3% w 2006 r.).

Liczba czynów karalnych o charakterze kryminalnym w 2007 roku wyniosła 3295 i zwiększyła się w stosunku do roku 2006 o 65 czynów. Zmniejszeniu natomiast uległa liczba czynów o charakterze gospodarczym, która w 2007 roku wyniosła 59 i była mniejsza o 176 czynów w stosunku do 2006 roku (235 czynów).

Na 3503 czyny karalne 2603 popełnionych zostało indywidualnie (2006 r. – 2726), 573 przez 2 osoby (2006 r. – 446) oraz 327 w grupie (2006 r. – 331). Nieletni wspólnie z dorosłymi popełnili 455 przestępstw, w tym:

- 225 wspólnie z jednym dorosłym (2006 r. – 196),
- 230 w grupie trzech lub więcej osób (2006 r. – 326).

Na 2732 nieletnich, którzy dopuścili się czynu karalnego 2687 (2006 r. – 2825) nadal się uczy, natomiast 21 (2006 r. – 26) nie wypełnia obowiązku szkolnego. Biorąc pod uwagę najmłodszych sprawców czynów, czyli kategorię osób do 13 lat stwierdzono, że 209 (2006 r. – 168) małoletnich dopuściło się popełnienia 137 czynów karalnych (2006 r. – 161).

W analizowanym okresie liczba nieletnich, którzy weszli ponownie w konflikt z prawem zmniejszyła się o 17 w stosunku do 2006 r. i wyniosła 240, w tym 145 nieletnich za czyny podobne, a 95 za inne. Stanowi to 8,8% ogółu nieletnich sprawców. Sprawcami czynów karalnych w zdecydowanej większości byli chłopcy – 2446, udział dziewcząt był dużo mniejszy – 286. W 2007 roku 192 nieletnich dopuściło się popełnienia czynów karalnych stanowiących przestępstwo będąc pod wpływem alkoholu oraz 4 nieletnich znajdując się pod działaniem narkotyków.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie mazowieckim ogółem stwierdzono 1024 przestępstw, natomiast w szkołach średnich oraz zawodowych ujawniono ogółem 248 przestępstw. W przypadku burs szkolnych i internatów w 2007 roku odnotowano 47 przestępstw stwierdzonych.

Tab. nr 7. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie mazowieckim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Mazowieckie	2007	64151	3503	5,5	32147	2732	8,5
	2006	71697	3616	5,0	36476	2876	7,9

Województwo opolskie - KWP OPOLE

W 2007 roku na terenie województwa opolskiego ujawniono 1501 (1401 - 2006 roku) nieletnich sprawców, którzy popełnili 1682 (1314 – 2006 roku) czyny karalne. W porównaniu do 2006 roku nastąpił wzrost o 100 ujawnionych sprawców oraz wzrost o 368 czynów karalnych. W 2007 r. nieletni stanowili 9,2% (8,8% w 2006 r.) ustalonych osób podejrzanych. W 2007 roku wskaźnik udziału czynów popełnionych przez nieletnich

w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 5,3% (4,0% w 2006 r.), co stanowi wzrost o 1,3 pkt. % w stosunku do 2006 roku.

Wskaźniki udziału czynów nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w najważniejszych kategoriach przedstawiają się następująco :

- uszczerbek na zdrowiu – 22,8 % (18,9 % w 2006 r.),
- rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze – 18,9 % (13,4 % w 2006 r.),
- zgwałcenie – 18,5% (6,3 % w 2006 r.).
- kradzież z włamaniem – 18,5 % (6,1 % w 2006 r.),
- udział w bójce lub pobiciu – 16,0 % (16,4 % w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 5,1 % (4,8 % w 2006 r.).

Wśród ogólnej liczby 1501 nieletnich sprawców 120 stanowiły dziewczęta tj. 8,0% ogółu (w 2006 r. 8,9% - 124 osoby), natomiast pozostałe 92,0% to chłopcy – 1381 osób - w 2006 r. odnotowano 1277 chłopców tj. 91,1% ogółu. Największa liczba nieletnich popełniła czyny karalne działając indywidualnie – 1233 (948 w 2006 r.), 195 (199 w 2006 r.) nieletnich sprawców działało wspólnie i w porozumieniu z osobą dorosłą.

Wśród nieletnich sprawców ujawniono 133, którzy dokonali czynów karalnych będąc pod wpływem alkoholu (90 w 2006 r.). Stanowi to wzrost w stosunku do 2006 r. o 43 nieletnich. Natomiast w 2007 r. nie odnotowano nieletnich sprawców czynów karalnych pod wpływem narkotyków (1 w 2006 r.).

W omawianym okresie 1449 sprawców czynów karalnych było uczniami różnego rodzaju szkół (1355 w 2006 r.). Odnotowano 32 (27 w 2006 r.) osoby nie uczące się. Wśród ujawnionych nieletnich 54 (64 w 2006 r.) było wcześniej sprawcami podobnych czynów karalnych. Natomiast 39 (28 w 2006 r.) nieletnich popełniło wcześniej inne czyny karalne.

Ze względu na miejsca popełnienia czynów dominowały miasta, na terenie których popełniono 1256 czynów (1046 w 2006 r.).

W 2007 r. na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie opolskim ogółem stwierdzono 272 (w 2006 r. – 347) przestępstwa, natomiast w szkołach średnich oraz zawodowych zarejestrowano ogółem 82 (w 2006 r. – 126) przestępstwa. W przypadku burs szkolnych i internatów w 2007 r. odnotowano 24 przestępstwa stwierdzone (w 2006 r.- 44).

Tab. nr 8. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie opolskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Opolskie	2007	31788	1682	5,3	15429	1501	9,7
	2006	32628	1314	4,0	15991	1401	8,8

Województwo podkarpackie - KWP RZESZÓW

W 2007 r. na terenie województwa podkarpackiego 1817 nieletnich (w 2006 r. –1611) popełniło 1513 czynów karalnych (w 2006 r. – 1335). Stanowią one 4,0% ogółu przestępstw stwierdzonych. W 2007 roku w porównaniu do 2006 roku o 13,3% zwiększyła się liczba czynów popełnionych przez nieletnich i o 12,7% zwiększyła się liczba nieletnich sprawców czynów karalnych. Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wyniósł odpowiednio:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza - 29,8% (14,0% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 13,3% (10,3% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie - 10,3% (10,2% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem - 6,2% (4,9% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 4,9% (4,0% w 2006 r.),

Wśród ogólnej liczby 1513 czynów karalnych 959 popełnionych zostało na terenie miast (tj. 63,3%) i 554 na terenie wiejskim (tj.36,7%).

Wśród sprawców czynów karalnych 1774 nieletnich uczyło się (1557 w 2006r.), co stanowi 97,6% ogółu nieletnich sprawców (96,6% w 2006r.). Podobne czyny w przeszłości popełniło 61 nieletnich (82 w 2006r.), inne czyny popełniło 30 nieletnich, tj. o 0,04% więcej sprawców niż w 2006 r. Zmniejszyła się liczba nieletnich sprawców pod wpływem alkoholu z 164 w 2006r. do 150 nieletnich w 2007 r. W 2007 r. ujawniono dwóch nieletnich sprawców pod wpływem narkotyków lub innych podobnych środków. Nieletni, którzy weszli w konflikt z prawem w 2007 roku stanowili 8,1% ogółu podejrzanych, w 2006 r. stanowili 6,6%.

Wiek i płeć nieletnich sprawców przedstawia się następująco:

- do 13 lat - 85 (82 w 2006 r.),
- do 16 lat - 1817 (1611 w 2006 r.),
- w tym dziewczęta - 114 (119 w 2006 r.),
- w tym chłopcy - 1703 (1492 w 2006 r.).

W 2007 r. nieletni popełnili indywidualnie 965 czynów karalnych tj. 63,7% (w 2006 r. – 67,6%). Przez dwóch nieletnich zostało popełnionych 340 czynów tj. 22,4% (w 2006 r. – 19,7%), w grupie – 208 czynów tj.13,7% (w 2006 r. – 12,5%).

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjów stwierdzono 388 przestępstw, na terenie szkół średnich i zawodowych 166, natomiast na terenie internatów i burs szkolnych odnotowano popełnienie 36 przestępstw.

Tab. nr 10. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie podkarpackim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Podkarpackie	2007	37864	1513	4,0	22292	1817	8,1
	2006	41356	1335	3,2	24244	1611	6,6

Województwo podlaskie - KWP BIAŁYSTOK

W 2007 roku na terenie województwa podlaskiego ujawniono 1447 nieletnich sprawców (1496 w 2006 r.), którzy popełnili 1242 czyny karalne (1314 w 2006r.). W porównaniu z 2006 rokiem liczba nieletnich sprawców spadła o ponad 3,3%, zaś liczba popełnionych przez nich czynów o 5,5%. Wskaźnik udziału czynów karalnych w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych utrzymał się na tym samym poziomie i wyniósł podobnie jak w roku ubiegłym 4,7%.

W omawianym okresie wśród 15796 podejrzanych 1447 to osoby nieletnie, co stanowi 9,2% do ogółu podejrzanych (w 2006 r. 1496 sprawców nieletnich – 8,7%). Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosi odpowiednio:

- uszczerbek na zdrowiu - 21,5% (22,2% w 2006 r.),
- rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze - 19,0% (12,1% w 2006 r.),

- bójka lub pobicie – 17,5% (18,8% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 10,7% (6,0% w 2006 r.),
- zgwałcenie – 7,1% (5,9% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 4,5% (8,0% w 2006 r.),
- kradzież rzeczy – 4,2% (5,0% w 2006 r.).

W 2007 r. 71 nieletnich popełniło wcześniej 42 podobne czyny, a 29 nieletnich inne czyny. Sprawcami większości czynów karalnych była młodzież ucząca się w szkołach różnych szczebli tj. 1412 nieletnich (w 2006 r. – 1461).

Pod wpływem alkoholu w chwili popełnienia czynu karalnego było 151 (136 w 2006 r.) nieletnich, a pod wpływem narkotyku lub innego środka - 4 (2 w 2006 r.) nieletnich.

Indywidualnie nieletni popełnili 874 czyny karalne, w grupie dwuosobowej - 282, w grupie trzysobowej i większej – 258.

Wśród ogólnej liczby 1447 nieletnich sprawców (do lat 16) – 174 osoby stanowiły dziewczęta (wzrost o 19,0% do 2006 r.).

Odnotowano 160 osób do 13-go roku życia (167 w 2006 r.), które popełniły 99 (76 w 2006 r.) czynów zabronionych.

Podobnie jak w latach ubiegłych łównym miejscem działalności przestępczej nieletnich było środowisko miejskie, gdzie odnotowano 1032 (2006 r. - 1090) popełnionych przez nich czynów karalnych. Stanowi to 83% wszystkich czynów popełnionych przez osoby nieletnie na terenie woj. podlaskiego.

Tab. nr 11. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie podlaskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Podlaskie	2007	26651	1242	4,7	15796	1447	9,2
	2006	27725	1314	4,7	17286	1496	8,7

Województwo pomorskie - KWP GDAŃSK

W 2007 roku na terenie województwa pomorskiego ujawniono 3251 nieletnich

sprawców (w 2006 r. – 3424), którzy popełnili 4607 czynów karalnych (w 2006 r. – 5903). Odnotowano spadek zarówno w liczbie nieletnich sprawców o 173 w porównaniu do 2006 r., jak i w liczbie czynów karalnych popełnionych przez nieletnich o 1296 w odniesieniu do 2006 r. Wskaźnik udziału czynów popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w omawianym okresie wynosił 6,2 % (2006 r. 6,5%), natomiast wskaźnik nieletnich sprawców do ogółem podejrzanych wyniósł 11,3 % (2006 r. – 10,8%).

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosi odpowiednio:

- uszczerbek na zdrowiu – 31,4% (33,2% w 2006 r.),
- rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze – 22,2% (24,5% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie – 21,4% (22,5% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 15,2% (19,9% w 2006 r.),
- zgwałcenie – 6,6% (15,1% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 5,9% (4,0% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 3,1% (3,1% w 2006 r.).

Indywidualnie przez nieletnich popełnionych zostało 3421 czynów karalnych (2006 r. – 4788), przez dorosłego wspólnie z nieletnim 217 przestępstw (2006 r. 253). Wśród ogólnej liczby 3251 nieletnich sprawców 3198 osób uczyło się w różnego typu szkołach tj. 98,4% ogółu. Liczba nieletnich, którzy weszli ponownie w konflikt z prawem w 2007 roku wyniosła 411 (358 w 2006 r.), z tego za podobne czyny 241 (204 - w 2006 r.), za inne 170 (154 - w 2006 r.). Pod wpływem alkoholu było 174 nieletnich sprawców oraz 4 pod wpływem narkotyków lub innych środków uzależniających.

W 2007 r. 142 czyny zabronione popełniły osoby nieletnie do 13 roku życia. Najczęściej czyny karalne popełniano w mieście. Na ogólną liczbę 4607 popełnionych czynów karalnych 3725 zostało dokonanych na terenie miast.

Tab. nr 12. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie pomorskim.

Rok	Przestępstwa			Sprawcy			
	Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Pomorskie	2007	74297	4607	6,2	28731	3251	11,3
	2006	90182	5903	6,5	31772	3424	10,8

W 2007 roku na terenie województwa śląskiego ujawniono 9531 czynów karalnych popełnionych przez 7277 nieletnich. W odniesieniu do roku 2006 zanotowano spadek liczby popełnionych czynów o 164 oraz wzrost liczby ujawnionych nieletnich sprawców o 350 osób. Udział czynów nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 5,8%, co oznacza wzrost o 0,5 pkt. procentowego w porównaniu z 2006 rokiem. Udział procentowy nieletnich sprawców w ogólnej liczbie podejrzanych w 2007 r. wyniósł 10,5%, co daje wzrost o 1,4 pkt. % porównaniu z rokiem poprzednim.

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosi odpowiednio:

- uszkodzenie ciała	- 26,0% (22,5% w 2006 r.),
- rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	- 23,5% (18,8% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie	- 17,1% (14,2% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	- 15,6% (17,7% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem	- 4,1% (3,1% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy	- 3,1% (3,0% w 2006 r.).

Największą grupą czynów karalnych popełnianych przez nieletnich w 2007 roku były przestępstwa przeciwko mieniu, które stanowiły 3964 czyny karalne, tj. 41,6% wszystkich ujawnionych czynów. W porównaniu do roku 2006 można zauważyć, że nastąpił spadek liczby dokonanych czynów w tej kategorii o 125.

Zwiększeniu natomiast uległa liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, których odnotowano - 1059 przypadków (933 w roku 2006), z zakresu przestępstw dotyczących uszkodzenia ciała – 637 (563 w roku 2006), a 374 czyny w kategorii bójek i pobic (309 w roku 2006).

W 2007 r. na terenie miast odnotowano 8844 czyny i 687 czynów na wsi. W porównaniu do roku 2006 można stwierdzić, że nastąpił spadek liczby czynów dokonanych w mieście o 169 oraz wzrost liczby czynów karalnych zaistniałych na wsi o 5. Spośród 7277 nieletnich sprawców czynów karalnych 930 to, a 6347 to chłopcy. Wśród wszystkich nieletnich sprawców w chwili popełnienia czynu 430 było nietrzeźwych tj. o 63 więcej niż w 2006 r. W 2007 r. 762 nieletnich popełniło czyny karalne działając w grupie dwuosobowej, natomiast 489 nieletnich działało w grupach wieloosobowych tj. 3 i więcej

osób, często również z udziałem osób dorosłych.

W 2007 r. odnotowano 279 czynów zabronionych o znamionach przestępstwa popełnianych przez osoby poniżej 13-tego roku życia, co daje wzrost o 69 czynów w odniesieniu do 2006 r.

Na terenie placówek oświatowych i wychowawczych popełniono ogółem 3291 przestępstw tj. o 173 więcej niż w 2006 r., w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjów – 2672 przestępstwa (2559 w 2006 r.),
- szkół średnich i zawodowych – 483 przestępstwa (467 w 2006 r.),
- internatów i burs szkolnych – 136 przestępstw (92 w 2006 r.).

Tab. nr 13. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie śląskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Śląskie	2007	164685	9531	5,8	69283	7277	10,5
	2006	183620	9695	5,3	76153	6927	9,1

Województwo świętokrzyskie - KWP KIELCE

W 2007 roku na terenie województwa świętokrzyskiego 1352 nieletnich popełniło 1931 czynów karalnych, co stanowi 4,8% ogółu przestępstw stwierdzonych. W porównaniu do roku ubiegłego (1222 nieletnich było sprawcami 1605 czynów karalnych) odnotowano wzrost liczby nieletnich sprawców (o 130, tj. o 10,9%) i wzrost popełnionych przez nich liczby czynów karalnych (o 326, tj. o 20,3%). Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wyniósł odpowiednio:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza – 28,9% (21,2% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu – 17,3% (14,5% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie – 19,3% (14,2% w 2006 r.),
- zgwałcenie – 5,0% (5,8% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 7,0% (5,2% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 4,6% (4,2% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 6,5% (11,1% w 2006 r.).

Wśród 1931 czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w 2007 roku, odnotowano: 1419 (73,5%) czynów popełnionych indywidualnie (w 2006 roku 74,2%), 450 (23,3%) czynów popełnionych przez dwie i więcej osób (w 2006 roku - 25,8%). Wspólnie z osobami dorosłymi nieletni popełnili 675 (264 w 2006 r.) przestępstw.

W grupie 1352 nieletnich sprawców 1300 (1181 w 2006 r.) osób uczęszczało w różnego typu placówkach oświatowych, co stanowi 96,2% wszystkich nieletnich sprawców (w 2006 roku - 96,6%). Przeważali chłopcy w wielu 15-16 lat. W przeszłości w konflikt z prawem weszło 128 (90 w 2006 r.) nieletnich tj. 9,5% ogółu nieletnich sprawców (w 2006 roku – 7,4%). Ustalono, iż 108 nieletnich w chwili popełnienia czynu było pod wpływem alkoholu (95 w 2006 r.).

W konflikt z prawem weszło 48 dzieci, które nie miały ukończonych 13 lat (w 2006 – 53 osoby).

W skali całego województwa z ogólnej liczby 1931 czynów, aż w 1279 przypadkach zdarzenia te miały miejsce na terenach miejskich, co stanowi 66,2%. W 2006 r. dane te wyniosły odpowiednio: 1605, z czego 1219 – w mieście tj. ok. 76,0%.

Tab. nr 14. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie świętokrzyskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Świętokrzyskie	2007	40561	1931	4,8	16290	1352	8,3
	2006	41074	1605	3,9	17963	1222	6,8

Województwo warmińsko – mazurskie - KWP OLSZTYN

W województwie warmińsko-mazurskim w 2007 roku 2570 nieletnich sprawców (2944 w 2006 r.) popełniło 2725 czynów karalnych (2863 w 2006 r.). Czyny karalne nieletnich stanowiły 6,1% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w 2007 r., natomiast nieletni sprawcy stanowili 10,1% ogółu podejrzanych.

Szczegółowe dane dotyczące wskaźnika udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogółu przestępstw stwierdzonych w danej kategorii przedstawione zostały poniżej:

- rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze – 21,4% (19,6% w 2006 r.),

- uszczerbek na zdrowiu – 20,5% (19,8% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie – 14,5% (17,0% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 12,3% (8,6% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 8,2% (14,4% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 8,1% (6,4% w 2006 r.).

Nieletni najczęściej byli sprawcami czynów o charakterze kryminalnym 2515, co stanowi 92,3% ogółu popełnionych przez nich czynów (w 2006 r - 91,4%).

W 2007 roku na 2725 (2 863 w 2006 r.) czynów karalnych w większości nieletni popełnili na terenie miast tj. 2136 (2291 w 2006 r.), co stanowi 78,4% (80% w 2006 r.).

Nieletni popełnili indywidualnie 1842 (w 2006 r. – 1958) czyny karalne, przez dwie osoby 482 (w 2006 r. – 594) oraz w grupie 401 (w 2006 r. – 311) czynów karalnych.

Wśród 2570 nieletnich sprawców było 220 dziewcząt (w 2006 r. – 251), co stanowi 8,6% nieletnich sprawców. Ponadto 53 nieletnich sprawców (46 – w 2006 r.) nie uczyło się w żadnej placówce oświatowej. Pod wpływem alkoholu w chwili popełnienia czynu było 189 nieletnich, pod wpływem narkotyku 4. W przeszłości w konflikt z prawem popełniając podobne czyny karalne weszło 177 nieletnich.

Odnotowano 192 osoby w wieku do 13 roku życia (w 2006 roku – 195 nieletnich), które popełniły 109 czynów zabronionych (102 w 2006 r.).

Na terenie placówek oświatowych i wychowawczych popełniono ogółem 863 przestępstw tj. o 88 więcej niż w 2006 r., w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjów – 451 przestępstw (521 w 2006 r.),
- szkół średnich i zawodowych – 356 przestępstw (171 w 2006 r.),
- internatów i burs szkolnych – 56 przestępstw (83 w 2006 r.).

Tab. nr 15. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Warmińsko - mazurskie	2007	44876	2725	6,1	25801	2570	10,1
	2006	48926	2863	5,8	29133	2944	10,1

Województwo wielkopolskie - KWP POZNAŃ

W 2007 roku w województwie wielkopolskim ujawniono 4893 (4728 w 2006 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 8985 czynów karalnych (9717 w 2006 r.). W 2007 roku liczba popełnionych czynów karalnych w stosunku do roku poprzedniego uległa zmniejszeniu o 732 tj. o 7,5%, natomiast liczba nieletnich sprawców zwiększyła się o 165, tj. o 3,5%. Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wyniósł odpowiednio:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza – 51,3% (34,1% w 2006 r.),
- bójka lub pobicie – 35,5% (29,1% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 35,1% (44,4% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu – 27,9% (34,4% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 9,9% (6,1% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 6,0% (5,3% w 2006 r.)
- zgwałcenie – 4,0% (7,3% w 2006 r.),
- zabójstwo – 2,4% (4,7% w 2006 r.),

W 2007 r. wskaźnik czynów karalnych w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 9,9%, tj. wzrost o 0,6 pkt. procentowego w porównaniu do 2006 roku. Udział nieletnich sprawców do ogólnej liczby osób podejrzanych wyniósł 11,3% (2006 r. - 10,9%) tj. zwiększył się o 0,4 pkt. procentowego w stosunku do 2006 roku.

W 2007 r. zdecydowaną większość czynów karalnych tj. 83,8% (2006 r. - 86,6%) popełnionych przez nieletnich ujawniono na terenie aglomeracji miejskich, tj. 7527 czynów (2006 r. - 8424). Na terenach wiejskich stwierdzono 1458 czynów karalnych, co stanowiło 16,2% ogółu.

Na terenie województwa wielkopolskiego 283 nieletnich do 13 roku życia (2006 r. – 241) popełniło 136 (2006 r. – 126) czynów zabronionych. W porównaniu do 2006 r. liczba sprawców w tej grupie wzrosła o 14, tj. o 11,1% oraz o 17,4% wzrosła także liczba popełnionych przez nich czynów.

Na terenie placówek oświatowych i wychowawczych popełniono ogółem 2257 przestępstw, w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjów – 1910 przestępstw,
- szkół średnich i zawodowych – 225 przestępstw,
- internatów i burs szkolnych – 122 przestępstwa.

Tab. nr 16. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie wielkopolskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Wielkopolskie	2007	90697	8985	9,9	43501	4893	11,3
	2006	104214	9717	9,3	46812	4728	10,1

Województwo zachodniopomorskie - KWP SZCZECIN

W 2007 r., na terenie woj. zachodniopomorskiego policjanci ujawnili 3562 (3195 w 2006 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 4516 (5177 w 2006 r.) czynów karalnych, co stanowi 7,8% ogółu popełnionych przestępstw. W porównaniu z 2006 r. zmniejszyła się ogólna liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (o 661 czynów), co stanowi spadek o 12,8%. Wzrosła natomiast liczba nieletnich sprawców czynów karalnych (o 367), co stanowi o 11,5% więcej w stosunku do roku ubiegłego.

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wyniósł odpowiednio:

- bójka lub pobicie – 32,8% (29,3% w 2006 r.),
- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza – 26,6% (22,7% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu – 23,4% (23,9% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 11,0% (18,4% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 10,9% (11,1% w 2006 r.),
- zgwałcenie – 10,3% (5,4% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 6,6% (8,4% w 2006 r.).

Zdecydowaną większość czynów karalnych popełnionych przez nieletnich ujawniono w aglomeracjach miejskich. Łącznie na terenie miast nieletni popełnili 3782 (4429 – 2006 r.) czyny karalne, co stanowi 83,7% (85,6% w 2006 r.) wszystkich czynów nieletnich. Pozostałe czyny miały miejsce w środowiskach wiejskich tj. 734 czynów, co stanowi 16,3% ogółu czynów nieletnich.

Na ogólną liczbę 4516 czynów popełnionych przez nieletnich, 3285 zostało popełnionych indywidualnie, a pozostałe 1231 czynów przez dwóch lub więcej nieletnich.

Wśród ogólnej liczby 3195 nieletnich sprawców 3496 uczyło się, 243 w przeszłości popełniło podobne czyny karalne, natomiast 120 w innych kategoriach przestępstw. W chwili popełnienia czynu pod wpływem alkoholu było 202 nieletnich, a 1 pod wpływem narkotyku lub innego podobnie działającego środka.

Z analizy danych statystycznych całego województwa zachodniopomorskiego wynika, że liczba sprawców czynów karalnych w wieku poniżej 13 roku życia w 2007 roku wyniosła 186 (220 w 2006 r.).

W 2007 roku na terenie wszystkich placówek oświatowych popełniono ogółem 1226 (identycznie jak w 2006 r.) przestępstw, w tym na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjów - 1023 przestępstwa (wzrost o 85),
- szkół średnich i zawodowych - 116 przestępstw (spadek o 89),
- internatów i burs szkolnych - 87 przestępstw (wzrost o 4).

Tab. nr 17. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie zachodniopomorskim.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
Zachodniopomorskie	2007	57947	4516	7,8	29316	3562	12,1
	2006	60687	5177	8,5	28081	3195	11,4

KOMENDA STOŁECZNA POLICJI

W okresie 2007 roku na terenie podległym Komendzie Stołecznej Policji policjanci ujawnili 4282 nieletnich sprawców (o 147 mniej niż w 2006 roku), którzy popełnili 4702 czyny karalne (o 2156 mniej niż w roku ubiegłym). Wskaźnik udziału czynów nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 4,9% (o 0,9 punktu procentowego mniej niż w roku 2006). Nieletni stanowili 9,9% ustalonych osób podejrzanych (o 1,1 punktu procentowego więcej niż w 2006 r.). Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach przedstawia się następująco:

- bójka lub pobicie - 36,1% (26,4% w 2006 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 28,5% (28,4% w 2006 r.),

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza – 14,2% (10,9% w 2006 r.),
- zgwałcenie – 14,1% (6,6% w 2006 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 9,1% (22,3% w 2006 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 2,1% (1,5% w 2006 r.),
- kradzież z włamaniem – 1,9% (1,3% w 2006 r.).

W omawianym okresie największy udział czynów nieletnich występował w przestępstwach o charakterze kryminalnym, tj. 6,0% (7,2% w 2006 r.), natomiast w przestępstwach przeciwko mieniu wyniósł 2,9% (2,3% w 2006 r.).

W roku 2007 na 4702 czyny popełnione przez nieletnich 3381 (5602 w 2006 r.) nieletni popełnili indywidualnie, co stanowi 71,9% (81,7% w 2006 r.), przez dwie osoby – 727 (669 w 2006 r.), w grupie 594 (587 w 2006 r.).

W 2007 r. 200 nieletnich dokonało czynów karalnych znajdując się w stanie po użyciu alkoholu (242 w 2006 r.), pod wpływem środków odurzających było 5 nieletnich sprawców, 4247 sprawców było uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych, zawodowych i średnich. W przeszłości podobne czyny karalne popełniło 68 nieletnich sprawców, w innych kategoriach przestępstw – 45 nieletnich. Małoletni w wieku do lat 13 popełnili ogółem 265 czynów zabronionych.

Na ogólną liczbę 95706 przestępstw stwierdzonych, 1442 przestępstwa popełniono na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych, 195 przestępstw na terenie szkół średnich i zawodowych i 158 przestępstw na terenie internatów i burs szkolnych.

Tab. nr 18. Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce na obszarze działania KSP.

	Rok	Przestępstwa			Sprawcy		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	Udział czynów nieletnich (w %)	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Udział nieletnich sprawców (w %)
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	9,1
KSP	2007	95706	4702	4,9	43073	4282	9,9
	2006	117465	6858	5,8	50048	4429	8,8

3. Działalność policyjnych izb dziecka

Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka określone jest przez:

1. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
2. Rozporządzenie MSWiA z dnia 21 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka,
3. Decyzję nr 346/04 KGP z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie pełnienia służby przez policjantów w policyjnych izbach dziecka.

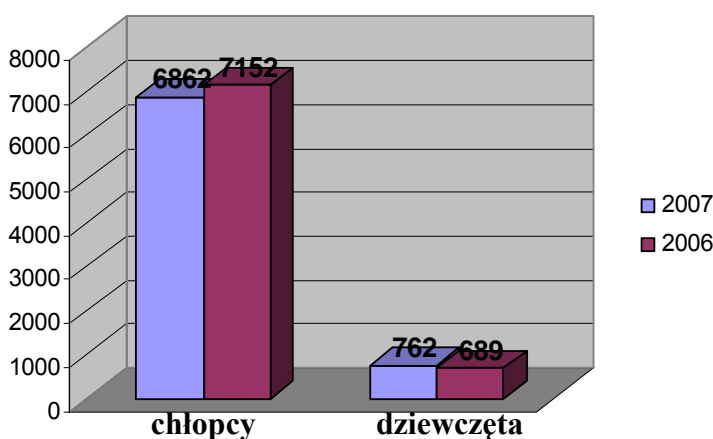
Placówki te podlegają Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, który zgodnie z art. 83 wyżej wymienionej ustawy tworzy je i znosi wydając stosowne zarządzenie. Pod względem organizacyjnym izby usytuowane są w strukturze komendy wojewódzkiej lub powiatowej (miejskiej) Policji, jako komórki podległe bezpośrednio kierownikowi danej jednostki odpowiadającemu za pion prewencji. Przepisy resortowe nie przewidują minimalnej liczby stanowisk etatowych dla policyjnych izb dziecka (tzw. normatywu etatowego). Każda placówka ma określony zasięg terytorialnego działania. W sytuacji, gdy w województwie jest tylko jedna izba, teren obsługiwany przez tę placówkę jest tożsamy z granicami administracyjnymi województwa. Jeśli natomiast na obszarze funkcjonowania komendy wojewódzkiej Policji znajduje się więcej niż jedna izba, to zasięg terytorialny działania określony jest dla każdej z nich poprzez wyszczególnienie powiatów, ale nie przekracza granic województwa.

Zasady umieszczania nieletnich w PID reguluje art. 40 § 1 i 7 upn, na podstawie którego w placówkach tych mogą przebywać:

- 1) sprawcy czynów karalnych, w razie łącznego spełnienia następujących przesłanek:
 - uzasadnionego podejrzenia, że nieletni popełnił czyn karalny;
 - uzasadnionej obawy ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego;
 - jeżeli jest to konieczne ze względu na okoliczności sprawy;
- 2) uciekinierzy ze schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych, na czas niezbędny do przekazania nieletniego właściwemu zakładowi, nie dłużej jednak niż na 5 dni.

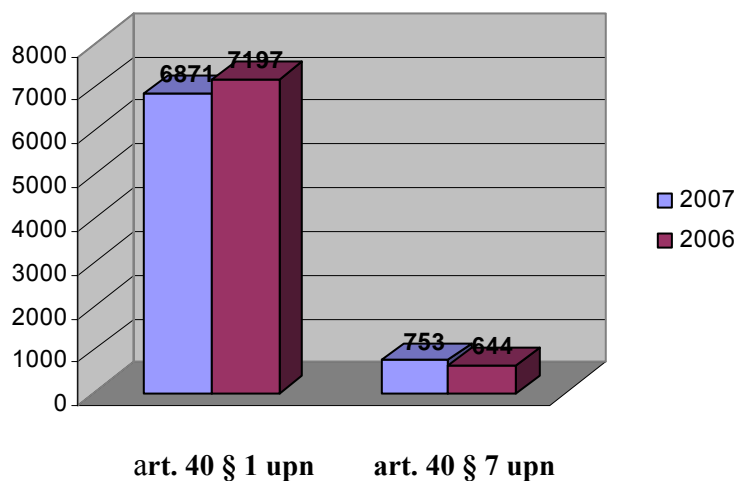
W 2007 roku 7624 nieletnich przebywało w policyjnych izbach dziecka. W porównaniu z rokiem 2006 (7841 nieletnich), nastąpił spadek ogólnej liczby nieletnich umieszczonych w policyjnych izbach dziecka o 217 osób, co stanowi wskaźnik 2,8%. Wśród zatrzymanych było 6862 chłopców (90%) i 762 dziewczęta (10%).

Rys. nr 7. Liczba nieletnich przebywających w 2006 i 2007 roku w policyjnych izbach dziecka (l.bez.).

Większość nieletnich przebywała w PID, podobnie jak w 2006 roku, w związku z popełnieniem czynu karalnego. Ogółem sprawców czynów karalnych było 6871 (90,1%), natomiast nieletnich zatrzymanych w związku z samowolnym pobytem poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym 753 (9,9%).

Rys. nr 8. Liczba nieletnich przebywających w 2007 roku w policyjnych izbach dziecka w związku z popełnieniem czynu karalnego (l.bez.).

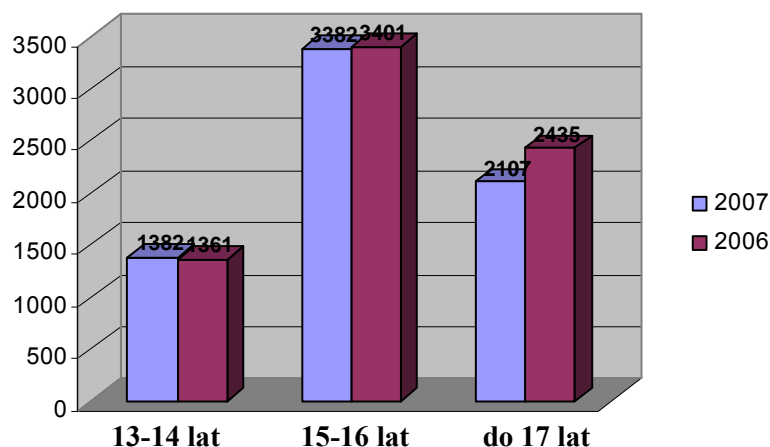

W 2007 roku, spośród ogólnej liczby umieszczonych w policyjnych izbach dziecka, po raz pierwszy przebywało w PID 5269 nieletnich (69,1%), natomiast po raz kolejny umieszczonych było 2355 nieletnich (30,9%). Ogółem skierowano 12391 wniosków lub informacji do sądów rodzinnych (4588), placówek i instytucji państwowych (1949) oraz jednostek Policji (5854). Wszystkie szczegółowe zestawienia statystyczne zawiera tabela nr 5 umieszczona w załączniku nr 2 do niniejszego opracowania.

Wśród zatrzymanych w trybie art. 40 § 1 upn stwierdzono:

- 1382 nieletnich w wieku 13 – 14 lat – wzrost o 21 (1361 w 2006 r.),
- 3382 nieletnich w wieku 15 – 16 lat – spadek o 19 (3401 w 2006 r.),
- 2107 nieletnich do 17 lat – spadek o 328 (2435 w 2006 r.).

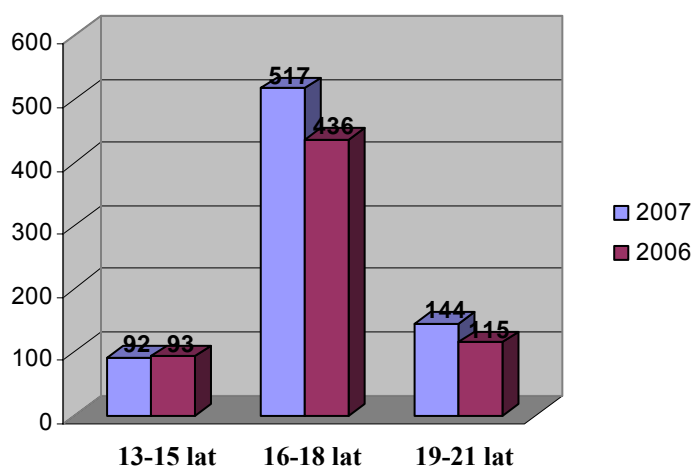
Rys. nr 9. Liczba nieletnich zatrzymanych w 2007 roku w policyjnych izbach dziecka w trybie art. 40 §1 upn (l.bez.).

Natomiast wśród nieletnich zatrzymanych w związku z art. 40 § 7 upn odnotowano:

- 92 nieletnich w wieku 13 – 15 lat – spadek o 1 (93 w 2006 r.),
- 517 nieletnich w wieku 16 – 18 lat – wzrost o 81 (436 w 2006 r.),
- 144 nieletnich w wieku 19 – 21 lat – wzrost o 29 (115 w 2006 r.).

Rys. nr 10. Liczba nieletnich zatrzymanych w 2007 roku w policyjnych izbach dziecka w trybie art. 40 §1 upn (l.bez.).

Szczegółowe dane dotyczące liczby nieletnich zatrzymanych w poszczególnych placówkach, z podziałem na województwa, przedstawia tabela nr 6 umieszczona w załączniku nr 2 do niniejszego opracowania.

Czas pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka po ogłoszeniu przez sąd postanowienia o umieszczeniu we właściwej placówce był zróżnicowany. Z informacji przesłanych przez terenowe jednostki Policji wynika jednak, że w minionym roku odnotowano pewną poprawę w kwestii trybu kierowania do odpowiednich placówek. Jest to wynikiem m. in. uruchomienia Schroniska dla nieletnich w Gackach oraz Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Dobromyślu. Jednak w odniesieniu do zatrzymanych dziewcząt należy stwierdzić niewystarczającą liczbę miejsc w placówkach podległych Ministerstwu Sprawiedliwości. Kierownicy PID nadal zmuszeni są osobiście monitorować sprawy nieletnich oczekujących na miejsce w orzeczonej placówce. Z dotychczasowej obserwacji wynika bowiem, że uregulowania zawarte w aktach prawnych niższej rangi, głównie rozporządzeniach poszczególnych ministrów nadzorujących funkcjonowanie określonych placówek, stwarzają co prawda okoliczności zapobiegające praktyce bezterminowego umieszczania nieletnich w izbie, jednak w rzeczywistości nie są stosowane przez sędziów rodzinnych. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nieletniego sprawcy czynu karalnego, stwierdza się zazwyczaj, że do czasu znalezienia miejsca w orzeczonej placówce nieletni będzie przebywać w policyjnej izbie dziecka.

Jedynym skutecznym rozwiązaniem powyższej kwestii będzie ustawowe określenie maksymalnego czasu pobytu nieletnich w policyjnej izbie dziecka, zatrzymanych w trybie art. 40 § 1 upn, wobec których w terminie 72 godzin od chwili zatrzymania ogłoszono postanowienie o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w placówce opiekuńczo – wychowawczej albo w zakładzie lub placówce, o której mowa w art. 12 upn.

W 2007 roku Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji otrzymało informację na temat jednego wypadku nadzwyczajnego, który miał miejsce w Policyjnej Izbie Dziecka w Rzeszowie w dniu 1 grudnia 2007 r. Doszło tam do ucieczki nieletniego z pomieszczenia – tzw. „niebieskiego pokoju”. Z analizy okoliczności zdarzenia wynika, że tego dnia policjanci Komisariatu Policji IV w Rzeszowie przeprowadzali z zatrzymanym, w obecności jego matki, czynności procesowe. Nieletni wykorzystując ich nieuwagę wyskoczył przez okno. Natychmiast podjęty pościg i poszukiwania nie przyniosły pozytywnego rezultatu. Nieletniego zatrzymano w dniu 11 grudnia 2007 r. w pomieszczeniu prysznicowym jednego z bloków w Rzeszowie, gdzie pomocy udzielał mu jego kolega ukrywając go w zrolowanym dywanie.

Na podstawie szczegółowej analizy przyczyn i okoliczności zaistniałego wypadku, podjęto następujące czynności w celu zapobieżenia tego typu sytuacjom w przyszłości:

1. skierowano stosowny wniosek do Wydziału Inwestycji i Remontów KWP w Rzeszowie, o usunięcie usterek w zabezpieczeniu technicznym obiektu policyjnego,
2. wystosowano pismo do jednostek podległych KMP w Rzeszowie z algorytmami postępowania, polecając jednocześnie przypomnienie policjantom zasad działania w stosunku do osób zatrzymanych przez Policję,
3. omówiono powyższy przypadek w ramach szkoleń zawodowych.

Podsumowując miniony rok pod względem poziomu bezpieczeństwa w policyjnych izbach dziecka należy pozytywnie ocenić funkcjonowanie tych placówek. Z roku na rok jest coraz mniej wypadków nadzwyczajnych. Dzięki wzorcowym rozwiązaniom w zakresie opieki i nadzoru nad nieletnimi przebywającymi w PID oraz odpowiedniej organizacji służby, skutecznie rozwiązywano wszelkie trudne sytuacje i w efekcie osiągnięto wysoki poziom bezpieczeństwa. Utrzymanie tej pozytywnej tendencji jest sprawą priorytetową. Wszystkie policyjne izby dziecka realizują dodatkowe, prewencyjne działania ukierunkowane na szeroko rozumianą profilaktykę społeczną na rzecz środowiska lokalnego. W ramach tych przedsięwzięć współpracują z placówkami dydaktycznymi, ze środowiskiem naukowym oraz przedstawicielami instytucji i organizacji społecznych zajmujących się problematyką nieletnich. Na terenie izb organizowane są spotkania z młodzieżą szkolną dotyczące zapobiegania różnego rodzaju patologiom takim jak narkomania, alkoholizm, agresja i przemoc rówieśnicza. Studenci mają możliwość odbycia praktyki, zebrania materiałów do prac monograficznych na temat funkcjonowania określonej placówki. Ponadto, policjanci pełniący służbę w izbie aktywnie uczestniczą w różnego rodzaju akcjach i programach profilaktycznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. Przy policyjnych izbach dziecka funkcjonują tzw. telefony zaufania - infolinie, obsługiwane przez doświadczonych policjantów, którzy w ramach swoich kompetencji i posiadanej wiedzy udzielają różnego rodzaju porad. Kwestie z jakimi zwracano się do nich najczęściej w 2007 roku dotyczyły problemów wychowawczych, braku opieki nad dziećmi, edukacji prawnej, problemów związanych z uzależnieniami od środków odurzających i alkoholu.

Policyjne izby dziecka współtworzą silne, lokalne koalicje na rzecz bezpieczeństwa oraz realizują zadania zmierzające do zapobiegania zjawiskom patologii społecznej. Zaangażowanie kadry w rozwiązywanie problemów zgłaszanych przez obywateli, profesjonalne podejście do sygnalizowanych spraw skutkuje w rezultacie pozytywną opinią, którą od lat cieszą się te placówki w środowisku lokalnym.

Policjanci pełniący służbę w izbach, dążąc do przeciwdziałania demoralizacji

i przestępczości nieletnich, stwarzając nieletnim warunki powrotu do normalnego życia – zgodnie z preambułą do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, kierują się doświadczeniem zawodowym i przede wszystkim dobrem nieletniego – zgodnie z intencją ustawodawcy. Jest to szczególnie istotne w sytuacji prawnej izolacji nieletniego.

II. DZIAŁANIA POLICJI W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA ZJAWISKOM PATOLOGII SPOŁECZNEJ

1. Alkoholizm

Wśród występujących w Polsce problemów społecznych zjawisko alkoholizmu ma znaczenie szczególne. Wynika to z faktu jego rozmiarów, konsekwencji społecznych i ekonomicznych, a także, co jest najistotniejsze z punktu widzenia ustawowych zadań Policji, powszechnie znanej roli alkoholu jako czynnika kryminogennego.

Od kilku lat przyczyny i podłoże tego zjawiska nie ulegają większym zmianom. Zasadniczą rolę wśród nich odgrywają intensywne przemiany społeczno-gospodarcze i wynikające z tego konsekwencje, zmiana hierarchii i kryzys wartości w rodzinie, a także innej natury, jak np. obyczaje i nawyki związane ze spożywaniem napojów alkoholowych oraz problemy natury emocjonalnej ludzi, brak poczucia akceptacji, głównie w przypadku młodzieży. Ponadto w województwach przygranicznych problem alkoholizmu wzmacnia łatwy dostęp do alkoholu przemycanego z zagranicy oraz, co dotyczy obszaru całej Polski, znaczny wskaźnik bezrobocia. Niejednokrotnie w mniejszych miastach w miejscu likwidowanych zakładów czy fabryk powstają puby lub sklepy monopolowe, a alkohol postrzegany jest jako jedyna rozrywka i remedium na biedę, frustrację i poczucie bezradności. W dużych miastach picie alkoholu traktowane jest najczęściej jako forma rozrywki, odreagowania po stresującej pracy czy nauce. Specjaliści ds. nieletnich zauważają powstanie swoistej mody na tzw. clubing - spędzanie czasu wolnego przez młodych pracujących ludzi, uczniów, studentów w barach, pubach, itp. lokalach, co jest nieodłącznie związane ze spożywaniem alkoholu.

Jak wynika z rocznych sprawozdań, specjaliści do spraw nieletnich wśród przyczyn alkoholizmu w ostatnim okresie wskazują nowe zjawisko, jakim jest migracja zarobkowa członków rodzin za granicę. Powoduje to niejednokrotnie sytuacje, w których pozostały w kraju małżonek, najczęściej kobieta – matka, rozwiązuje trudności życiowe lub poczucie osamotnienia i bezradności sięgając po alkohol. Powodem takich postaw są również niepowodzenia w pracy zarobkowej za granicą skutkujące powrotami do kraju. W ostatnim okresie media wielokrotnie informowały o bulwersujących przypadkach "opieki" nad małoletnimi sprawowanej przez nietrzeźwych rodziców lub opiekunów na terenie całej

Polski. Konsekwencje tego zjawiska wiążą się często z traumatycznymi przeżyciami najmłodszych.

Podstawę prawną do rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce stanowi Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.07.70.473), która reguluje m.in. funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych, określając zasady jego kontroli, zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz określa kierunki państwa w zakresie zapobiegania alkoholizmowi.

Dla Policji ważnym aktem wynikającym z tej ustawy, wyznaczającym kierunki naszych działań jest Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2010. Zawarte w nim zadania są w głównej mierze formą kontynuacji realizowanych już przez Policję zadań w obszarze profilaktyki alkoholowej, a istotą jest ich usprawnianie i doskonalenie oraz bieżące gromadzenie danych liczbowych obrazujących wpływ zjawiska alkoholizmu na poziom ładu i porządku publicznego.

Alkohol wiąże się z wieloma płaszczyznami życia społecznego, w tym najistotniejszymi z punktu widzenia Policji obszarami, jakimi są bezpieczeństwo i porządek publiczny, bezpieczeństwo w ruchu drogowym oraz spożywanie napojów alkoholowych przez małoletnich. Nasze działania w tym zakresie można podzielić na dwa obszary, mianowicie działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym, kierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz działania restrykcyjne.

Od kilku już lat spożywanie napojów alkoholowych jest najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem ryzykownym wśród młodzieży. Jak wynika z Raportu z ogólnopolskich badań ankietowych przeprowadzonych przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie w 2007 r. inicjację alkoholową ma za sobą ponad 90 % gimnazjalistów klas trzecich i prawie 95% uczniów klas szkół ponadgimnazjalnych.

W 2007 roku w ramach działań profilaktycznych policjanci w całej Polsce ujawnili 23747 małoletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu, w 2006 - 20758, co stanowi wzrost o ponad 14%. Najwięcej małoletnich ujawniono na terenie KWP Olsztyn, KWP Katowice oraz KWP Kraków. Zgodnie z art. 12 upn sąd rodzinny w przypadku stwierdzenia nałogowego używania alkoholu przez nieletniego, może orzec umieszczenie go w odpowiednim zakładzie leczniczym.

Należy zauważyć, że rosnąca z roku na rok liczba ujawnianych przez Policję małoletnich będących pod wpływem alkoholu to nie tylko efekt utrwalania się zjawiska alkoholizmu. Jako powód takiego stanu rzeczy należy wskazać bardziej wydajną pracę

Policji, w tym specjalistów do spraw nieletnich, wynikającą z rosnącej świadomości zawodowej i społecznej oraz swoistego "wyczulenia" na ten problem. Ujawnienie każdego małoletniego lub nieletniego pod wpływem alkoholu i podjęcie wobec niego odpowiednich czynności profilaktycznych jest niewątpliwie ważnym elementem właściwie rozumianej pracy profilaktycznej i niejednokrotnie sprawia, że taki młody człowiek nie będzie w przyszłości sprawcą czynu karalnego.

Znaczącym problemem w naszym społeczeństwie jest nadal zjawisko sprzedaży alkoholu małoletnim. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi czyn taki stanowi przestępstwo i jest jednocześnie przesłanką do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Niestety tylko nieliczne sprawy wszczynane w takich przypadkach znajdują finał w postaci odebrania wspomnianego zezwolenia. Powodem takiego stanu rzeczy są najczęściej zawiłości proceduralne w ramach postępowania administracyjnego, umożliwiające podważanie zapadających postanowień. W ramach codziennej służby i zadań realizowanych w obszarze profilaktyki alkoholowej policjanci w całej Polsce ujawnili 986 przypadków sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. Sporządzonych zostało 614 wniosków do organów gminy o cofnięcie zezwolenia na sprzedaż alkoholu, z czego 285 w związku ze sprzedażą alkoholu małoletnim.

Związek alkoholu z przestępczością wyraźnie obrazują policyjne dane statystyczne. W roku 2007 w wybranych kategoriach przestępstw⁵, w których badany jest stan trzeźwości sprawcy, zarejestrowano łącznie 328082 podejrzanych (przy ogólnej liczbie podejrzanych we wszystkich kategoriach przestępstw 540604). U 255753 sprawców wyszczególnionych poniżej przestępstw został zbadany stan trzeźwości, z czego 200551 było nietrzeźwych, co stanowi 61,1% (62,6 % w 2006 r.).

Z kolei wśród nieletnich, w omawianych kategoriach odnotowano 47050 sprawców czynów karalnych (przy ogólnej liczbie sprawców we wszystkich kategoriach 54747), z czego u 20690 zbadano stan trzeźwości, 3491 z nich było nietrzeźwych, co stanowi 7,4% liczby sprawców w wybranych kategoriach. (7,3 % w r. 2006).

⁵ Dotyczy przestępstw z art. 148, 151-159, 189-193, 197-200, 207, 216, 217, 222-228, 275, 278-282, 288-290 oraz rozdziałów XX (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu) i XXI (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) kodeksu karnego.

Tab. nr 19. Podejrzani w 2007 r. ogółem oraz w wybranych kwalifikacjach prawnych, w których w policyjnym systemie statystyki przestępczości TEMIDA wskazywany jest stan trzeźwości podejrzanego⁶.

	Podejrzani we wszystkich kwalifikacjach OGÓLEM	Podejrzani w wybranych kwalifikacjach	Zbadano stan trzeźwości	Nietrzeźwi	Udział nietrzeźwych wśród podejrzanych w %
2006	587959	367990	291188	230368	62,6
2007	540604	328082	255753	200551	61,5

Tab. nr 20. Nietetni sprawcy czynów karalnych w 2007 r. ogółem oraz w wybranych kwalifikacjach prawnych, w których w policyjnym systemie statystyki przestępczości TEMIDA wskazywany jest stan trzeźwości podejrzanego⁷.

	Nietetni sprawcy we wszystkich kwalifikacjach OGÓLEM	Nietetni sprawcy w wybranych kwalifikacjach	Zbadano stan trzeźwości	Nietrzeźwi	Udział nietrzeźwych wśród ogółu sprawców
2006	53782	44820	20689	3251	7,3
2007	54747	47050	20690	3491	7,4

Szczegółowe zestawienie danych liczbowych dotyczących udziału nietrzeźwych podejrzanych oraz nietetnich sprawców czynów karalnych w wybranych kategoriach przestępstw w 2007 r., w porównaniu do roku 2006, zawiera tabela nr 7 załącznika nr 3 do niniejszego opracowania.

Oprócz nietrzeźwych sprawców przestępstw, Policja w ramach zadań wykonywanych w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi w 2007 r. w codziennej służbie ujawniała także nietrzeźwych sprawców wykroczeń, które są szczególnie uciążliwe społecznie i wpływają na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców w środowiskach lokalnych. Do takich należy niewątpliwie zakłócanie spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego lub wywoływanie zgorzenia w miejscu publicznym - jeżeli czyn ma charakter chuligański albo sprawca dopuścił się go będąc pod wpływem alkoholu (art. 51 § 2 kw). W analizowanym okresie na sprawców takich wykroczeń nałożono łącznie 26389 mandatów karnych, w 546438 przypadkach zastosowano środki oddziaływania pozakarnego (na podstawie art. 41 kw) w postaci pouczeń oraz sporządzono łącznie 14257 wniosków

⁶ Dotyczy przestępstw z art. 148, 151-159, 189-193, 197-200, 207, 216, 217, 222-228, 275, 278-282, 288-290 oraz rozdziałów XX (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu) i XXI (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) Kodeksu Karnego.

⁷ Dotyczy czynów karalnych w kategoriach wymienionych powyżej.

o ukaranie sprawców do sądów grodzkich, z czego do sądów rodzinnych skierowano sprawy dotyczące 605 nieletnich sprawców czynów karalnych.

Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych, pouczeń oraz skierowanych wniosków o ukaranie do sądów za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, w tym art. 51 § 2 kw w latach 2006 i 2007 obrazuje niżej zamieszczona tabela.

Tab. nr 21. Liczba mandatów, pouczeń oraz wniosków o ukaranie do sądów grodzkich z wybranych artykułów kodeksu wykroczeń⁸.

	2006			2007		
	nałożone mandaty karne	pouczenia	wnioski o ukaranie do sądów / dotyczące czynów karalnych nieletnich	nałożone mandaty karne	pouczenia	wnioski o ukaranie do sądów / dotyczące czynów karalnych nieletnich
Za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (bez art. 55 kw) ogółem	288275	822813	34582	115731	481158	32205/ 1668
W tym art. 51 § 2 kw	-	-	18693/ 736	26389	56438	14257/ 605

Optymistycznym faktem jest spadek o prawie 18% w stosunku do roku 2006 liczby nieletnich sprawców czynów karalnych z art. 51 § 2 kw, dotyczącego zakłócania porządku lub spokoju przez osobę będącą dodatkowo pod wpływem alkoholu.

Szczególnym zadaniem Policji w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi w kategorii działań opiekuńczych jest ujawnianie i izolacja osób nietrzeźwych, które swoim zachowaniem powodują zgorzenie w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób (w tym sprawców przemocy domowej).

Osoby nietrzeźwe w pierwszej kolejności powinny być doprowadzane do miejsc zamieszkania, następnie do izb wytrzeźwień, a w przypadku ich braku do pomieszczeń w jednostkach Policji, zaś ze względu na wskazania zdrowotne do placówek służby zdrowia. Dane liczbowe dotyczące doprowadzeń przez Policję osób nietrzeźwych w 2007 r. obrazuje zamieszczona niżej tabela.

⁸ Dane liczbowe za rok 2006 pochodzą z STP 7/A, STP 7/B, zaś za rok 2007 z Formularzy III 9 oraz III 10. Druk statystyczny STP 7 A obowiązujący w 2006 roku nie uwzględniał brakujących danych liczbowych.

Tab. nr 22. Liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia w latach 2006 i 2007⁹.

	Doprowadzeni do:			
	Jednostek Policji dorośli/nieletni	Miejsca zamieszkania	Izb wytrzeźwień/ w tym nieletni	Placówek służby zdrowia
2006	83847/819	98864	247919/ 3486	90946
2007	79452/636	84734	224213/2682	53498

Analiza danych liczbowych wskazuje na spadek liczby doprowadzonych nietrzeźwych nieletnich do pomieszczeń jednostek Policji, jak i izb wytrzeźwień. Biorąc jednak pod uwagę znaczny wzrost liczby ujawnionych w 2007 r. nieletnich pod wpływem alkoholu w stosunku do roku poprzedniego, tendencja ta świadczy tylko o fakcie, że w przypadku ujawnienia przez Policję nietrzeźwego nieletniego, odbierany jest on z jednostek Policji w pierwszej kolejności przez rodziców. Umieszczenie w izbie wytrzeźwień lub PDOZ jest w takiej sytuacji rozwiązaniem najbardziej dotkliwym i wynika zazwyczaj z dodatkowych okoliczności i przesłanek, które determinują sposób postępowania policjantów. Tabełaryczne zestawienie danych liczbowych dotyczących doprowadzeń do wytrzeźwienia, z podziałem na województwa, przedstawia tabela nr 8 zamieszczona w załączniku nr 3 do niniejszego opracowania.

Kolejnym istotnym dla Policji zadaniem w ramach działań restrykcyjnych w zakresie zapobiegania alkoholizmowi jest kontrolowanie przestrzegania przez właścicieli sklepów, lokali gastronomicznych i rozrywkowych przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W związku z ich naruszaniem policjanci nakładali mandaty karne, udzielali pouczeń oraz kierowali wnioski o ukaranie do sądów grodzkich.

Tab. nr 23. Liczba mandatów karnych i wniosków o ukaranie do sądów za wykroczenia przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi sporządzonych w latach 2006 i 2007¹⁰.

	Art. 43 ¹ ust. 1		Art. 45	
	Mandaty karne	Wnioski o ukaranie	Mandaty karne	Wnioski o ukaranie
2006	-	23 035	-	67
2007	358 363	21 318	1 057	91

W przypadku stwierdzenia złamania przepisów art. 43¹ ust. 1 w 2007 r. w 329717

⁹ Dane za rok 2006 pochodzą z STP 7/C i STP 7/D, zaś za rok 2007 z Formularzy III 6 i III 11 (zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji, stąd dane mogą różnić się od rzeczywistej liczby osób przebywających w izbach wytrzeźwień) oraz rocznych sprawozdań z komend wojewódzkich Policji.

¹⁰ Dane za 2006 rok pochodzą z STP 7 B, zaś za rok 2007 z Formularza III 9 oraz Formularza III 10. Druk statystyczny STP 7A obowiązujący w 2006 roku nie uwzględniał brakujących danych liczbowych.

przypadkach policjanci zastosowali środki oddziaływania pozakarnego na podstawie art. 41 kw - pouczenie, ostrzeżenie, zaś złamania przepisów art. 45 środki takie zastosowano w 3201 przypadkach.

Kolejnym zadaniem Policji w omawianym obszarze, mającym charakter restrykcyjny, jest ujawnianie faktów nieprzestrzegania przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. czynów, wobec których orzekanie następuje na podstawie przepisów o postępowaniu karnym (art. 43 - sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych w wypadkach, kiedy jest to zabronione, w tym osobom do 18 roku życia, albo bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom, art. 45² - zakaz reklamy lub promocji napojów alkoholowych oraz art. 45³ - obrót hurtowy bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom).

Tab. nr 24. Liczba przestępstw stwierdzonych oraz podejrzanych z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi w latach 2006-2007¹¹.

	Przestępstwa stwierdzone z ustawy o wychowaniu w trzeźwości ...	Podejrzani
2006	3 195	2 259
2007	3 157	2 168

W ramach wykonywania zadań służbowych w 2007 r. policjanci ujawnili 707 przestępstw z art. 208 kk¹² - rozpijanie małoletniego. Najczęściej tego typu przypadki ujawniane były w związku z interwencjami podejmowanymi wobec przemocy w rodzinie lub innymi sytuacjami, np. związanymi z ujawnianiem sprawowania opieki przez nietrzeźwych rodziców/opiekunów nad małoletnimi dziećmi. Proceder rozpijania małoletnich towarzyszy często zjawisku wykorzystywania seksualnego lub wymuszonej prostytucji małoletnich.

Tab. nr 25. Liczba przestępstw stwierdzonych oraz podejrzanych i pokrzywdzonych małoletnich z art.208 kk w latach 2006-2007¹³.

	Przestępstwa stwierdzone z art. 208 kk	Podejrzani	Pokrzywdzeni małoletni
2006	789	490	3687
2007	707	439	4018

¹¹ Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA.

¹² art. 208 kk: Kto rozpija małoletniego, dostarczając mu napoju alkoholowego, ułatwiając jego spożycie lub nakłaniając go do spożycia takiego napoju, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

¹³ Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA.

Nietrzeźwość w miejscu pracy jest przyczyną absencji oraz obniżonej wydajności pracowników zatrudnionych w różnych sektorach gospodarki. Policja w 2007 r. ujawniała przypadki łamania obowiązku trzeźwości zawodowej. W analizowanym okresie stwierdzono 99 przestępstw z art. 180 kk - wykonywanie czynności zawodowych związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (102 rok wcześniej), zarejestrowano 90 podejrzanych (94 rok wcześniej).

Jednym z istotnych działań profilaktycznych Policji jest kierowanie powiadomień do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z wnioskiem o leczenie odwykowe. Policjant, najczęściej dzielnicowy lub specjalista do spraw nieletnich, jest pierwszym ogniwem jeżeli chodzi o podjęcie działań w kierunku leczenia uzależnienia. Zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego. Osoby takie, jeżeli są uzależnione od alkoholu, można zobowiązać do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. O obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego orzeka sąd rejonowy, który wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora.

W 2007 r. policjanci przesłali do komisji rozwiązywania problemów alkoholowych 42069 (43897 rok wcześniej) powiadomień dotyczących faktu nadużywania alkoholu.

Kolejnym, bardzo ważnym elementem bezpieczeństwa publicznego, pozostającym w ścisłym związku z alkoholem, jest ruch drogowy. Dynamiczny wzrost liczby jego uczestników w ostatnich latach w konsekwencji potęguje stopień zagrożenia życia i zdrowia osób korzystających z dróg. W 2007 r. w skali całej Polski Policja ujawniła 23745 kierujących w stanie po użyciu alkoholu (art. 87 kw), w tym 15771 osób kierujących pojazdami mechanicznymi. Analogicznie w 2006 r. policjanci ujawnili 26364 kierujących w stanie po użyciu alkoholu, z czego 16495 pojazdami mechanicznymi. Ponadto w 2007 r. ujawniono 135601 kierujących w stanie nietrzeźwości (art. 178 a kk), z czego 73500 kierujących pojazdami mechanicznymi. Analogicznie w 2006 r. policjanci ujawnili 174828 kierujących w stanie nietrzeźwości, z czego 82183 kierujących pojazdami mechanicznymi. Każda tego typu sytuacja stanowiła niewątpliwie potencjalne zagrożenie zdarzeniem drogowym, a co za tym idzie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, a także mienia.

Policjanci w analizowanym okresie zatrzymali łącznie 73151 praw jazdy (97220 w 2006 r.), w tym 54578 za jazdę po użyciu alkoholu (64896 w 2006 r.), co stanowi prawie 75% ogółu zatrzymanych praw jazdy (67 % w 2006 r.).

Należy podkreślić różnorodność podejmowanych przez policjantów w całym kraju przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym, w tym edukacyjnym. Do głównych form takich działań należą:

- spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą szkolną oraz ich rodzicami,
- szkolenia kadry kierowniczej i dydaktycznej szkół oraz innych placówek oświatowych w zakresie procedur postępowania w sytuacji zagrożenia alkoholizmem uczniów/wychowanków,
- szkolenia personelu punktów sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych w zakresie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości.,
- udział w audycjach radiowych lokalnych rozgłośni, programach telewizyjnych poświęconych problematyce uzależnień.

W 2007 r. większość jednostek wykonawczych Policji włączyła się w ogólnopolską kampanię pn. „Zachowaj trzeźwy umysł”, której pomysłodawcą i inicjatorem było Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych oraz „Fundacja Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Kampanię objął honorowym patronatem Komendant Główny Policji, Minister Edukacji Narodowej i Minister Sportu. Była ona prowadzona w ścisłej współpracy z gminami, w tym pełnomocnikami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i miała na celu pokazanie młodym ludziom alternatywnych, twórczych możliwości spędzania czasu z dala od używek (głównie alkoholu i narkotyków) oraz przemocy rówieśniczej. Ponadto organizatorzy za cel postawili sobie kształtowanie wśród młodzieży prawidłowych postaw i zachowań prozdrowotnych.

W ramach tej kampanii wspólnie z dziećmi, młodzieżą i nauczycielami prowadzono kontrole osób kierujących pojazdami (akcja „Za kółkiem zachowuję trzeźwy umysł”), a także uczestniczono w zajęciach dotyczących edukacji prawnej małoletnich, w różnego rodzaju konkursach plastycznych, zawodach sportowych, festynach, wycieczkach, którym przyświecało wspólne hasło zdrowego i bezpiecznego życia bez przemocy. Do prowadzonych działań należały również wizyty w sklepach prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz wręczanie ich właścicielom plakatów, ulotek, broszur dotyczących zasad sprzedawania alkoholu. Często do działań tych włączały się lokalne media – prasa, radio, telewizja, poprzez nagłaśnianie informacji o organizowanych w ramach przedsięwzięcia imprezach.

Policjanci byli także realizatorami lub współrealizatorami licznych programów

prewencyjnych, akcji profilaktycznych, kampanii społecznych skierowanych głównie do młodych odbiorców, ale także ich rodziców i wychowawców. Jako główne zadanie miały one na celu ukształtowanie właściwych postaw młodego człowieka, nauczenie unikania zagrożeń, podniesienie świadomości o mechanizmach uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uświadomienie związku ich spożywania z zachowaniami zabronionymi przez prawo. Do wymienionych form oddziaływania wśród wielu realizowanych w poszczególnych garnizonach możemy zaliczyć m.in.: akcję profilaktyczną "Młodość bez procentów" (KWP Białystok), "Alkohol - nieletnim dostęp zabroniony", działania prewencyjne pod nazwą "Zero tolerancji - alkohol - narkotyki" (KWP Bydgoszcz), akcje prewencyjne pod kryptonimem "Trzeźwy nastolatek", działania pn. "Dyskoteka", "Noc małaolatów", "Letnisko" (KWP Gorzów Wielkopolski), zorganizowany na terenie KWP w Katowicach bieg pod hasłem "Ucieczka przed nałogiem" czy Mikołowska Kampania "Łańcuch czystych serc - Narkomanii, Alkoholizmowi, Przemocy Interpersonalnej, Nietolerancji - wszelkiemu złu NIE", akcja plenerowa "Żyj zdrowo bez nałogów"(KWP Kielce), programy profilaktyczne "Żyj normalnie", "Żyjmy bezpieczniej", "Bezpieczeństwo w ruchu drogowym", "Dla mnie, dla ciebie, dla nas" (KWP Lublin), akcje profilaktyczne "Bezpieczne osiedle", "Blokery", "Park", "Koncesja" (KWP Łódź), działania prewencyjne "Małolat", "Alkohol" (KWP Olsztyn), "Młoda Warszawa bez %", "Edukacja prawna w szkołach z udziałem warszawskiej Policji", opracowanie założeń konkursu profilaktycznego "Dziękuję - Nie piję" (realizacja przewidziana jest na rok 2008) (KSP) i wiele innych. Wybrane przykłady ciekawych inicjatyw profilaktycznych podejmowanych w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi opisane są szerzej w załączniku nr 3 do niniejszego opracowania.

Powyższe informacje świadczą o dużym wachlarzu działań Policji prowadzonych w obszarze profilaktyki alkoholowej. Biorąc pod uwagę znaczącą skalę i dynamikę problemów alkoholowych w Polsce, nasze przedsięwzięcia i inicjatywy w omawianym obszarze powinny być kontynuowane i doskonalone. Jest to jednak obszar, który szczególnie wymaga zaangażowania wielu podmiotów, partnerów, tak administracji rządowej i samorządowej, jak i organizacji pozarządowych, samopomocowych i innych. Z uwagi na to należy pomyśleć o nowych partnerach na gruncie lokalnym, ich potencjalnych możliwościach wkładu w działanie na rzecz ograniczania skali i skutków zjawisk patologicznych, od których żadne środowisko nie jest wolne.

Tylko odpowiednio zaplanowana oraz skutecznie i konsekwentnie realizowana współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie patologiom społecznym na gruncie lokalnym, w tym tak powszechnej, jaką jest alkoholizm, może przynieść wymierne

efekty. Należy zastanowić się i przeanalizować dotychczasowe osiągnięcia, aby jeszcze skuteczniej wykorzystać siłę, potencjał oraz możliwości ludzi i instytucji, a także ich ustawowe i statutowe zadania, by skuteczniej i bardziej profesjonalnie zapobiegać zjawiskom patologii społecznej, a w szczególności alkoholizmowi.

2. Narkomania

W roku 2007, w skali kraju, wszczęto 19056 postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących przestępczości z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Stanowi to o 8,3% mniej wszczęć niż w roku poprzednim – 20772 postępowań. W 2007 r. stwierdzono 63007 przestępstw narkotykowych, co stanowi 10,2% mniej niż w roku 2006 – 70202. Wskaźnik wykrywalności sprawców w powyższej kategorii przestępstw wyniósł 96,6%. Łącznie ustalono 27976 sprawców (w tym 1866 kobiet), tj. o 2,3% mniej niż w roku 2006 – 28634 podejrzanych (w tym 2045 kobiet). Uprzednio karanych za podobne czyny w 2007r. zarejestrowano 3635 osób (w 2006 r. – 3326).

Największy wzrost dynamiki wszczęć postępowań przygotowawczych odnotowano w następujących województwach: lubuskie o 17,4%, zachodniopomorskie o 11,6%, opolskie o 11%. Natomiast największy spadek wszczęć stwierdzono w województwach: warmińsko-mazurskim o 29%, pomorskim o 23,6% oraz świętokrzyskim 22,4%.

W kategorii przestępstw stwierdzonych największy, bo aż 166,2%, wzrost odnotowano w garnizonie świętokrzyskim. Ponadto znaczny wzrost był także w województwach: łódzkim 34,7%, opolskim 19,1%, lubuskim 22,2%. Natomiast bardzo znaczne spadki odnotowano w województwach: małopolskim o 47% i pomorskim o 40,8%.

Podobnie jak w latach ubiegłych najwięcej przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnianych jest w miastach największych oraz liczących od 10 tys. do 50 tys. mieszkańców:

1. miasta powyżej 500 tys. mieszkańców - 10313 przestępstw (2006 r.-11608),
2. miasta 20 – 50 tys. mieszkańców - 9191 przestępstw (2006 r. – 11407).
3. miasta 10 – 20 tys. mieszkańców - 8704 przestępstwa (2006 r. – 8317),

Spośród wszystkich sprawców przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ujawniono 2945 nieletnich, co stanowi 10,5% ogółu sprawców. W 2006 r. zarejestrowano

3768 nieletnich, którzy stanowili 13,1% ogółu sprawców. W przypadku małoletnich do 13 roku życia, którzy naruszyli ustawę, w 2007 r. było ich 18 (popelnili 30 czynów zabronionych), natomiast w roku 2006 było ich 24 (37 czynów).

Większość nieletnich sprawców popelnia swe czyny indywidualnie. W roku 2007 nieletni popelnili 9310 czynów zabronionych przez Ustawę, z czego 8851 indywidualnie, natomiast w 2006 r. to odpowiednio – 13417 czynów, w tym 12976 indywidualnie.

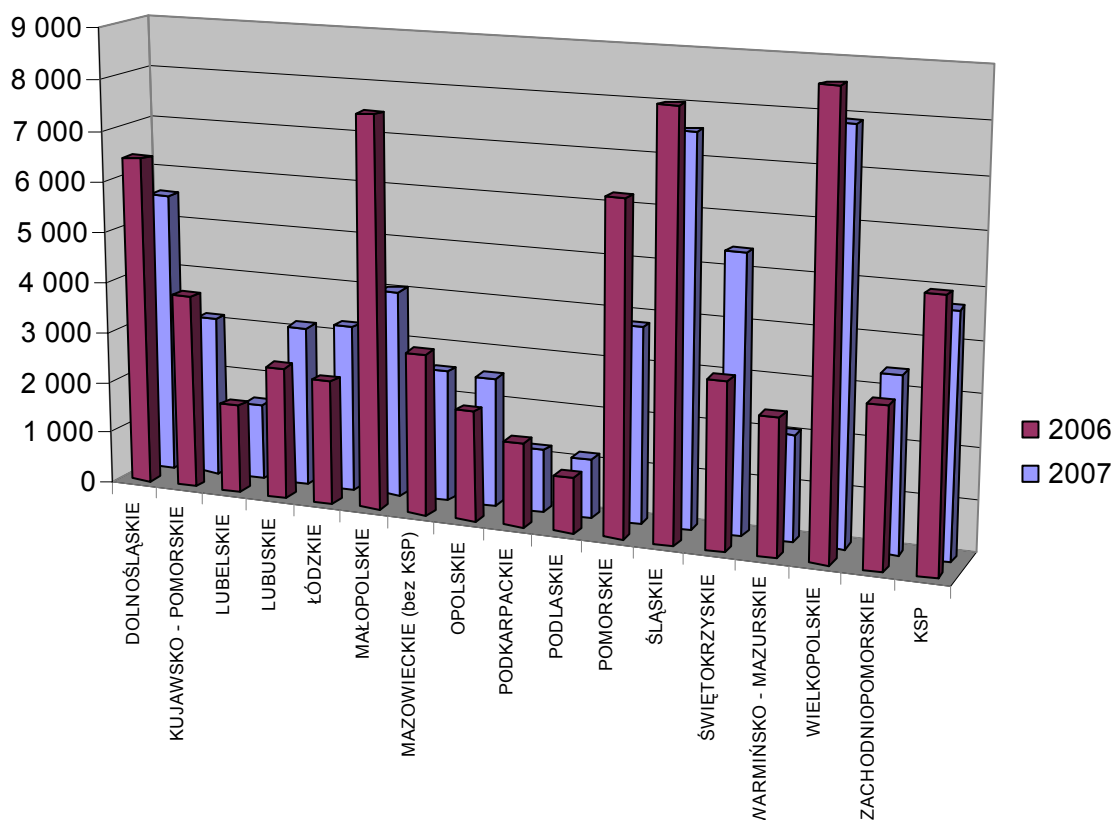
W ostatnich latach zwiększa się liczba ujawnionych kierujących pojazdami mechanicznymi, będących pod wpływem narkotyków. W 2007 r. w ogólnej liczbie sprawców przestępstw drogowych, tj. 160617, stan trzeźwości zbadano u 160035 osób, wśród których 510 kierowało pojazdem pod wpływem narkotyków. W roku poprzednim na 188859 sprawców przestępstw drogowych stan trzeźwości zbadano u 188322 kierowców, z czego 335 było pod wpływem narkotyków.

W roku 2007 policjanci służby ruchu drogowego, w ramach profilaktyki narkotykowej, rozpoczęli działania w ramach unijnego programu naukowego DRUID koordynowanego przez niemiecki Instytut BAST. Program ten realizowany będzie przez cztery lata przez 37 różnych instytucji z 19 krajów europejskich. Ze strony Polski, partnerami Komendy Głównej Policji są: Instytut Transportu Samochodowego w Warszawie i Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie. Cele programu to:

- ocena i analiza zjawiska prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, leków i narkotyków w Unii Europejskiej,
- porównanie sytuacji w różnych krajach europejskich,
- stworzenie podstaw dla opracowania wspólnej polityki Unii Europejskiej w tym zakresie.

Zgodnie z założeniami Polska podzielona została na subregiony, w których w ciągu 4 lat musi przeprowadzić 4 tys. badań kierujących pojazdami, przy użyciu testerów narkotykowych. Badania prowadzone będą w ściśle określonych terminach, zależnych od pory dnia i nocy oraz pory roku.

Rys. nr 12. Liczba przestępstw narkotykowych stwierdzonych w latach 2006-2007 z podziałem na poszczególne województwa.

WOJEWÓDZTWO	2006	2007	Wskaźnik dynamiki
dolnośląskie	6461	5555	86
kujawsko - pomorskie	3830	3148	82,2
lubelskie	1735	1510	87
lubuskie	2581	3153	122,2
łódzkie	2418	256	134,7
małopolskie	7643	4049	53
mazowieckie (bez KSP)	3153	2567	81,4
opolskie	2133	2540	119,1
podkarpackie	1645	1229	74,7
podlaskie	1073	1164	108,5
pomorskie	6446	3819	59,2
śląskie	8182	7554	92,3
świętokrzyskie	3243	5389	166,2
warmińsko - mazurskie	8654	2072	78,1
wielkopolskie	8732	7908	90,6
zachodniopomorskie	3101	3408	109,9
KSP	5172	4686	90,6
POLSKA	70 202	63 007	89,8

Na podstawie danych zebranych z komend wojewódzkich Policji oraz KSP, przedstawiających liczbę i rodzaj zabezpieczonych na polskim rynku środków odurzających można wnioskować, że nadal największy popyt jest na: marihuanę, amfetaminę, ecstazy i haszysz. W społecznym przekonaniu są to narkotyki modne, nieszkodliwe, wspomagające zabawę i podnoszące wydolność organizmu. Zdecydowanie mniejszym popytem cieszy się LSD oraz „polska heroina”, co potwierdzają także dane z poprzednich lat. Prawdopodobną przyczyną zmniejszenia się zainteresowania opisanymi środkami odurzającymi jest coraz większa świadomość niebezpiecznych skutków ich działania. Jak informowali policjanci z jednostek terenowych młodzi ludzie coraz częściej eksperymentują z mieszankami narkotyków, alkoholu oraz leków. Pomimo, iż Policja nie gromadzi wszystkich danych z tego zakresu, to w 2007 r. odnotowano 106 przypadków zatruc substancjami narkotycznymi, z czego 46 śmiertelnych.

Podkreślić należy, że w roku 2007 nie zabezpieczono żadnej ilości substancji o nazwie GHB, nazywanej także „płynem gwałtu”. Nie potwierdza to więc opinii na temat powszechnego występowania na rynku wymienionego środka odurzającego. Jednocześnie policjanci sygnalizowali o zdarzeniach, w trakcie których osoby po wypiciu drinków w trakcie imprez rozrywkowych, traciły świadomość stając się ofiarami przestępstw.

Jak wynika z policyjnego rozpoznania, niezmiennie organizatorami i dystrybutorami narkotyków są zorganizowane grupy przestępcze w większości działające w dużych ośrodkach miejskich, oraz ich „łącznicy” działający na terenie miejscowości powiatowych. Wskazane grupy przestępcze wchodzi w posiadanie środków odurzających, głównie za pomocą własnej produkcji oraz przemytu, jednocześnie rozbudowując siatkę drobnych dealerów. Transakcje, prowadzone w gronie osób zaufanych albo przy pomocy komunikatorów internetowych lub telefonów komórkowych, utrudniają ujawnienie osób biorących udział w dystrybucji.

W celu ograniczenia podaży i popytu na narkotyki Policja realizuje zadania wynikające z *Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010*. W głównej mierze dotyczą one prowadzenia szkoleń oraz konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych. W 2007 r. policjanci z jednostek terenowych w Polsce przeprowadzili szkolenia i prelekcje, m.in. dla:

1. dzieci i młodzieży – 29420 spotkań,
2. studentów – 409,
3. rodziców – 9707,
4. nauczycieli i pedagogów – 18147,

5. żołnierzy – 16,

6. organizacji pozarządowych, pracowników socjalnych i opieki społecznej, kuratorów, funkcjonariuszy aresztów śledczych, pracowników Sanepidu, spółdzielni mieszkaniowych, ośrodków szkolenia kierowców – 1413.

Ponadto, przeprowadzonych zostało 105 szkoleń w zakresie problematyki zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych, w których udział wzięło 511 osób.

Funkcjonariusze Policji, głównie specjaliści do spraw nieletnich i prewencji kryminalnej oraz dzielnicowi brali udział w opracowaniu gminnych programów przeciwdziałania narkomanii, a także inicjowali, koordynowali bądź realizowali antynarkotykowe programy profilaktyczne adresowane dla dzieci i młodzieży. Ich zasięg obejmował zarówno całe województwa, jak i teren powiatu, gminy lub szkoły, w zależności od lokalnych potrzeb. Przykładem takich programów mogą być:

1. „Dyskotekom Tak, narkotekom Nie” (województwo dolnośląskie),
2. „Narkotyki – terażniejszość bez przyszłości” (województwo opolskie),
3. „Ode mnie zależy” (Szczytno),
4. „Bez narkotyków w szkole bezpieczniej” (Elbląg),
5. „Nie biorę” (Malbork),
6. „Narkotykowe dylematy” (Cieszyn),
7. „Ciesz się słońcem” (Szczecin),
8. „Młoda Polska nie bierze” (Gryfice),
9. „Zintegrowany program zapobiegania narkomanii dla Miasta Radomia na lata 2007-2010” (Radom).

Uczestniczący w realizacji tych programów policjanci, przekazują wiedzę z zakresu prawa i wiktymologii, prowadzą działania kontrolne, a także interwencyjne.

W ramach przedsięwzięć profilaktycznych, policjanci brali również udział w opracowywaniu i dystrybucji materiałów prewencyjno-edukacyjnych, w turniejach sportowych, konkursach i debatach o tematyce uzależnień, a także pełnili dyżury w punktach konsultacyjnych prowadzonych przez podmioty pozapolicyjne. Godna podkreślenia jest również współpraca Policji z uczelniami wyższymi, zarówno z kadrą naukowo-dydaktyczną, jak i studentami, którzy często w ramach wspólnych przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych działali jako wolontariusze lub stażyści.

3. Prostyytucja i handel ludźmi

Rzeczywista skala zjawiska prostytucji małoletnich jest trudna do oszacowania, gdyż Policja najczęściej ujawnia prostytuujących się nieletnich w wyniku prowadzonych kontroli, działań prewencyjnych, bądź na podstawie informacji operacyjnych oraz informacji uzyskanych od innych nieletnich. Wyjątkowo zdarzają się przypadki, kiedy o prostytuowaniu się dziecka Policję powiadamiają rodzice lub opiekunowie.

Z informacji przekazanych przez specjalistów ds. nieletnich wynika, że zjawisko prostytucji wśród nieletnich przechodzi formę przeobrażenia i ewoluuje w kierunku tzw. „sponsoringu” (utrzymywanie nieletniego, zaspokajanie jego potrzeb w sferze materialnej w zamian za świadczenie usług o charakterze seksualnym). Ponadto oferujący swoje usługi seksualne często korzystają z komunikatorów internetowych, które dają im poczucie anonimowości i specyficznym pojmowanym środkom ostrożności umożliwiającym „zachowanie dyskrecji”.

Kolejnym czynnikiem utrudniającym rozpoznanie skali zjawiska jest fakt, iż nieletni z jednej strony ukrywają zachowania świadczące o uczestnictwie w tym procederze przed dorosłymi, zaś z drugiej strony mają niemal całkowitą aprobatę do promowania nowego konsumpcyjnego stylu przez najbliższe otoczenie, w tym także rodzinę, która niejednokrotnie zna i akceptuje takie zachowania, ponieważ sama czerpie z tego korzyści. Znamienne jest, iż niektórzy nieletni nie widzą nic złego w świadczeniu usług seksualnych w ramach tzw. „sponsoringu” wyznaczając tym samym nowy kierunek procederu, który w ich przekonaniu nie zalicza się do oznak demoralizacji i przybiera formę normy społecznej młodego pokolenia, w którym nacisk położony jest na tzw. „radzenie sobie” lub umiejętność „ustawienia się w życiu”. Jednocześnie słabość więzi rodzinnych wpływa bezpośrednio na ułatwienie nawiązywania kontaktów z osobami dorosłymi, zacieśniania z nimi więzi i świadczenia usług seksualnych, w zamian za poczucie bezpieczeństwa materialnego lub psychicznego. To właśnie między innymi zmiany w strukturze rodziny - takie jak brak więzi, praca rodziców za granicą lub inne dysfunkcje występujące w rodzinie powodują, że młodzież szuka akceptacji, zrozumienia oraz wsparcia w nowych środowiskach.

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami prostytuowanie się nie jest karane, stanowi jednak niezwykle groźny czynnik kryminogenny, generujący zachowania przestępcze i patologiczne (np. alkoholizm, narkomanie, demoralizację nieletnich) oraz równie uciążliwe dla społeczeństwa zachowania, związane z zakłócaniem spokoju i porządku publicznego.

Ponadto w środowisku osób prostytuujących się i ich klientów często dochodzi również do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu, jak np. wymuszeń, pobić, kradzieży itp.

Należy pamiętać, że zgodnie z polskim prawodawstwem penalizowane są inne zachowania związane ze zjawiskiem prostytucji. Przestępstwem jest doprowadzanie innej osoby przemocą, groźbą bezprawną, podstępem lub wykorzystując stosunek zależności bądź krytyczne położenie, do uprawiania prostytucji. Karalne jest także, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, ułatwianie lub nakłanianie innej osoby do uprawiania prostytucji. W 2007 r. z art. 204§1 i 2 kk (stręczycielstwo, sutenerstwo) wszczęto 65 postępowań przygotowawczych, w trakcie których stwierdzono 271 przestępstw popełnionych przez 122 podejrzanych. W roku 2006 odpowiednio wszczęto 99 postępowań, stwierdzono 205 przestępstw i ustalono 104 podejrzanych. W przypadku art. 204 § 3 kk (sutenerstwo wobec osoby małoletniej), w roku 2007 wszczęto 10 postępowań przygotowawczych (w 2006 r.- 14), stwierdzono 44 przestępstwa (w 2006 r.- 29) i przedstawiono zarzuty 23 podejrzany (w 2006 r.-27). W 2007 r. ustalono 242 pokrzywdzonych małoletnich, natomiast w roku 2006- 45 osób.

Inna sytuacja prawna dotyczy zjawiska prostytuowania się osób, które nie ukończyły 18 lat, gdyż zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* – prostytucja jest jednym z przejawów demoralizacji nieletnich. Po ujawnieniu faktu prostytuowania się przez osobę nieletnią, Policja w każdym przypadku powiadamia sąd rodzinny, który może wobec nieletniego zastosować odpowiednie środki wychowawcze. W 2007 r. na terenie całego kraju odnotowano 45 prostytuujących się nieletnich. Było to mniej niż w 2006 r. – 53 osoby, i mniej niż w 2005 r. – 91. Z informacji uzyskanych z KWP/KSP wynika, że większość ujawnionych osób nieletnich trudniła się prostytucją podczas uciezek z domów rodzinnych, ośrodków wychowawczych lub pogotowia opiekuńczego i pochodziło z rodzin dysfunkcyjnych lub niewydolnych wychowawczo.

Znaczącą liczbę spośród ujawnionych stanowiły osoby nieletnie oferujące usługi seksualne na ulicach dużych miast, parkingach, trasach szybkiego ruchu, a także dworcach PKP, PKS. Policja odnotowuje także przypadki uprawiania tego procederu przez nieletnich w mieszkaniach osób korzystających z ich usług seksualnych oraz w hotelach.

Jednym z najistotniejszych elementów działań Policji, ukierunkowanych na przeciwdziałanie prostytucji uprawianej przez nieletnich, są wczesne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży zagrożonej tym zjawiskiem. Policjanci, wraz

z przedstawicielami innych podmiotów, brali udział w spotkaniach w szkołach z młodzieżą. Ostrzegali o odpowiedzialności prawnej dzieci i młodzieży oraz sygnalizowali o zagrożeniach związanych ze zjawiskiem prostytucji – zgwałceniach, pobiciach, zabójstwach dokonywanych przez „klientów” i sutenerów. Informowano również pedagogów szkolnych, wychowawców i dyrektorów, a także uczniów i ich rodziców o konieczności zawiadamiania odpowiednich służb o wszelkich niepokojących zjawiskach, świadczących lub mogących świadczyć, że dziecko się prostytuuje.

W celu ograniczenia skali prostytucji Policja prowadziła również działania rozpoznawcze, prewencyjne i represyjne. Sukcesywnie dokonywane były kontrole agencji towarzyskich, salonów masażu, hoteli, moteli, melin, dworców, a także monitorowano drogi pod kątem ujawniania prostytuujących się nieletnich i obywaterek obcych państw nielegalnie przebywających na terenie Polski. Służby kryminalne prowadziły działania zmierzające do ustalenia osób nakłaniających do prostytucji i ułatwiających ten proceder. Policyjne służby patrolowe legitymowały nieletnich przebywających w porze wieczorowo-nocnej bez opieki i powiadamiały pisemnie rodziców o takim fakcie. Niejednokrotnie działania takie Policja prowadziła wspólnie ze Strażą Graniczną lub odpowiednimi służbami sanitarnymi. Ponadto dzielnicowi sprawdzali rodziny patologiczne i dysfunkcyjne, a specjaliści do spraw prewencji kryminalnej wspólnie z zespołami prasowymi opracowywali materiały profilaktyczno-edukacyjne dla mediów.

W ostatnich latach narasta również problem zmuszania do prostytucji, który dotyczy kobiet zarówno w kraju, jak i wyjeżdżających za granicę do pracy, na miejscu zmuszanych do uprawiania nierządu. W policyjnych statystykach w roku 2007 zarejestrowano 28 postępowań przygotowawczych wszczętych z art. 203 kk (zmuszanie do prostytucji), w trakcie których stwierdzono 55 przestępstw i ustalono 26 podejrzanych. Pokrzywdzonych było 38, w tym 11 nieletnich. Odpowiednio, w roku 2006 wszczęto 33 postępowania, stwierdzono 42 przestępstwa i ustalono 31 podejrzanych. W tym samym roku osób pokrzywdzonych było 44, w tym 2 nieletnich. Z art. 204§4 kk (uprowadzenie w celu uprawiania prostytucji za granicą) wszczęto w 2007 r. 6 postępowań przygotowawczych (w 2006 r.-7), stwierdzono 1 przestępstwo (w 2006 r.-3), ustalono 2 osoby podejrzane (w 2006 r.-2) i jedną osobę pokrzywdzoną (w 2006 r.-2 osoby). By przeciwdziałać temu zagrożeniu, policjanci, w trakcie spotkań w szkołach bądź uczelniach, informują młode dziewczęta - uczennice ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych i studentki – o konieczności zachowania ostrożności przy wyborze pośredników oferujących pracę za granicą oraz sprawdzaniu wiarygodności pracodawców.

W komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji, od 2004 r. funkcjonują, powołane na polecenie Zastępcy Komendanta Głównego Policji, zespoły ds. koordynacji problematyki przestępstw związanych z patologiami społecznymi, a w szczególności handlu ludźmi. Policjanci pracujący w ramach zespołów, a także specjaliści ds. nieletnich i prewencji kryminalnej realizują m.in. zadania wynikające z Krajowego Programu Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi. Koncentrują się one głównie na prowadzeniu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym i współpracy z oficerami prasowymi, którzy za pośrednictwem mediów oraz policyjnych stron internetowych umieszczają materiały profilaktyczne. W roku 2007 Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP dwukrotnie przekazało jednostkom terenowym Policji pakiety zawierające plakaty, ulotki i wizytówki, z zakresu przeciwdziałania zjawisku prostytucji przymuszonej i handlu ludźmi m.in. w związku z przedsięwzięciami w ramach Europejskiego Dnia Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

W niektórych województwach podejmowane były kompleksowe działania, oparte na współpartnerstwie, które koncentrowały się na przedmiotowej problematyce. Na terenie podległym KWP w Gorzowie Wielkopolskim, Policja lubuska realizowała projekt profilaktyczny pn. „Zapobieganie handlowi ludźmi”, pozytywnie zaopiniowany przez Lubuskiego Kuratora Oświaty. Podczas działań poprzedzających, mających na celu podniesienie kompetencji z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, w trakcie seminarium szkoleniowego przeszkoleni zostali policjanci z komend miejskich i powiatowych oraz policyjnych izb dziecka. Wiedzę przekazywali przedstawiciele Fundacji „La Strada” i Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego, a także doświadczeni policjanci. Zgodnie z harmonogramem przedsięwzięć, kampanią informacyjno-profilaktyczną objęto młodzież ze 106 szkół, głównie ponadgimnazjalnych, a w szczególności m.in. zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących i profilowanych, techników i ośrodków szkolno-wychowawczych. Łącznie działaniami objęto ponad 5500 uczniów. Realizacji projektu towarzyszyła kampania medialna prowadzona przez Zespół Prasowy KWP w Gorzowie Wlkp., oficerów prasowych KMP/KPP, lokalne radio i telewizję oraz publikacje prasowe. Nagłaśniane były adresy placówek pomocowych i numery telefonów konsultacyjnych, środki komunikacji miejskiej zaopatrzone zostały w plakaty, a także rozdawane były ulotki.

Na terenie województwa podlaskiego, policjanci z KWP w Białymstoku zainicjowali i współrealizowali działania profilaktyczne pn. „Twoje życie – Twój wybór”, których celem głównym było podniesienie bezpieczeństwa osób wyjeżdżających do pracy za granicę, poprzez kształtowanie świadomości młodych ludzi i wypracowywanie skutecznych

mechanizmów dotyczących podjęcia decyzji o wyjeździe do pracy. W liczne przedsięwzięcia podejmowane w wielu gminach włączyły się władze lokalne, samorząd, placówki oświatowe, parafie, powiatowe urzędy pracy, lokalne media, a także sama młodzież, tj. stażyści odbywający staż w KWP w Białymstoku. Działaniami edukacyjno-profilaktycznymi objęto ponad 6 tys. uczniów, a także ich rodziców i nauczycieli.

W maju ubiegłego roku, Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku zaproszona została przez Stowarzyszenie „Razem” z Gdyni do udziału w projekcie profilaktycznym CATSEB, realizowanym w ramach unijnego programu DAPHNE II. Jego głównym założeniem jest współpraca pomiędzy miastami nadbałtyckimi w czterech krajach: Litwie (Kłajpeda), Łotwie (Ventspils, Liepaja), Szwecji (Karlskrona, Karlshamn) i Polsce (Gdynia), w celu przeciwdziałania handlowi ludźmi, w tym szczególnie przemytowi kobiet do przymusowej prostytucji. Prowadzone prace mają stworzyć lokalną i międzynarodową sieć organizacji i instytucji współpracujących ze sobą przy przeciwdziałaniu tego rodzaju zjawiskom. Innym elementem jest także rozpowszechnianie wiedzy o tym procederze, edukacja służb społecznych oraz akcje informacyjne kierowane do potencjalnych ofiar.

4. Wykorzystywanie seksualne małoletnich

Przestępczość o charakterze seksualnym wobec dzieci jest poważnym problemem społecznym. Ujawnianie przypadków nadużyć seksualnych wobec dzieci wywołuje często skrajne i szkodliwe dla ofiar reakcje dorosłych (panikę, sensację, niedostrzeżenie problemu). Przemoc seksualna wobec dziecka, to termin odpowiadający problemowi znanemu również jako „wykorzystywanie lub molestowanie seksualne dziecka”. Światowa Organizacja Zdrowia zjawisko to definiuje następująco: „Przemoc seksualna wobec dzieci oznacza nadużywanie dziecka dla uzyskiwania przyjemności seksualnej przez osoby dorosłe i starsze”. Formy tej przemocy bywają różne: pokazywanie pornografii, obsceniczne rozmowy, zachowania pedofilskie, kazirodcze. Kontakt seksualny osoby dorosłej z dzieckiem zawsze jest wyrazem wykorzystania „władzy” dorosłego nad dzieckiem, dlatego musi być traktowany jako nadużycie. Sygnałem, że dziecko stało się ofiarą seksualnego napastowania jest jego zachowanie: stan regresji (powrót do ssania palca, smoczka), unikanie kontaktów z rówieśnikami, uchylanie się przed dotykiem czy przytuleniem, strach przed położeniem się do łóżka i zasypianiem w samotności, lęk przed rozebraniem się na lekcji gimnastyki, lęk

przed pójściem do szkoły, dolegliwości somatyczne (ból brzucha, ból w miejscach intymnych, ból w okolicy ust), siniaki lub zadrapania w miejscach intymnych, w okolicy ust, pomysły zaskakujące otoczenie (dziecko wykorzystywane seksualnie może próbować dotykać genitaliów innych osób, poruszać tematy związane z płciowością nieadekwatnie do sytuacji, dokonywać aktów przemocy seksualnej na zabawkach). Starsze dzieci uciekają z domów, prostytuują się, nie chodzą do szkoły, wybierają kontakty ze znacznie starszymi osobami.

Napastnicy są na ogół dziecku znani – to członkowie bliższej lub dalszej rodziny, a także osoby mające częsty kontakt z domem rodzinnym dziecka. Napastnik rzadko używa siły – najczęściej zastrasza dziecko lub zjednuje je sobie przekupstwem. Dziecko (do wykorzystywania seksualnego dochodzi najczęściej między 6 a 9 rokiem życia) nie wie, czym jest gwałt i wykorzystywanie seksualne, stąd nawet jeśli podejrzewa, że jest to złe bardziej wierzy w fakt, że tak ma być i musi się temu poddać.

Niepokojącym zjawiskiem, które nasiliło się w ciągu ostatniej dekady jest pedofilia i pornografia dziecięca w globalnej sieci Internet. Tempo jej rozwoju jest imponujące, ale za tym rozwojem nie nadążają mechanizmy kontroli i bezpieczeństwa. Najczęściej za niebezpieczeństwa związane z korzystaniem z internetu (tzw. *cybercrimes*) uznawane są:

1. prezentowanie w internecie materiałów pornograficznych,
2. produkcja i prezentowanie pornografii dziecięcej,
3. wykorzystywanie serwisów internetowych przez pedofilów dla potrzeb komunikacji i wymiany informacji,
4. wykorzystywanie serwisów internetowych przez pedofilów w celu kontaktu z potencjalnymi ofiarami.

W praktyce większość zabezpieczeń stron zawierających takie treści jest nieskuteczna, co pozwala na szeroką dostępność do tego typu materiałów najmłodszych użytkowników.

Ujawnienie przypadków wykorzystywania seksualnego dzieci i młodzieży jest bardzo trudne. Z reguły, większość ujawnionych przypadków jest już drastycznym efektem działalności przestępców i ogromną tragedią młodego człowieka. Obszar działania sprawców jest ogromny, począwszy od bezpośrednich kontaktów w domu, aż po kontakty internetowe.

Dane statystyczne zamieszczone w tabeli nr 9 stanowiącej załącznik nr 4 do niniejszego opracowania dotyczące przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości wskazują, że nastąpiła tendencja wzrostowa. W 2006 roku stwierdzono bowiem ogółem 4902 przestępstwa w opisywanej kategorii, a w 2007 roku stwierdzono ich 5031. Liczba pokrzywdzonych małoletnich wzrosła z 5273 do 10036. Niepokojący jest także wzrost liczby obcować płciowych z osobą małoletnią – z 1687 w 2006 roku do 2029 w 2007 roku.

Jak wynika z zestawienia, stwierdzono spadek przestępstw związanych z kazirodztwem oraz zgwałceń ze szczególnym okrucieństwem. Dane statystyczne nie obrazują w pełni tego zjawiska. Duże znaczenie w tych sprawach ma właściwa postawa pedagogów przedszkolnych i szkolnych, którzy na co dzień mają kontakt z dzieckiem jak również osoby z bliskiego otoczenia dziecka (np. rodzina, sąsiedzi). Ofiarami tych przestępstw są najczęściej dziewczynki w wieku 2-18 lat oraz chłopcy od 5-14 lat. Zdarzało się, że ofiarami były osoby upośledzone obojga płci.

Jak wynika z zestawienia zawartego w tabeli nr 9 umieszczonej w załączniku nr 4 do niniejszego opracowania, w 2007 roku nastąpił wzrost o prawie 24%, stwierdzonych przestępstw seksualnych. Tak jak w latach ubiegłych najwięcej przestępstw stwierdzonych odnotowano w związku z art. 200 kk. W 2007 roku zanotowano mniej przypadków stręczycielstwa, kuplerstwa, sutenerstwa z udziałem osoby małoletniej. Dokonując analizy przestępstw w tej kategorii należy stwierdzić, iż w 2007 roku wśród podejrzanych były 23 kobiety. Większość podejrzanych stanowią mężczyźni w wieku od 30 do 49 lat oraz młodzi chłopcy do lat 16. W okresie sprawozdawczym pokrzywdzeni małoletni stanowili 42,9% ogółu pokrzywdzonych w kategorii przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

Ukryty charakter zjawiska jest głównym ograniczeniem jego pomiaru i określenia skali oraz charakteru wykorzystywania seksualnego. Dane statystyczne, którymi dysponuje Policja ukazują liczbę zgłoszonych, stwierdzonych i wszczętych spraw, ale to nie stwarza pełnego obrazu występowania tej kategorii przestępczości. Naszymi postulatami są: zwiększenie środków na pracę służb, w tym socjalnych, które prowadziłyby regularne inspekcje miejsc zagrożonych, wprowadzenie i wspieranie aktywnej pomocy socjalnej tak, aby pracownicy socjalni („pedagodzy ulicy”) poszukiwali „dzieci ryzyka” i zapewniali im powrót do środowiska rodzinnego a także aby w miarę możliwości dzieci trafiały do odpowiednich instytucji opiekuńczych, zapewniających opiekę medyczną i edukację. Przykładem efektywnych rozwiązań mogą być prace podjęte wraz z Urzędem Miasta Poznania dotyczące powstania Zespołu Pracowników Ulicznych (ang. *streetworkers*) mających pracować z „dziećmi ulicy” zagrożonymi m.in. prostytutką, nadużyciami seksualnymi. Praca z ofiarami tego typu przestępstw jest bardzo trudna, wymaga specjalistycznej wiedzy oraz doświadczenia i empatii ze strony prowadzącego postępowanie, aby powtórnie nie doprowadzić do traumatycznych przeżyć.

Policjanci nieustannie podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności w tym zakresie. W grudniu 2007 roku kilkudziesięciu policjantów z Komisariatów Policji z Poznania wzięło

udział w specjalistycznym szkoleniu nt. rozpoznania objawów i zasad pracy z ofiarą przemocy seksualnej prowadzonym przez terapeutów w ramach projektu unijnego „DAPHNE II” „Posłuchaj mnie – krzywdzone dziecko pod specjalną ochroną” - „Listen to me now – abused child under special protection”.

Sekcja Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu przystąpiła także do Ogólnopolskiej Koalicji „Dziecko Świadek Szczególnej Troski”. Ponadto, koordynator problematyki z Zespołu Profilaktyki Społecznej Sekcji Prewencji KMP w Poznaniu w dniach 26 – 27 listopada 2007 roku uczestniczył w IV Ogólnopolskiej Konferencji „Pomoc Dzieciom – ofiarom przestępstw”, która poświęcona była w znacznej części problematyce przemocy seksualnej wobec dzieci.

W dniach 16 – 17 października 2007 roku specjalista Wydziału Prewencji KWP w Poznaniu uczestniczył w I Międzynarodowej Konferencji "Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie", która odbyła się z inicjatywy Fundacji „Dzieci Niczyje”.

W celu przeciwdziałania eskalacji zjawiska w woj. warmińsko – mazurskim na zajęciach edukacyjnych z uczniami szkół podstawowych i gimnazjów policjanci przekazywali wiedzę na temat nietykalności fizycznej i złego dotyku. Wskazywali również osoby, u których ofiara wykorzystywania seksualnego powinna szukać pomocy. Na spotkaniach z dorosłymi (rodzicami, nauczycielami) przekazywane były informacje na temat, jak rozpoznawać symptomy wykorzystywania seksualnego oraz jak przeciwdziałać temu zjawisku. W celu zwiększenia liczby osób świadomych tego problemu, w maju 2007 r., policjanci Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KWP wspólnie z ZOZ MSWiA z Warmińsko-Mazurskim Centrum Onkologii w Olsztynie zorganizowali konferencję „Dziecko ofiarą przemocy”, którą patronatem objął Wojewoda Warmińsko-Mazurski. Uczestnikami konferencji były pielęgniarki środowiska szkolnego z całego kraju.

Zachodniopomorska Policja (Wydział Prewencji KWP) prowadziła działania w ramach kampanii pod hasłem „*Molestowanie - gwałt na miłości*”, gdzie wspólnie z Rzecznikiem Praw Dziecka przy TPD w Szczecinie i Miejskim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej wypracowywano najlepsze metody przeciwdziałania przemocy seksualnej wobec dzieci. W kampanii uczestniczyły wszystkie środowiska (dzieci, rodzice, opiekunowie prawni, nauczyciele, psycholodzy, terapeuci, pracownicy socjalni).

Profilaktyka bezpiecznych zachowań jest w pewien sposób ograniczona tym, że uczymy dzieci jak zachować się w kontakcie z osobą nieznaną, tzw. obcym - niebezpiecznym. Te wyuczone zachowania dzieci potrafią zastosować w przypadku osób, których nie znają. Dużo trudniej przychodzi im okazywanie zachowań asertywnych wobec

osób z najbliższego otoczenia. Dziadek, ojciec czy brat jest przecież osobą godną zaufania dla dziecka, nierzadko posiadającą autorytet i władzę.

W celu zmniejszenia skali zjawiska policjanci podejmowali przedsięwzięcia o charakterze edukacyjno - profilaktycznym i wykrywczym. Dzieciom, w zależności od wieku, przekazywano informacje dotyczące zasad bezpieczeństwa w drodze do szkoły i do domu, podczas zabawy, czy też kontaktów z obcymi osobami. Poza tym informowano o ogólnych zasadach bezpieczeństwa, przemocy w rodzinie, różnego rodzaju przestępczości w tym przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Każdorazowo informowano o organizacjach i instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach kryzysowych. Podejmowano również działania edukacyjne skierowane wobec osób dorosłych. Ich adresatami byli rodzice, opiekunowie prawni nieletnich oraz osoby, które z racji wykonywanego zawodu mają kontakt z nieletnimi, np.: dyrektorzy szkół, pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, kuratorzy sądowi, pracownicy Miejsko – Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, pielęgniarki szkolne. W trakcie spotkań przekazywane były informacje dotyczące podstawowych aktów normatywnych regulujących prawa i obowiązki nieletnich ofiar przestępstw (w tym przestępstw seksualnych), prawnych możliwości udzielenia pomocy tym ofiarom oraz kompetencji Policji w przedmiotowej sprawie.

Poza tym policjanci prowadzili również szereg działań operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych mających na celu ujawnianie sprawców tego rodzaju przestępstw. Ponadto, w roku ubiegłym jednostki terenowe prowadziły współpracę z wieloma instytucjami pomocowymi, zajmującymi się udzielaniem wsparcia dzieciom krzywdzonym. Przykładem dobrej współpracy może być KMP w Płocku, która mimo zakończenia przez KWP z siedzibą w Radomiu programu „Ocalić dzieciństwo”, realizuje działania z tego zakresu w ramach utworzonego zespołu interdyscyplinarnego pod hasłem „Ocalmy dzieciństwo”.

W celu eliminacji przestępczości godzącej w wolność seksualną, w ramach prowadzonych prelekcji, dzieci i młodzież uczą się jak należy postępować w przypadku próby nawiązania kontaktu przez przygodnie napotkane osoby dorosłe, a także, jak należy postępować, aby nie stać się ofiarą wobec zjawiska tzw. „złego dotyku”. Szczególną uwagę poświęcono dzieciom ze szkół specjalnych, które ze względu na swoją sytuację zdrowotną są bardziej narażone na tego typu przestępstwa.

Bardzo często sprawca wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej pochodzi z jej rodziny lub najbliższego otoczenia, co prowadzi do bardzo złożonej sytuacji, gdyż

obowiązek zgłoszenia przestępstwa należy do osoby dorosłej (rodzica, opiekuna prawnego), która niejednokrotnie związana jest emocjonalnie lub materialnie ze sprawcą. Jednakże coraz częściej zdarza się, że dzieci - ofiary tych przestępstw same zgłaszają o fakcie dokonania tego rodzaju czynów. Ma to związek z odpowiednim kształtowaniem świadomości prawnowiktyologicznej od najmłodszych lat życia dziecka. Małoletnie ofiary mówią o tym nauczycielom, pedagogom, Policji, koleżankom i kolegom, a nawet obcym ludziom, wiedzą gdzie i do kogo mogą zwrócić się o pomoc.

We wszystkich jednostkach terenowych województwa lubuskiego rozpowszechniono plakaty i ulotki wydane w ramach ogólnopolskiej kampanii pod hasłem „*Małe jest kruche*”, realizowanej przez Departament ds. Kobiet, Rodziny i Przeciwdziałania Dyskryminacji w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Materiały pozyskano dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci z Wydziałem Spraw Społecznych Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, zainicjowano działania mające na celu powołanie Wojewódzkiego Interdyscyplinarnego Zespołu Pomocy Dzieciom Krzywdzonym. Przedstawiciel Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji aktywnie uczestniczył w spotkaniu zorganizowanym przez Wydział Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, którego celem było powołanie zespołu roboczego składającego się z przedstawicieli Wojewodów, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Ośrodków Pomocy Społecznej, jednostek Policji, straży miejskiej, prokuratury, sądów rodzinnych oraz gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadaniem zespołu ma być ustalenie sposobów komunikacji między instytucjami i organami administracji publicznej zajmującymi się prewencją i reagowaniem na przypadki krzywdzenia dzieci przez rodziców i opiekunów. Policjanci zajmujący się problematyką patologii oraz nieletnich podejmowali wielorakie działania w celu niesienia skutecznej pomocy małoletnim ofiarom przestępstw seksualnych. Z inicjatywy policjantów powstały lokalne koalicje na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykorzystywania seksualnego małoletnich. Uczestniczyli oni aktywnie w kampaniach i szkoleniach organizowanych w celu skutecznego zapobiegania temu zjawisku. Przykładem takich działań jest rozpoczęcie w kwietniu 2007 r. programu „Opiekun dziecka – ofiary przestępstwa” przez policjantów KMP w Grudziądzu. Program ten jest realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem „Dzieci Niczyje”, podczas jego realizacji KMP w Grudziądzu współpracuje z przedstawicielami lokalnych instytucji pomocowych.

Z nadesłanych analiz, sporządzonych przez specjalistów ds. nieletnich i patologii wynika, że nie zmieniła się tendencja ujawniania nadużyć seksualnych i podobnie jak w roku poprzednim ma ona tendencję rosnącą. Wielokrotnie wskazywano, że przestępstwa przeciwko

wolności seksualnej i obyczajności są zazwyczaj ukrywane zarówno przez same ofiary jak i przez członków ich rodzin. W wielu prowadzonych przez policjantów postępowaniach sprawcami przestępstw dokonanych na małoletnich były osoby bliskie, jak również osoby znane dziecku, np. ojciec, sąsiad, wujek, konkubent matki. Z zebranych materiałów wynika, iż do aktów seksualnych, których ofiarami są dzieci, dochodzi podczas imprez alkoholowych w rodzinach dysfunkcyjnych, gdzie za ścianą, w sąsiednim pokoju uczestnicy libacji wykorzystują małoletnie dzieci, niejednokrotnie za cichym przyzwoleniem ich rodziców. Do zgłoszenia przestępstw wykorzystywania seksualnego osób małoletnich dochodzi po osiągnięciu przez nich zdolności do czynności prawnych. Rozmowy z małoletnimi ofiarami przestępstw na tle seksualnym należą do najtrudniejszych i wymagają od funkcjonariuszy specjalnego przygotowania. Dzieci niechętnie mówią o zaistniałych sytuacjach, a rolą przesłuchującego jest nie naprowadzać i nie sugerować odpowiedzi. Reakcje rodziców są bardzo różne, od zażenowania i wstydu za to, co spotkało ich dzieci i chęci zatuszowania sprawy, po agresję i wyrzuty, że spowodowały całe zdarzenie.

Większość aktów przemocy seksualnej wobec małoletnich dokonują mężczyźni. Czynów tych dopuszczają się również kobiety, ale w znacznie mniejszym zakresie. W 80% przypadków wykorzystania seksualnych dokonują osoby z najbliższego otoczenia dziecka. Jest ono "idealną" ofiarą przestępcy seksualnego co najmniej z kilku powodów: brakuje mu wiedzy, że może stać się ofiarą wykorzystywania seksualnego, dysponuje popędem seksualnym, w sposób naturalny jest ciekawe wszystkiego co nowe, potrzebuje opieki, czułości, uwagi.

Na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że w dalszym ciągu problem wykorzystywania seksualnego dzieci stanowi w Polsce temat tabu. Wzrasta ilość przestępstw przeciw obyczajowości, dlatego konieczne wydaje się wprowadzenie mechanizmów egzekwowania istniejących przepisów prawa polskiego i międzynarodowego poprzez:

- uświadomienie ofiarom przemocy zakresu przysługujących im praw oraz występowanie określonych form przemocy,
- szkolenie kadr organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz lekarzy w kierunku rozpoznawania zjawisk przemocy seksualnej,
- realna realizacja procedur prawnych chroniących interes ofiary.

Należy dążyć do jak najlepszej ochrony dzieci przed staniem się ofiarą przemocy oraz objęcia kompleksową pomocą zarówno ofiar, jak również ich rodzin oraz sprawców.

5. Przemoc w rodzinie

Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj jest problemem ukrytym. Ofiary przez wiele lat znoszą agresywne zachowania sprawców. Ze zjawiskiem tym można spotkać się we wszystkich grupach społecznych. W ostatnich latach zaczyna się jednak kształtować w społeczeństwie inny sposób myślenia o wielu aspektach przemocy. Kobiety, będące najczęściej ofiarami przemocy, zaczynają zdawać sobie sprawę z faktu, że bez fachowej pomocy nie przerwą spirali przemocy w swojej rodzinie. Pomoc może dotyczyć zarówno terapii dla ofiar jak i sprawców przemocy domowej, przekazywania informacji na temat prawa do wspólnego z partnerem mieszkania, uprawnień do zasiłku itp. Decyzje o szukaniu pomocy kobiety podejmują niezależnie od wieku, często poszukując porady jak uratować swój związek i jednocześnie położyć kres przemocy.

Wśród ofiar przemocy domowej istnieje duże zapotrzebowanie na pomoc ze strony Policji, związaną z wpływem na sprawcę przemocy bez stosowania działań restrykcyjnych. Kobietom często zależy przede wszystkim na tym, aby funkcjonariusze w danym momencie powstrzymali agresora od stosowania przemocy. Ważne jest dla nich, aby policjant jako osoba urzędowa, wytłumaczył mężowi, że nie wolno postępować w ten sposób wobec własnej rodziny.

„Wzywając policję spodziewałam się, że oni na niego jakoś wpłyną. Nie zależało mi na aresztowaniu męża”, „Chciałam, żeby od osób prawnych usłyszał, że tak czynić nie wolno”. Osoby dotknięte przemocą przede wszystkim oczekują od Policji, że spowoduje ona właściwe zachowanie się sprawcy przemocy. Za tym oczekiwaniem kryje się wiara w autorytet policyjnego munduru, dlatego w perswazyjnej roli pracownik socjalny czy psycholog nie może zastąpić policjanta. Trzeba także pamiętać, że sprawcy przemocy są z reguły przekonani o własnych racjach i swoim zdrowiu psychicznym. Nie widzą oni potrzeby korzystania z pomocy terapeutów – odsyłają do nich krzywdzone przez siebie kobiety. Dlatego ich partnerki zwracają się do Policji, jako do jedynej instytucji, która ich zdaniem ma szansę wytłumaczyć mężowi jak należy traktować żonę.

Realizowana przez Policję od 1998 r. procedura „Niebieskie Karty” obejmuje szczególną opieką rodzinę dotkniętą przemocą i pomaga ofiarom kierując je do właściwych instytucji i organizacji pomocowych. Ofiara przemocy zostaje także poinformowana o przysługujących jej prawach. Ze sprawcą przeprowadza się rozmowy, w których poucza się go o odpowiedzialności karnej za podobne zachowania, o prawie każdego człowieka do życia bez przemocy, a także o wpływie jego zachowania na rodzinę, a w szczególności na dzieci.

Na terenie całego kraju w 2007 r. przeprowadzono ogółem 718819 interwencji domowych, w tym 81403 interwencji dotyczących przemocy w rodzinie. W porównaniu do roku 2006, nastąpił spadek interwencji wobec przemocy w rodzinie o ponad 15%. (szczegółowe dane znajdują się w załączniku nr 5). W ramach tych interwencji ustalono 130682 ofiar przemocy w rodzinie (w tym 76162 kobiety, 8556 mężczyzn, 31001 małoletnich do lat 13, 14963 małoletnich od 13 do 18 lat) oraz odnotowano 81743 sprawców przemocy (w tym 77939 mężczyzn, 3632 kobiety i 171 nieletnich). Spośród ogólnej liczby sprawców, 63303 znajdowało się pod wpływem alkoholu (co stanowi ponad 77% wszystkich sprawców), przy czym 15875 sprawców przewieziono do izb wytrzeźwień, a 20769 sprawców - do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia. Ponadto, w wyniku przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie, policjanci w 2007 r. spośród 81742 sprawców przemocy, zatrzymali 36877 osób (procesowo, prewencyjnie lub doprowadzając do wytrzeźwienia). Liczba zatrzymanych sprawców przemocy stanowi 45% wszystkich sprawców przemocy w rodzinie ustalonych w wyniku tego rodzaju interwencji domowych. Policjanci w wyniku realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2007 roku skierowali 74921 informacji do różnego rodzaju instytucji, organizacji i placówek, o ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie i konieczności podjęcia działań pomocowych.

Policjanci najczęściej współpracowali w realizacji procedury z gminnymi i miejskimi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych. Wynika to z faktu, że przemocy w rodzinie bardzo często towarzyszy nadużywanie lub uzależnienie sprawcy od alkoholu. Z informacji przesłanych przez KWP/KSP wynika, że spośród innych instytucji, do których były kierowane informacje dotyczące przemocy w rodzinie, najczęściej wymieniano Powiatowe i Gminne Centra Pomocy Rodzinie, Ośrodki Interwencji Kryzysowej, Poradnie Pedagogiczne, Poradnie Terapii Uzależnień, Sądy Rodzinne i Nieletnich (Zespoły Kuratorskie), Poradnie Odwykowe, Punkty Konsultacyjno – Informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty” przyczynia się do lepszego rozpoznania skali zagrożenia przemocą. Policjanci w wielu przypadkach są pierwszymi osobami informującymi ofiary przemocy o przysługujących im prawach, a także o instytucjach i organizacjach zobowiązanych do udzielania im pomocy i wsparcia. Dzięki działaniom Policji wiele osób decyduje się szukać pomocy umożliwiającej wyjście z sytuacji, która dotychczas wydawała im się beznadziejna.

Dążąc do zwiększenia skuteczności działań Policji oraz zacieśnienia współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi świadczącymi pomoc, opracowano w 2007 r. projekt nowego Zarządzenia Komendanta Głównego Policji w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Zaprojektowanie nowego zarządzenia regulującego procedurę było spowodowane przede wszystkim potrzebą rozszerzenia możliwości udzielania wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą, u których nie przeprowadzono interwencji.

W zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich Policja ściśle współpracuje z sądami rodzinnymi oraz realizuje zadania dotyczące ujawniania przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie i ściganiem ich sprawców.

Z policyjnego systemu statystyki przestępczości „Temida” wynika, że w całej Polsce w 2007 r. odnotowano 22800 przestępstw stwierdzonych z art. 207 kk (znęcanie się nad osobą najbliższą), popełnionych przez 21541 podejrzanych (w tym 913 kobiet), na szkodę 31980 pokrzywdzonych, w tym 5210 pokrzywdzonych małoletnich. Wskaźnik wykrycia tego rodzaju przestępstw wynosi 100%, gdyż sprawca jest znany osobie pokrzywdzonej.

Wynikiem postępowania, w odniesieniu do większości przestępstw stwierdzonych było skierowanie wniosku o akt oskarżenia (21454 wniosków), natomiast w 219 przypadkach postępowanie przygotowawcze zostało zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu z przyczyn wyłączających ściganie, 151 umorzono warunkowo, a w 939 przypadkach przekazano akta do sądu rodzinnego.

W 2007 r. spośród 21541 podejrzanych o przestępstwo z art. 207 kk, 4024 podejrzanych zatrzymano i zwolniono w ciągu 48 godzin, a 1540 podejrzanych zatrzymano, tymczasowo aresztowano i areszt trwał w chwili zakończenia postępowania. Zaznaczyć należy, że w porównaniu do roku 2006, pomimo spadku liczby podejrzanych ogółem, zanotowano wzrost liczby podejrzanych zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych, co świadczy o bardziej restrykcyjnym podejściu organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości do sprawców znęcania się nad osobą najbliższą, polegającym na ich izolowaniu, w celu zapewnienia ochrony ofiarom. Szczegółowe dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy domowej znajdują się w tabeli nr 10 załącznika nr 5 do niniejszego opracowania.

Ze zgromadzonych danych wynika, że koordynatorzy do spraw realizacji procedury "Niebieskie Karty" prowadzili w 2007 r. stały nadzór nad realizacją procedury w podległych jednostkach. Sprawdzeniu poddawano prawidłowość sporządzania dokumentacji obowiązującej przy realizacji procedury NK, terminowość wizyt dzielnicowych w rodzinach objętych procedurą NK, poziom współpracy Policji z organami państwowymi,

samorządowymi i organizacjami społecznymi zajmującymi się udzielaniem wsparcia i pomocy ofiarom przemocy domowej oraz przekazywanie im informacji dotyczących rodzin, w których zachodzi przemoc, a także zasadność zakończenia procedury NK i prawidłowość wprowadzania danych statystycznych do systemu informatycznego. Wnioski z diagnoz dotyczące nieprawidłowości oraz zalecenia dotyczące usunięcia nieprawidłowości były przekazywane właściwym komendantom jednostek Policji.

Realizując zadania, zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonariusze Policji uczestniczą w budowaniu lokalnych systemów wsparcia dla ofiar przemocy, których podstawą jest ścisła współpraca z instytucjami powołanymi do niesienia pomocy osobom potrzebującym. W wielu miejscowościach funkcjonariusze wchodzi w skład zespołów interdyscyplinarnych, biorąc czynny udział w pracach dotyczących postępowania z indywidualnymi przypadkami, jak i opracowywania działań o charakterze strategicznym. Ponadto, dyżurują w punktach konsultacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie. W trakcie dyżurów pełnionych przez policjantów, pracowników socjalnych, prawników i terapeutów, udzielane są porady osobom zainteresowanym z zakresu uzależnień, procedur prawnych, sporządzania pism procesowych itp. Funkcjonariusze wszystkich jednostek terenowych w ramach działań profilaktycznych współpracują ze szkołami i placówkami oświatowymi (w szczególności policjanci zajmujący się problematyką nieletnich i dzielnicowi), przekazując na spotkaniach z młodzieżą wiedzę z zakresu skutków stosowania przemocy w rodzinie bądź przemocy rówieśniczej. W spotkaniach z osobami dorosłymi omawiają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie.

Na policyjnych stronach internetowych znajdują się informacje (kierowane do osób zainteresowanych problematyką) dotyczące zjawiska przemocy (formy, rodzaje przemocy, prawa przysługujące osobom krzywdzonym itp.) oraz sposobów radzenia sobie z tym problemem. Zamieszczone są również dane teled adresowe ogólnopolskich i lokalnych instytucji pomocowych. Policjanci wspólnie z lokalnymi władzami bądź organizacjami współtworzą materiały edukacyjno – informacyjne w postaci plakatów, ulotek, broszurek, które dostarczają społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy. W celu ułatwienia ofiarom kontaktu z instytucjami zajmującymi się problemem, policjanci uczestniczyli w tworzeniu wojewódzkich i lokalnych informatorów zawierających dane, gdzie pokrzywdzony lub sprawca może szukać pomocy. W miejscach widocznych dla interesantów umieszczane są plakaty ogólnopolskich kampanii medialnych mających na celu uwrażliwienie społeczeństwa na problemy związane z tym zjawiskiem.

Dzięki współpracy z lokalnymi mediami policjanci biorą udział w nagrywaniu programów telewizyjnych i radiowych, w których przekazują wiedzę na temat zagrożeń płynących z przemocy domowej oraz propagują zachowania sprzyjające pozytywnym relacjom w rodzinie. Policjanci inicjują działania w celu tworzenia lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku, a także wspomagają tworzenie punktów konsultacyjnych i uczestniczą we wspólnych szkoleniach z przedstawicielami instytucji zajmujących się pomaganiem ofiarom przemocy domowej. Owoce tej współpracy są między innymi utworzone w jednostkach specjalne pokoje przesłuchań. Ponadto osoby doświadczające przemocy mają możliwość informowania Policji za pomocą numerów alarmowych. Chcąc im jednak ułatwić kontakt z osobami zajmującymi się powyższą problematyką, zakładane były specjalne numery telefonów.

Policjanci uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych, których rolą jest rozwiązanie trudnych sytuacji rodzinnych związanych z przemocą w rodzinie oraz innymi przejawami patologii społecznych. W skład zespołów wchodzi: policjanci, kuratorzy sądowi, pracownicy opieki społecznej, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz pielęgniarki środowiskowe. Członkowie zespołu spotykają się na comiesięcznych spotkaniach, na których omawiają konkretne przypadki rodzin oraz uzgadniają zadania do wykonania. Takie lokalne systemy wsparcia powstają w wielu województwach, przykładowo:

- Na terenie województwa wielkopolskiego policjanci uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działających w 17 komendach miejskich i powiatowych Policji woj. wielkopolskiego. Głównym zadaniem tych zespołów jest ścisła współpraca wszystkich instytucji, unikanie powielania czynności, ograniczenie biurokracji i przewlekania spraw, a przede wszystkim bieżące monitorowanie sytuacji w tzw. rodzinach zagrożonych.
- Policjanci lubuscy aktywnie uczestniczą w pracach interdyscyplinarnych zespołów pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. W skład zespołów wchodzi, oprócz policjantów, prokuratorzy, kuratorzy, pedagodzy, przedstawiciele OPS, przedstawiciele PCPR, a także w niektórych zespołach przedstawiciele lokalnych władz. Na terenie województwa lubuskiego funkcjonuje już 8 takich zespołów, z czego 5 powstało w 2007 roku.
- W roku 2007 kontynuowano wdrażanie w powiatach Małopolski programu „Przeciw przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocę domową“, zainicjowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia dla Ofiar Przestępstw w Tarnowie. Efektem było włączenie do

projektu kolejnych 3 powiatów. Aktualnie program ten realizowany jest na terenie 12 powiatów, co przekłada się na funkcjonowanie 96 koalicji gminnych. W 2008 roku program będzie kontynuowany poprzez zaproszenie do udziału 2 kolejnych powiatów.

Na terenie działania wszystkich komend wojewódzkich/Stołecznej Policji w 2007r. organizowane były w ramach doskonalenia zawodowego policjantów różnorodne szkolenia, konferencje i seminaria dotyczące problematyki związanej z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, przykładowo:

- Wydział Prewencji Komendy Stołecznej Policji, w celu podniesienia kompetencji osób zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, przy udziale Zespołu Psychologów opracował i wdrożył program seminarium warsztatowego dla policjantów dzielnicowych i ich bezpośrednich przełożonych na lata 2007 – 2009, dotyczący postępowania zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”, budowaniu lokalnego systemu pomocy ofiarom przemocy opartego na współpracy różnych instytucji pomagających rodzinie. W 2007 roku w szkoleniu tym wzięło udział 165 dzielnicowych i kierowników rewirów.
- KWP Rzeszów - w ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie prowadzone było rozpoznanie potrzeb szkoleniowych dla pracowników instytucji pomocowych dla osób pokrzywdzonych przemocą domową, w wyniku czego zostało przeprowadzone dwudniowe szkolenie warsztatowe dla powiatu jarosławskiego a do dalszych szkoleń w kolejnym roku wytypowano 5 powiatów.
- Wydział Prewencji KWP Białystok wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, w ramach dofinansowania do szkoleń w wysokości 15000 zł. otrzymanego z budżetu Państwa, zorganizował szkolenia dla osób pracujących w obszarze pomocy ofiarom przemocy z zakresu pracy metodą Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych. Efektem realizacji tego szkolenia jest również przygotowanie poradnika LZI, zawierającego oprócz opisu metody, podstawowe kwestie prawne związane z przeciwdziałaniem patologiom i pomocą ofiarom przemocy.
- Na terenie KWP Szczecin, Wojewódzki Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (powołany przez Zarząd Województwa) w ramach opracowanego „Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” przygotował z udziałem Policji algorytm postępowania do celów i działań, zawartych w programie. W 2007 roku w rejonach działania wszystkich komend miejskich/powiatowych Policji członkowie *Zespołu, przedstawiciele różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych* przeprowadzili szkolenia pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – interdyscyplinarna formuła pracy lokalnych służb”. Szkolenia miały na celu ukonstytuowanie się

i przygotowanie zespołów interdyscyplinarnych (powiatowych i gminnych) do podejmowania celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania i ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie. Uczestniczący w szkoleniach i warsztatach policjanci uzyskali wiedzę, którą mogą właściwie wykorzystywać w społecznościach lokalnych.

Ponadto w każdym województwie policjanci są inicjatorami, twórcami lub współinicjatorami programów i działań, ukierunkowanych na pomoc ofiarom przestępstw, także związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie, przykładowo:

- W ramach kampanii społecznej „Stop Przemocy” w Wydziale Prewencji KWP Szczecin opracowany został projekt w zakresie minimalizacji traumatycznych przeżyć dzieci w rodzinach uwikłanych w przemoc. Przed wdrożeniem projektu przeprowadzone zostało szkolenie dla miejskich i powiatowych koordynatorów obszaru przemocy. W ramach realizacji projektu zakupione zostały pluszowe misie. Podstawową rolą tych maskotek jest obniżenie napięcia i lęku u dzieci, które są na miejscu interwencji kryzysowej lub znajdują się w sytuacji przesłuchania i innych czynności podejmowanych przez organy ścigania. Policjant, przekazując dziecku misia-pocieszyciela łagodzi stan napięcia (2 000 pluszowych maskotek zostało przekazanych policyjnym załogom interwencyjnym).
- Bardzo ciekawą inicjatywą jest ogłoszony w KMP w Suwałkach (woj. podlaskie) konkurs pod hasłem „Policjant, który mi pomógł”, w ramach którego uczestniczki grup wsparcia mogły „typować” do wyróżnienia policjantów „pierwszego kontaktu” – spośród dzielnicowych oraz funkcjonariuszy plutonu patrolovo–interwencyjnego. Nominowanych zostało 6 policjantów, spośród których wyłoniono zwycięzcę – nagrodzonego przez Prezydenta Miasta Suwałki.
- W ramach realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2007 – 2013 Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie wraz z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Krakowie współtworzyła projekt pn. „Pomoc społeczna, wymiar sprawiedliwości i organy ścigania wobec problemu przemocy w rodzinie – cykl porad merytorycznych”. Zasadniczym celem inicjatywy, adresowanej do kierownictwa kluczowych instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy, jest rozwój międzyresortowej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Opracowana została koncepcja projektu porad merytorycznych z udziałem przedstawicieli pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania. Narady zorganizowane zostały przy poszczególnych sądach okręgowych. Na każde spotkanie zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji podlegających pod dany okręg sądowy. W rezultacie

zrealizowano cztery takie spotkania, podczas których każda z instytucji biorących w nich udział wymieniała informacje na temat swoich kompetencji i zadań, identyfikowała trudności na jakie napotyka w codziennej pracy związane z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy domowej. W trakcie spotkań rozpoznawano również oczekiwania i potrzeby poszczególnych służb, stwarzano możliwość wypracowania skutecznych i efektywnych zasad współdziałania instytucji.

- Na terenie województwa mazowieckiego, ciekawym przykładem międzyinstytucjonalnej współpracy jest Płońsk, gdzie w ramach projektu pn. „Przeciw przemocy domowej” realizowane są działania skierowane do sprawców przemocy w rodzinie, których głównym celem jest zminimalizowanie występowania przemocy. W wyniku współpracy nawiązanej w 2006 roku przez Komendę Powiatową Policji w Płońsku oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, poszczególni dzielnicowi dotarli do wszystkich rodzin objętych procedurą „NK”, typując na zasadzie dobrowolności osoby do uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, nie mających stosownego wyroku sądowego. Osoby, które wyraziły zgodę na udział w terapii, rozpoczęły ją w grudniu 2006 roku. W 2007 roku uczestnictwo w zajęciach było na bieżąco monitorowane przez dzielnicowych, pod opieką których pozostawała dana rodzina. W efekcie nawiązanej współpracy Centrum z Sądem, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej II Wydziału Karnego w Płońsku, Policją oraz Ośrodkami Pomocy Społecznej, do uczestnictwa w terapii kierowane są osoby, które mają wyrok lub postanowienie Sądu ze wskazaniem do udziału w terapii (udział obowiązkowy) oraz osoby, które dobrowolnie wyraziły zgodę na udział w terapii. Obecnie programem objęto 52 sprawców przemocy. W liczbie tej znajduje się 20 osób, które skierowane były przez Komendę Powiatową Policji w Płońsku oraz 22 osoby skierowane przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Płońsku (z czego tylko 7 osób ma wyrok sądu, zobowiązujący do udziału w terapii). Obecnie, zadania wynikające z programu są w trakcie realizacji. Ostatecznym skutkiem programu powinien być spadek liczby sprawców przemocy oraz rodzin, w których konieczne byłoby prowadzenie interwencji Policji i stosowania procedury Niebieskiej Karty, zmiana zachowań sprawców na powszechnie akceptowane, uświadamianie, że przemoc domowa ma negatywny wpływ na psychikę oraz zachowanie dzieci i młodzieży.

Podsumowując należy stwierdzić, że realizacja przez Policję działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” oraz inicjowanie i współrealizowanie wraz z lokalnymi instytucjami i organizacjami projektów i programów skierowanych do osób dotkniętych

przemocą w rodzinie oraz działania szkoleniowe podnoszące kompetencje służb, przyczynią się w kolejnych latach do usprawnienia systemu przeciwdziałania lub przynajmniej ograniczenia tego zjawiska i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych.

6. Subkultury

Aktywność grup subkulturowych obserwujemy głównie przy okazji odbywania się imprez kulturalnych, występów zespołów muzycznych, happeningów, manifestacji, rozgrywek klubów sportowych, a także innych imprez o charakterze masowym. Niejednokrotnie towarzyszą temu przypadki naruszania ładu i porządku publicznego, poprzedzone spożywaniem przez członków takich nieformalnych grup alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. W szerokim ujęciu interdyscyplinarnym zjawisko subkultur młodzieżowych należałoby w pierwszej kolejności rozpatrywać jako problem społeczny, wychowawczy lub kulturowy, dalej zaś dopiero jako zjawisko kryminogenne, wymagające podejmowania odpowiednich kroków ze strony organów ścigania. Generalnie tego typu aktywności sprzyja środowisko dużych miast i aglomeracje, które zapewniają młodym ludziom poczucie anonimowości. Jak wynika z obserwacji Policji, subkultury młodzieżowe w klasycznej formie mają coraz mniejsze znaczenie dla młodego pokolenia. Obserwuje się młodych ludzi sympatyzujących z kilkoma rodzajami subkultur, ale najczęściej ogranicza się to do identyfikowania się z nimi poprzez fryzurę, strój, noszone elementy ideologiczne lub wybór określonej muzyki do słuchania. W 2007 r. na terenie niektórych garnizonów, w tym np. KWP Katowice, obecność swoją akcentowały młode subkultury. Były to grupy, których jednym z istotnych składników ideologii stał się nonszalancki stosunek do obowiązujących norm społecznych i prawnych lub agresywna postawa i zachowanie wobec osób spoza tych subkultur.

Subkultury młodzieżowe zaspokajają potrzeby młodych ludzi, którzy nie mogą poradzić sobie w znalezieniu miejsca w życiu. Sprzyjają więc wyzwalaniamu frustracji, ale także uzewnętrzniają niezgodę i niezadowolenie z mechanizmów rządzących współczesnym światem. Takie podłoże zjawiska powoduje, że znajduje się ono w kręgu zainteresowań specjalistów zajmujących się tym problemem. Natomiast zasadniczą rolą Policji w tym obszarze jest prowadzenie rozpoznania środowisk młodzieżowych w zakresie działalności i rozmiarów grup subkulturowych, które w bezpośredni sposób stwarzają zagrożenie dla ładu i porządku publicznego oraz negatywnie wpływają na poczucie bezpieczeństwa społecznego,

głównie w środowiskach lokalnych.

Z przesyłanych z komend wojewódzkich Policji rocznych sprawozdań wynika, że zjawiska subkulturowe występują z różnym natężeniem na terenie poszczególnych garnizonów. W niektórych znacząco wpływają na poziom poczucia bezpieczeństwa publicznego oraz ładu i porządku, w innych zaś są problemem marginalnym, bądź rozpatrywanym w kategoriach demoralizującego wpływu na dzieci i młodzież.

Od kilku już lat najliczniejszą i najbardziej niebezpieczną grupą subkulturową, której aktywność daje się zauważyć w większości województw, są szalikowcy (kibole), czyli pseudokibice. Bez wątpienia największa ich kumulacja jest na terenie podległym Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach. W analizowanym okresie w trakcie zabezpieczania imprez sportowych odnotowano tam 40 ekscesów z udziałem kibiców oraz 6 zbiorowych zakłóceń ładu i porządku publicznego. Agresję pseudokibiców wyzwała rywalizacja między klubami sportowymi, a jest ona wyładowywana nie tylko na boisku sportowym, ale także w trakcie dojazdu oraz na drodze przemarszu. Skutkiem takich zachowań są każdorazowo znaczne straty materialne, ponoszone tak przez przewoźników kolejowych, Policję, jak i budżety miast (gmin). Policja w celu ograniczenia tego typu działalności nawiązuje współpracę z zarządami klubów piłkarskich oraz przewoźnikami kolejowymi. Podczas wspólnych spotkań omawiane są strategie zaradcze, realizowane między innymi poprzez lepsze zabezpieczenie obiektów sportowych i nakładanie większych kar finansowych na organizatorów wynajmujących pociągi dla kibiców. Ponadto organizowane są wspólne spotkania Policji i zarządów klubów z kibicami, mające na celu wypracowanie wspólnych stanowisk w kwestii bezpieczeństwa na stadionach i wokół nich. Policjanci w ramach działań profilaktycznych przeglądają także strony internetowe klubów piłkarskich, dzięki czemu możliwe jest podejmowanie działań zapobiegawczych skierowanych na eliminowanie agresywnych zachowań w zarodku.

Przykłady zdarzeń z udziałem pseudokibiców:

- Na terenie działania KMP Radom podczas trwania meczu pomiędzy zespołami „Polonia” Iłża – „Poviślanka” Lipsko na płytę boiska wtargnęli kibice reprezentujący przeciwne zespoły (kibice „Radomiaka”, „Szydłowianki” i „Polonii” Iłża – z jednej strony, kibice „Poviślanki” i „Broni” Radom – z drugiej). Na prośbę organizatora meczu wprowadzono na obiekt siły policyjne, które w celu odparcia ataku ze strony kibiców użyły pałek służbowych. Kibice rzucali w policjantów i służbę porządkową kamieniami i innymi niebezpiecznymi przedmiotami. Obrażenia odniosło 3 policjantów, z których jeden został hospitalizowany. Zatrzymano 11 pseudokibiców.

- Do najtragiczniejszego w skutkach zdarzenia z udziałem pseudokibiców doszło we wrześniu 2007 roku. W Kielcach grupa pseudokibiców Wisły Kraków dokonała pobicia kibiców Korony Kielce. W wyniku zdarzenia jeden z kibiców Korony został śmiertelnie ugodzony nożem. Po podjęciu działań przez Policję dokonano zatrzymania 9 uczestników zdarzenia. Wobec 3 z nich Sąd Rejonowy w Kielcach zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, natomiast nieletni biorący udział w zdarzeniu został umieszczony w placówce resocjalizacyjnej.
- W Katowicach w lutym 2007 r. zatrzymano 15 pseudokibiców GKS-u Katowice, którzy walcząc o wpływy z innymi pseudokibicami na terenie jednego z największych kompleksów handlowych w województwie zaczepiali młodych ludzi, wypytyując ich o sympatie klubowe. Napastnicy wciągali siłą małoletnich do toalet, dokonywali ich pobicia oraz kradli drobne przedmioty, m.in. telefony komórkowe. Jedna z pokrzywdzonych osób trafiła do szpitala. Wśród zatrzymanych osób znajdowało się 13 nieletnich w wieku od 15 do 17 lat, których sprawy skierowano do sądu rodzinnego w Katowicach. Dwóm dorosłym przedstawiono zarzuty pobicia i wymuszenia rozbójniczego.

Inną grupą subkulturową, stosunkowo aktywną w odczuciu społecznym, są blokery. Jej członkowie podejmują działania sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Są to osoby, które przebywając na osiedlowych klatkach schodowych, skwerach, boiskach dopuszczają się czynów chuligańskich i wykroczeń porządkowych. W ich postawach zwraca uwagę brak poszanowania podstawowych zasad współżycia sąsiedzkiego. Niejednokrotnie zastraszają oni młodzież i starsze osoby, obniżając znacznie poczucie bezpieczeństwa lokalnego. Ich występowanie w 2007 r. zanotowały: KWP Bydgoszcz, KSP, KWP Katowice, KWP Gdańsk i KWP Białystok.

Na terenie podległym KWP w Białymstoku w analizowanym okresie stwierdzono także czyny świadczące o aktywnej działalności grupy skinheadów. W 2007 roku odnotowano również zdarzenia polegające na publicznym propagowaniu ideologii faszystowskiej oraz nawoływaniu do nienawiści na tle różnic narodowościowych oraz wyznaniowych. Na terenie podległym KMP w Białymstoku na elewacjach budynków, meczetu, tablicy pamiątkowej oraz na nagrobkach i ogrodzeniu cmentarza żydowskiego umieszczono symbole swastyk, „SS”, „88”, rysunek przedstawiający „gwiazdę Dawida” na szubienicy oraz liczne napisy o treści: „Arbeit macht frei”, „Jude raus”: „Żydzi Won”, „Antyfront przyłącz się”, „Krew (znak swastyki) Honor”, „Ruskie Won” „Polska dla Polaków” i „White Power”. Ustalono i zatrzymano sprawców tych przestępstw – łącznie 12

osób, w tym 8 nieletnich i 4 osoby dorosłe (dwóch mężczyzn i dwie kobiety). Pięciu sprawcom przedstawiono zarzut działalności w zorganizowanej grupie o nazwie „Czwarta Edycja”, mającej na celu propagowanie ideologii faszystowskiej oraz nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych oraz wyznaniowych. Wobec 4 sprawców Sąd Rejonowy w Białymstoku zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, wobec kolejnych 2 zastosowano środek zapobiegawczy w postaci dozoru Policji. Opublikowano dane i wizerunki dwóch zatrzymanych 17-latków podejrzanych o malowanie swastyk na obiektach w Białymstoku, a następnie zatrzymano trzech nieletnich w wieku 15 lat.

Również na terenie podległym KMP w Białymstoku dyrektor oraz pedagog Zespołu Szkół Zawodowych zgłosili incydent związany z propagowaniem symboli faszystowskich podczas zajęć lekcyjnych. Jeden z uczniów klasy I wstał, wydał polecenie słowne, na które pozostali wykonali stojąc gest powitania stosowany przez faszystów. Z incydentu w klasie nakręcono przy pomocy telefonu komórkowego film, który był rozpowszechniany później w internecie. Po kilku dniach film został usunięty. Sprawę przekazano do Sekcji Kryminalnej i Sekcji Dochodzeniowo-Śledczej KMP w Białymstoku. Pojawienie się zachowań uczniów propagujących na terenie szkół faszyzm w obecności nauczycieli jest zjawiskiem nowym i niepokojącym. Tylko podjęcie przez szkołę właściwych kroków, tj. powiadomienie Policji sprawiło, że sprawa została skierowana na właściwe tory, co pokazało młodym ludziom, że prezentowane przez nich zachowania są naganne i podlegają ściganiu.

Zdaniem policjantów zajmujących się problematyką nieletnich i patologii dużym problemem w 2007 r., podobnie jak w latach poprzednich, była działalność grafficiarzy i sprejowców, którzy dokonywali dewastacji mienia, głównie w postaci malowania na elewacji budynków, wagonach kolejowych, obiektach należących do PKP, powodując wysokie straty w mieniu. Od pewnego czasu obserwuje się, że dla młodych osób identyfikujących się z tą subkulturą nie istnieją żadne kodeksy honorowe, tj. w praktyce nie ma już obiektów, wobec których istnieje tzw. żelazna zasada, że nie mogą być one malowane, typu muzea, pomniki pamięci narodowej, obiekty sakralne, itp. Przybrało to zdecydowanie charakter działań chuligańskich i ma coraz mniej wspólnego z rzeczywistą ideą graffiti, jaką jest przesłanie poprzez sztukę. Działalność takich grup na swoim terenie stwierdziły: KWP Wrocław, KSP, KWP Poznań, KWP Kielce (w 2007 r. skierowano 2 sprawy do sądu rodzinnego, gdzie nieletni byli zatrzymani na "gorącym uczynku" niszczenia mienia poprzez malowanie sprayem), KWP Katowice, KWP Gdańsk i KWP Białystok.

Do mniej licznych grup należą skeyci i rolkowcy, którzy generalnie swoim zachowaniem nie stanowią zagrożenia, choć jeżdżąc w miejscach dla nich nie przeznaczonych mogą stanowić problem dla ruchu pieszych i pojazdów. Mogą także powodować uszkodzenia elementów infrastruktury miejskiej, czy osiedlowej oraz zagrożenie dla samych siebie, narażając się na kontuzje. Aby problemom tym zaradzić, samorzady miast starają się tworzyć obiekty specjalnie przygotowane dla nich, zwane Skayt - Parkami. W analizowanym okresie odnotowano takie grupy na terenie podległym KWP Katowice i KWP Gdańsk.

Nową grupą zaobserwowaną przez policjantów w 2007 r. jest Le parkour, np. na terenie KWP Poznań. Jej członkowie nie popełniają czynów karalnych, za to podejmują się niebezpiecznych ewolucji, wręcz akrobatycznych, aby pokonać celowo wynajdowane przeszkody naturalne w terenie, typu schody, podjazdy, murki, itp.

Policjanci wykonując działania profilaktyczne mające zapobiegać przestępczym zachowaniom członków grup subkulturowych, w ramach spotkań z młodzieżą, rodzicami, kadrą pedagogiczną szkół poruszają zagadnienia związane z działalnością subkultur. Jednocześnie inspirują różne podmioty, takie jak: lokalne społeczności, władze samorządowe, szkoły, organizacje młodzieżowe, pracowników spółdzielni mieszkaniowych itp. do tworzenia klubów osiedlowych i organizowania ciekawych i twórczych form spędzania czasu wolnego dzieciom i młodzieży. Ponadto problematyka subkultur młodzieżowych jest obecna w komunikatach medialnych, audycjach w lokalnych rozgłośniach radiowych i stacjach telewizyjnych oraz na różnego rodzaju spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych, konferencjach zarówno o zasięgu lokalnym, jak i ogólnopolskim, oraz z kadrą pedagogiczną szkół i innych placówek oświatowych.

Inicjatywy podejmowane przez Policję na rzecz ograniczenia działalności subkultur młodzieżowych niezgodnej z prawem:

KWP Rzeszów

- Na terenie działania KMP w Rzeszowie w wytypowanych szkołach, w których najczęściej uczniów należy lub sympatyzuje z subkulturami młodzieżowymi, przeprowadzane były zajęcia informacyjno - edukacyjne pod nazwą „Kibol to nie kibic”. Akcja ta, będąca elementem szerszych działań policyjnych pod nazwą „Edukacja prawna młodzieży” została zorganizowana i przeprowadzona wraz z Urzędem Miasta Rzeszowa i zarządami dwóch rzeszowskich klubów sportowych Stali i Resovi. Jest ona częścią działań ujętych w program prewencyjny pod nazwą „Pseudokibic”. W spotkaniach z uczniami oprócz policjantów uczestniczyli znani

młodzieży piłkarze z tych dwóch rzeszowskich klubów. Zajęcia miały na celu uświadomienie młodzieży z zakresu odpowiedzialności karnej związanej z wybrykami na stadionach, a także negatywnego wpływu pseudokibiców na zawodników obu drużyn. Dodatkowym celem akcji było przekazanie młodzieży, że rywalizacja sportowa piłkarzy na boisku nie wychodzi poza stadion, a piłkarze przeciwnych drużyn często utrzymują przyjazne relacje.

KWP z/s Radom

- w Płońsku, chcąc zapobiegać chuligańskim wybrykom członków grup subkulturowych, przeprowadzono działania pn. „Graffiti” i „Blokery”, ukierunkowane na zagospodarowanie czasu wolnego młodych ludzi, poprzez stworzenie możliwości malowania na wskazanych parkanach i budynkach. W trakcie akcji uświadamiano młodzież o konsekwencjach, jakie mogą wynikać z ich nieodpowiedzialnego postępowania, często połączonego z dewastacją mienia zarówno prywatnego, jak i społecznego.

KWP Lublin

- W Komendzie Wojewódzkiej Policji w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona problematyce ograniczania przestępczych zachowań pseudokibiców pt. „Fair Play na trybunach i boiskach”, podczas której wypracowano wnioski, które przesłano do pedagogów szkolnych, nauczycieli wychowania fizycznego oraz kadry pedagogicznej szkół.

KWP Kraków

- W 2006 roku Małopolski Komendant Wojewódzki Policji w Krakowie powołał w Wydziale Kryminalnym etatowy zespół zajmujący się rozpoznaniem środowiska kibiców sportowych zakłócających porządek prawny na terenie województwa małopolskiego. Do współpracy z zespołem zostali powołani koordynatorzy z Wydziału Wywiadu Kryminalnego, Wojewódzkiego Sztabu Policji, Wydziału Prewencji, Samodzielnych Pododdziałów Antyterrorystycznych, Wydziału Techniki Operacyjnej, Oddziałów Prewencji KWP oraz z Sekcji Kryminalnych KMP/KPP województwa małopolskiego. Zadaniem zespołu jest rozpoznanie operacyjne subkultury pseudokibiców, koordynacja czynności między jednostkami Policji woj. małopolskiego i kraju, aktualizowanie bazy informatycznej w WWK KWP w Krakowie, bieżąca współpraca z przedstawicielami klubów sportowych. Czynności prowadzone przez grupę „KIBIC” przyczyniły się do lepszego poznania środowiska

kibiców sportowych, struktur, w jakich działają, a także ich nieformalnych przywódców.

KWP Kielce

- Mając na uwadze poprawę bezpieczeństwa na stadionach sportowych Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach podjęła działania profilaktyczne zmierzające do przygotowania młodych grup kibiców do kulturalnego dopingowania rozgrywek sportowych, poprzez przeprowadzenie konkursu – oceny szkolnych grup kibiców sportowych pn. „Bezpieczne Stadiony – Przyjazny Kibic”. Patronat nad przedsięwzięciem objął Wojewoda Świętokrzyski i Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. W eliminacjach wzięły udział 32 szkoły z terenu woj. świętokrzyskiego (około 2000 dzieci).

KWP Gdańsk

- W KMP w Gdańsku, a także KMP w Gdyni, istnieją Nieetatowe Zespoły do Prowadzenia Rozpoznania Środowiska Kibiców. Ich celem jest prowadzenie stałego rozpoznania środowiska tzw. „szalikowców”, a w szczególności ich planów wyjazdowych, środków transportu i tras przejazdu. Wykorzystując dostęp do Internetu na bieżąco monitorowane są strony opracowane przez przedstawicieli i kibiców różnych klubów sportowych, przede wszystkim kibiców piłki nożnej. Umożliwia to m.in. poznanie terminów umawianych konfrontacji pomiędzy pseudokibicami klubów, które nie sympatyzują ze sobą.

KWP Bydgoszcz

- W Bydgoszczy policjanci zorganizowali spotkanie młodych kibiców zwaśnionych klubów sportowych „Polonii” i „Zawiszy” wraz z ich rodzicami. Spotkanie miało charakter edukacyjny i dotyczyło problematyki konsekwencji prawnych przestępczości i demoralizacji nieletnich, a w szczególności aktów wandalizmu, zakłócania ładu i porządku publicznego oraz przestępczości skierowanej przeciwko życiu i zdrowiu.

7. Sekty i nowe ruchy religijne

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku nastąpił w Polsce gwałtowny rozwój nowych ruchów religijnych. Liczba zarejestrowanych grup religijnych ciągle wzrasta. Grupy te cieszą się zainteresowaniem młodych ludzi. Nowe ruchy są też interesujące dla osób mających

jakieś bolesne doświadczenie. Może to być chwilowe poczucie pustki, alienacji lub straty kogoś lub czegoś, co na jakiś czas wzbudza poczucie bezsensu życia, albo wyzwala niepewność, bezsilność, itp. Religie stają się schronieniem (a nawet środowiskiem terapeutycznym) dla osób z zaburzeniami nerwicowymi lub psychotycznymi, ponieważ pobyt w grupach owocuje obniżeniem napięć i lęku, podwyższeniem nastroju, zmniejszeniem objawów chorobowych. Grupy religijne stwarzają młodym możliwość ustrukturyzowania bolesnych doświadczeń z przeszłości dotyczących rodziców poprzez silny, emocjonalny związek z przywódcą grupy, który ma zastępować nieobecnych lub słabych rodziców. Warto zwrócić uwagę na tzw. konwersję, tzn. nawrócenie do nowej grupy religijnej, które jest skutkiem „prania mózgu”, czy kontroli umysłu. Dokonuje się przez stosowanie specyficznych metod manipulacji (zawężanie kontaktów społecznych, niskokaloryczną dietę, przemoc fizyczną lub psychiczną, poddawanie ciągłej kontroli, itp.). Występuje tu sytuacja zawieszenia zdolności do samodzielnego myślenia, decydowania, wydawania sądów. Uznaje się, że czynniki osobiste są decydujące w procesie konwersji do religii tradycyjnych, natomiast społeczne w przypadku konwersji do nowych ruchów religijnych.

Jako przyczynę rozprzestrzeniania się nowych ruchów religijnych wśród młodzieży podaje się kryzys Kościoła, rodziny, a także innych struktur polityczno-społecznych. Sekta jawi się młodym jako miejsce dające poczucie bezpieczeństwa, wspólnoty, braterstwa, miłości, obrony, sprawiedliwości itp. Sekty i nowe ruchy religijne wychodzą naprzeciw człowiekowi samotnemu, zagubionemu, anonimowemu. Starają się zastąpić rodzinę, dają poczucie wyjątkowości. Mała liczebność grup spotkaniowych powoduje, że każdy może czuć się zauważony i ważny dla innych. Nowe ruchy religijne oferują proste odpowiedzi na skomplikowane pytania o sens życia i najwyższą prawdę, zaspokajają potrzeby duchowe i emocjonalne. Młodzi w grupach odnajdują moralny autorytet – silnego charyzmatycznego przywódcę (guru), który zwykle przejawia emocjonalną siłę i wchodzi z nimi w zażyłą relację.

Niepokojący staje się wpływ sekt destrukcyjnych na młodzież. Są to grupy z programem stanowiącym zagrożenie dla wolności obywateli. Posiadają autorytarną strukturę, stosują w różnej formie tzw. „pranie mózgu” i wywierają nacisk grupowy. Wywołują w swych członkach poczucie winy, strachu i podobne negatywne uczucia. Do sekt uznanych za destrukcyjne należą m.in.: Kościół Zjednoczeniowy Moona, Kościół Niezależnych Zgromadzeń Misyjnych „Rodzina”(zwany też Dziećmi Boga), Kościół Scjentologiczny, „Zbór Chrześcijan Leczenia Duchem Bożym”.

Działalność takich sekt polega na stosowaniu wyrafinowanych i nieetycznych technik manipulacji w celu pozyskiwania członków – poprzez stosowanie określonych stereotypów psychicznych – poprzez kontrolę myśli, zachowań, uczuć i informacji, a także na stosowaniu bezwzględności posłuszeństwa (poprzez uzależnienie w sferze duchowej i materialnej). Osoby werbujące posługują się niepełną informacją, ograniczają możliwości decyzyjne potencjalnych członków. Wyzwalają u osób werbowanych fobię „będących w mocy zła” i przed opuszczeniem grupy stosują hipnozę, aby skutecznie wpływać i zmieniać ich zachowanie. Nowy członek sekty poddawany jest zmasowanej indoktrynacji mającej na celu podważanie starych kryteriów rozumienia siebie i świata, co prowadzi do rozbicia dotychczasowych wyobrażeń. Jednocześnie prowadzą do osłabienia mechanizmów obronnych, do silnej dezintegracji, czasami do załamania psychicznego. Warunki panujące w sektach: wycieńczający rytm życia, dużo pracy, wielogodzinne modlitwy, medytacje, a także niskokaloryczna dieta i mała ilość snu sprawiają, że nowy wyznawca nie ma czasu na analizowanie, przemyślenie czy refleksję a ponadto jest pod stałą kontrolą innych. Następnie następuje etap przekształcania, zmiany postaw, odrzucenie starych zachowań i przyjęcie nowego modelu narzuconego przez sektę. Grupa wyraźnie sygnalizuje, jakie działania są pożądane – werbowanie nowych członków, zależność od grupy, posłuszeństwo wobec guru, prace na rzecz grupy, bezdyskusyjne przyjmowanie doktryny sekty, a jakie spotkają się z dezaprobatą – wątpliwość respektowanych zasad oraz wszelkie przejawy indywidualności i niezależności. Dostarcza nowych wzorów do naśladowania, staje się powoli dla nowych wyznawców jedyną „prawdziwą” rodziną. Na tym etapie funkcjonuje już nowa tożsamość, członkowie często oddają dobra materialne na rzecz sekty destrukcyjnej. U młodzieży poddanej patologicznej działalności grup destrukcyjnych występują niepokojące zmiany, jak : ślepy kult jednostki, silny egocentryzm, brak tolerancji dla ludzi o odmiennych poglądach, całkowite odrzucenie przeszłości, negatywna ocena całego życia, antyintelektualizm. U osób, którym udało się ją opuścić pojawia się kryzys kulturowy, poczucie winy i wstydu, stany obsesyjne. W efekcie trudno im odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie. Trudno ocenić opinie o szkodliwej, destrukcyjnej a czasami wręcz bezprawnej działalności sekt ponieważ nie istnieją podstawy prawne do ujmowania tego rodzaju zjawisk w statystyce. W przypadku przestępczej ich działalności w Polsce można przyjąć, że istnieje tzw. „ciemna liczba” ale brak jest wiarygodnych danych. Wizerunek kreowany przez środki masowego przekazu często opiera się na domysłach i spekulacjach.

Należy zauważyć, że zjawisko sekt i nowych ruchów religijnych jest wieloaspektowe i nie można jednoznacznie przyjąć założenia, że tworzą one zagrożenie

społeczne. W kwestii rozpoznawania tego zjawiska Policja współpracuje z Dominikańskimi Ośrodkami Informacji o Sektach i Nowych Ruchach Religijnych, które pomagają osobom pokrzywdzonym przez destrukcyjną działalność grup psychomanipulacyjnych oraz sekt.

W Polsce konstytucyjną gwarancją jest prawo każdego obywatela do wolności sumienia i religii. Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania z 1989 r. traktuje kult religijny jako suwerenną sferę wolności każdego obywatela. Z punktu widzenia Policji najistotniejszy jest zapis mówiący, że działalność kościołów i związków wyznaniowych nie może naruszać przepisów chroniących bezpieczeństwo publiczne, porządek, zdrowie, moralność publiczną oraz władzę rodzicielską. Rola Policji w tym obszarze jest szczególna, a czynności służbowe podejmowane są na zasadach ogólnych i mają na celu ochronę porządku prawnego a także zapewnienie poczucia bezpieczeństwa publicznego.

Specjaliści z zakresu prewencji kryminalnej w jednostkach terenowych Policji nawiązują współpracę z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problematyką funkcjonowania sekt. Prowadzą działalność edukacyjno – prewencyjną w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem tych działań jest wyrabianie u młodzieży postaw tolerancji, szacunku wobec odmiennych wyznań, wzorów zachowań pożądaných ze społecznego punktu widzenia oraz rozpoznawanie zagrożeń ze strony grup psychomanipulacyjnych i umiejętności obrony przed ich szkodliwym oddziaływaniem na młodzież.

Policjanci, zajmujący się prewencją kryminalną, podczas spotkań z młodzieżą poruszają tematy o działaniu ruchów religijnych w formie wykładów, pogadank, dyskusji dotyczących wybranych problemów. Ponadto stosują metody aktywizujące np. rysunek lub psychodramę. Warto byłoby wykorzystać projekcje filmów o tematyce sekt. Nieodzownym elementem przy omawianiu tego typu problematyki jest także zaprezentowanie swoistego spotkania ze „świadkiem”, tzn. osobą, która doświadczyła kontaktów z sektami, poznała ich działanie i po wyzwoleniu się spod ich wpływu jest w stanie przekazać swoje doświadczenie innym. Zajęcia takie prowadzą do usystematyzowania, poszerzenia i ugruntowania informacji o szkodliwości działań sekciarskich oraz dostarczają kryteriów do ich krytycznej oceny. W czasie takich spotkań młodzież poznaje adekwatne formy zachowań, a nieraz także i nawyki unikania sytuacji nacisku ze strony osób zaangażowanych w działalność sekciarską. Nie istnieje ogólnopolski program dotyczący zapobiegania szkodliwym działaniom ze strony sekt. Jest to raczej problem o charakterze lokalnym i jednostki w różny sposób oceniają zagrożenie ze strony nowych ruchów religijnych.

Zaobserwowane incydentalne przypadki negatywnej działalności sekt:

1. w rejonie podległym KMP w Poznaniu zanotowano 2 przypadki, które można zakwalifikować, jako efekty działań grup destrukcyjnych:

- w dniu 04.04.2007 roku matka 21 letniej kobiety poinformowała Policję, że jej córka, studentka Uniwersytetu we Frankfurcie wyjechała do pracy do Londynu gdzie została zwerbowana przez nieznaną jej grupę o charakterze terapeutycznym. Po przeprowadzonej rozmowie okazało się, że dziewczyna przyłączyła się do jednej z organizacji prowadzonych przez grupę scjentologów w Londynie. Matkę zaniepokoił fakt, że dziewczyna „z dnia na dzień” zmieniła się radykalnie, zerwała kontakty z rodziną, niechętnie odpisywała na sms-y od matki, czy swojego narzeczonego, porzuciła także pracę modelki, studia. Wraz z innymi adeptami przez kilkanaście godzin dziennie uczestniczyła w spotkaniach, szkoleniach i seansach scjentologicznych. Według relacji matki, dziewczyna zażądała także części majątku, który odziedziczyła po ojcu, gdyż chciała dużą ilość pieniędzy (kilka tysięcy funtów) zainwestować w sześciotygodniowy wyjazdowy kurs, organizowany przez tę grupę. Pomocy psychologicznej i terapeutycznej udzielił ww. psycholog z Centrum Informacji o Sektach w Poznaniu. Dzięki ścisłej współpracy i wsparciu rodziny przez psychologa udało się „odzyskać” dziewczynę. Zerwała ona kontakt z grupą i na początku maja 2007 roku wróciła do Polski.

- w dniu 20.09.2007 roku ojciec 25 letniej dziewczyny poinformował Policję, że podejrzewa, że jego córka została zwerbowana do bliżej nieznanej grupy psychomanipulacyjnej we Francji, gdzie przebywała do końca sierpnia 2007 roku na praktykach studenckich. Dziewczyna prowadziła tam badania do pracy magisterskiej. W trakcie pobytu poznała starszego od siebie mężczyznę i od tego momentu zmieniła się, ograniczyła kontakty z rodziną, zaangażowała się także w działanie bliżej nieznanej grupy o charakterze *new age*. Uczestniczyła w szkoleniach i wierzyła, że poznany mężczyzna ma na nią dobry wpływ, gdyż „uzdrowił” ją z migreny. Z relacji ojca wynika, że poznany przez córkę mężczyzna prowadzi organizację charytatywną zajmującą się pomocą osobom biednym i bezdomnym o nazwie ASSOCIATION VIE. Ojciec dziewczyny najbardziej obawiał się tego, iż grupa i mężczyzna, z którym się związała córka mówią o końcu świata, który ma nastąpić w roku 2011 lub 2012 w Meksyku, co rozpocznie tzw. „epokę serca”. Informacje takie są o tyle niepokojące, iż tego typu

grupy często przygotowują się do „końca świata”, poprzez zbiorowe rytualne samobójstwa lub inne formy składania ofiar.

2. Na terenie woj. pomorskiego w roku 2007 ujawniono działalność ruchu religijnego “Misja Czaitanii” z siedzibą w Gdańsku. Członkowie grupy posiadają swojego “guru”, a ruch opiera się na założeniach programowych i zasadach działania Szkoły Medytacji i Bhakti Jogi. Ruch ten oficjalnie zarejestrowany jest w Polsce od 1990 r.
3. Na terenie działania KMP w Zielonej Górze tamtejsza Sekcja Kryminalna prowadzi rozpoznanie grupy o nazwie „Zadruza”, która jest ruchem hołdującym kultowi prasłowiańskich bóstw. W wyznawanej przez ww. grupę ideologii znajdują się również treści neofaszystowskie.
4. Wydział Prewencji KWP w Krakowie kontynuuje nawiązaną w 2005 roku współpracę z Wydziałem Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a także z Dominikańskim Centrum Informacji o Nowych Ruchach Religijnych i Sektach.
5. W ramach działań profilaktycznych zorganizowane zostały dwie konferencje dotyczące zagadnienia nowych ruchów religijnych:
 - w dniu 18.06.2007 r. KWP w Poznaniu zorganizowała konferencję nt. „Grupy psychomanipulacyjne. Alternatywa czy zagrożenie dla aktywności młodzieży”. Wykłady i prelekcje dotyczyły spraw związanych z rozpoznawaniem zagrożeń ze strony sekt, sposobów werbowania do sekt oraz metodach psychomanipulacji.
 - w dniach 24 – 25.10.2007r. KPP w Strzelcach Opolskich Policja współorganizowała konferencję pn. „Sekty droga do....nikąd”. Inauguracyjny wykład nt. „Trudności w definicji i genezie sekt. Typologia sekt – sekty destrukcyjne” wygłosił o. Tomasz Alexiewicz. Podczas wykładów przybliżono sposoby i mechanizmy werbowania do sekty, mechanizmy oddziaływania perswazyjnego. Dużo uwagi poświęcono psychologicznym aspektom zmiany zachowania się człowieka uwikłanego w sekty oraz sposobom, jak ustrzec dzieci i młodzież przed szkodliwą działalnością grup destrukcyjnych.

III. WSPÓLDZIAŁANIE POLICJI W OBSZARZE PROFILAKTYKI

1. Współpraca z organami administracji samorządowej

Przepisy ustawy o samorządzie lokalnym stanowią, iż obowiązki związane z zapewnianiem porządku publicznego należą do zadań własnych właściwych terytorialnie władz lokalnych. Ich rola w realizacji działań związanych z zapewnianiem bezpieczeństwa społeczności lokalnych polega w szczególności na koordynowaniu przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałanie lub przynajmniej minimalizację zagrożeń występujących na danym terenie i realizowanych przez podmioty oraz służby zgodnie z ich kompetencjami, na kształtowaniu warunków życia społecznego w oparciu o kreowanie inwestycji na rzecz bezpieczeństwa, a także na zwróceniu uwagi na zagadnienia związane z organizacją właściwych i bezpiecznych warunków spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież¹⁴. Wiadomo jednak, iż zapewnienie „bezpieczeństwa” rozumianego najczęściej jako stan braku zagrożenia, czy też pewien stan pewności i spokoju musi odbywać się w oparciu o ścisłą współpracę i koordynację działań podległych służb, które posiadają właściwe kompetencje do realizacji zadań o takim charakterze, w tym przede wszystkim z Policją. Z uwagi na to współpraca administracji szczebla centralnego oraz lokalnego z jednostkami Policji odbywa się przede wszystkim w oparciu o przyjęte programy bezpieczeństwa, podpisane porozumienia, a także w oparciu o współdziałanie w ramach lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Przeprowadzona wzorem lat ubiegłych analiza materiałów przekazanych przez poszczególne komendy wojewódzkie oraz Komendę Stołeczną Policji wskazuje, że główne obszary współdziałania Policji i administracji samorządowej w 2007 roku obejmowały:

1. Współpracę w ramach powiatowych komisji bezpieczeństwa i porządku obejmujących swym działaniem obszary podległe starostom, prezydentom miast lub też wójtom, których główne zadania łączą się z określaniem priorytetów działań związanych z zagadnieniem bezpieczeństwa, opracowywaniem harmonogramów

¹⁴ *Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony i porządku publicznego. Informacja dla jednostek samorządu terytorialnego*, MSWiA, KGP, Warszawa 2005.

planowanych przedsięwzięć wraz z wyznaczaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, a także z wdrażaniem idei współdziałania poprzez zawieranie porozumień między poszczególnymi podmiotami;

2. Wsparcie finansowe jednostek Policji poprzez dofinansowywanie służb oraz wyposażenia technicznego jednostek, a także przeznaczanie środków na zabezpieczenia miejsc publicznych przy użyciu technicznych środków ochrony osób oraz mienia, zakupionych na wniosek jednostek Policji;

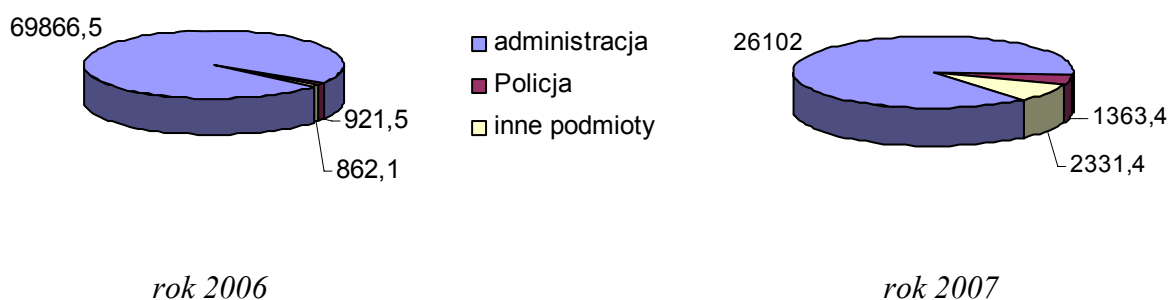
3. Współpracę ze strażami miejskimi/gminnymi, która polega w szczególności na prowadzeniu wspólnych służb patrolowych, jak również na podziale obowiązków w zakresie nadzoru nad stanem porządku publicznego w środowiskach lokalnych, który jest niezbędny zarówno by uniknąć „dublowania się” sił i środków wykorzystywanych przez obydwie służby, jak też by wymieniać się posiadaną wiedzą oraz doświadczeniem.

Zgodnie z art. 38a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym dotyczącym zadań starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, a także z zadaniami związanymi z zapewnieniem porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, w 2007 roku na terenie kraju utworzono 127 komisji bezpieczeństwa i porządku. Ponadto komendanci jednostek Policji podpisali 39 porozumień z administracją rządową, 571 z administracją samorządową, a także 271 porozumień z partnerami innymi niż przedstawiciele administracji. W celu realizacji zadań związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem w minionym roku zatwierdzili oni również 114 powiatowych programów bezpieczeństwa. Szczegółowe dane dotyczące utworzonych w roku 2007 lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku, przyjętych programów oraz podpisanych porozumień w rozbiciu na poszczególne województwa przedstawia tabela nr 11 umieszczona w załączniku nr 6 do niniejszego opracowania. Zaznaczyć należy, że specyfika opisywanych form współpracy polega na realizacji zadań w ściśle określonym czasie, który wskazany jest w konkretnym programie lub porozumieniu, a w odniesieniu do powiatowych komisji bezpieczeństwa – we wskazanym w ustawie trzyletnim okresie kadencji. Z uwagi na to brak w niektórych województwach utworzonych lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku lub też podpisanych i przyjętych programów bezpieczeństwa oraz porozumień oznacza realizację inicjatyw na podstawie umowy z poprzednich lat.

Skuteczna realizacja przez Policję obowiązków obejmujących zagadnienia szeroko rozumianego zapobiegania przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym nie byłaby możliwa bez zapewnienia na ten cel odpowiednich środków finansowych. To

właśnie bowiem ich brak stanowi poważną przyczynę utrudniającą, a czasem nawet uniemożliwiającą osiągnięcie w pełni założonych celów. Dlatego też w ramach współpracy Policji z administracją szczebla rządowego, samorządowego oraz z innymi podmiotami, poszczególne jednostki wykorzystują na realizację działań o charakterze profilaktycznym zarówno środki własne, jak i dodatkowo pozyskane fundusze. W roku 2007 łączna kwota zgromadzona przez jednostki Policji na realizację przyjętych programów oraz wdrażanie podpisanych porozumień z zakresu bezpieczeństwa wyniosła 29796,8 tysięcy złotych, co w porównaniu do roku 2006, w którym kwota ta wyniosła 71650,1 tysięcy złotych, oznacza ponad dwukrotny spadek.

Rys. nr 13. Środki finansowe pozyskane przez Policję oraz wydatkowane w roku 2006 i 2007 na działalność profilaktyczną z zasobów własnych (w tys.złotych).

Ujęcie kwotowe oraz pozostałe szczegółowe dane dotyczące pozyskiwania przez Policję środków finansowych na realizację działań o charakterze profilaktycznym w rozbiciu na poszczególne podmioty, od których zostały one pozyskane, przedstawia tabela nr 25 umieszczona w załączniku nr 6 do niniejszego opracowania.

Współdziałanie Policji podczas realizacji działań profilaktycznych polega również na nawiązywaniu współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi. Działania w obszarze przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom społecznym podejmowane w środowiskach lokalnych przez różne podmioty są komplementarne, a skuteczność oddziaływania profilaktycznego zależy od efektywnej współpracy podmiotów posiadających właściwe kompetencje. Zgromadzony materiał pozwala stwierdzić, że w 2007 roku jednostki Policji nawiązywały współpracę z:

- innymi służbami, takimi jak Straż Graniczna, Służba Celna, Straż Ochrony Kolei, Straż Rybacka, czy też Służba Więzienna, która polegała w szczególności na współdziałaniu w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych oraz

prewencyjnych. Natomiast formy współpracy przybierały najczęściej postać wymiany informacji w wymienionych obszarach, realizacji zadań wynikających z ustawy o cudzoziemcach lub też dotyczących zapewniania ładu i porządku na drogach dojazdowych oraz na obszarach administracyjnych poszczególnych przejść granicznych lub na wodach i terenach przyległych do akwenów wodnych. Ponadto do tej grupy podmiotów należy zaliczyć przedstawicieli służb ochrony osób i mienia, którzy współdziałali z Policją w zakresie wzajemnej wymiany informacji związanych z zagrożeniami występującymi w danym środowisku lokalnym, a także udzielali wsparcia przy zapewnianiu ładu i porządku podczas imprez masowych. Należy również dodać, że opisana współpraca odbywała się przede wszystkim w oparciu o porozumienia zawarte pomiędzy kierownikami jednostek Policji a przedstawicielami poszczególnych podmiotów;

- innymi podmiotami, do których należy zaliczyć:
 - a. instytucje publiczne,
 - b. stowarzyszenia,
 - c. organizacje społeczne,
 - d. a także ośrodki naukowe (wyższe uczelnie, instytuty badań społecznych).

Współpraca międzyinstytucjonalna w obszarze oddziaływań zapobiegawczych polegała najczęściej na wymianie wiedzy oraz doświadczeń posiadanych przez specjalistów, uzupełnianiu świadczonej pomocy formami właściwymi dla poszczególnych podmiotów, a także na wspólnej realizacji programów, akcji oraz innych inicjatyw profilaktycznych.

Podsumowując zagadnienie współpracy prowadzonej przez Policję w celu podnoszenia poziomu skuteczności działań o charakterze zapobiegawczym należy zauważyć, iż problem ten jest niezwykle złożony, gdyż przyczyny zagrożeń mogą tkwić w wielu różnorodnych obszarach środowiska lokalnego. Z tego powodu niezwykle istotne jest, by wszelkie prace nad konstruowaniem oraz realizacją programów profilaktycznych obejmowały te aspekty życia społecznego, w których niedoskonałości tkwić może przyczyna rozwijania się negatywnych zjawisk społecznych. Dlatego też należy nieustannie podkreślać, że nie jest możliwe przygotowanie wieloaspektowych skutecznych działań przez jeden podmiot, gdyż każda inicjatywa profilaktyczna, dobrze przygotowana i adekwatna do potrzeb środowiska lokalnego musi zintegrować działania wielu podmiotów odpowiedzialnych za poszczególne aspekty życia społecznego. Przy podejmowaniu tych działań należy bowiem skorzystać z wiedzy, doświadczenia i zaangażowania wielu profesjonalistów zmagających się z określonymi problemami społecznymi.

2. Krajowe i rządowe programy profilaktyczne

2.1. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”

Wdrożony do realizacji w 2007 roku program ma na celu:

- wzrost realnego bezpieczeństwa w Polsce;
- wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Polski;
- zapobieganie przestępczości i aspołecznym zachowaniom poprzez zaktywizowanie i zdynamizowanie działań administracji rządowej na rzecz współpracy z administracją samorządową, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną;
- poprawienie wizerunku Policji i wzrost zaufania społecznego do tej i innych służb działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa.

Natomiast do najważniejszych obszarów wymagających podjęcia działań zaliczono:

- bezpieczeństwo w miejscach publicznych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- bezpieczeństwo w szkole,
- bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- bezpieczeństwo w działalności gospodarczej,
- ochronę dziedzictwa narodowego przed kradzieżami, dewastacją i nielegalnym wywozem za granicę.

W programie tym Policji przypisano 46 zadań, w tym w 21 występuje ona jako podmiot odpowiedzialny za ich realizację, a w 25 jako podmiot współpracujący. Materiał nadesłany z komend wojewódzkich pozwolił wyodrębnić główne obszary, w ramach których jednostki Policji realizowały główne założenia programu:

1. programy i akcje profilaktyczne:

- na przykład: „Bezpieczna strefa dla turystów” (KWP w Bydgoszczy), edukacyjno-wychowawczy program „LUPO” (KWP w Gorzowie Wielkopolskim), program „Życie jest zbyt cenne – nie zostawiaj go na drodze” (KWP w Kielcach), program „Policyjna Akademia Bezpieczeństwa” (KWP w Łodzi), program „Zwolnij – jesteś na Warmii i Mazurach” (KWP w Olsztynie), Zintegrowany System Działań Profilaktycznych pn. „Bezpieczne Dziś -

bezpieczne Jutro” (KWP w Opolu), program „NOC STOP” (KWP w Poznaniu), akcja edukacyjna pn. „Prowadzący – niepijący” (KWP w Poznaniu), program „Bezpieczne Mazowieckie” (KWP w Radomiu), program „Akademia Misia Ratownika” (KWP w Krakowie), program „Jestem Świadom Zagrożeń. Jestem Bezpieczny” (KWP w Rzeszowie), akcja profilaktyczna „Studenckie spotkania z bezdomnością: nadzieja – TAK, obojętność – NIE” (KWP w Białymstoku), program „Reaguj. Powiadom. Nie toleruj” (Komenda Stołeczna Policji w Warszawie);

2. inne inicjatywy o charakterze profilaktycznym:

- turnieje wiedzy, konkursy, festyny, pikniki, konferencje, sympozja, seminaria, turnieje i zawody sportowe, kampanie edukacyjne, przedstawienia teatralne, bezpłatne infolinie, diagnozy zagrożeń występujących w środowiskach lokalnych, zastosowanie technicznych środków ochrony osób i mienia w postaci np. monitoringu, opracowywanie poradników dotyczących sposobów zapobiegania zagrożeniom, tworzenie punktów konsultacyjnych, pokazy i prezentacje, etc.;

3. szkolenia dla policjantów oraz podmiotów zewnętrznych:

- przykładem może być szkolenie dla kierowców Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego mające na celu zapoznanie ich z zasadami postępowania w razie zaistnienia kradzieży, bójki lub innego zakłócenia porządku (KWP w Bydgoszczy);

- cykl szkoleń dla nauczycieli oraz pedagogów szkolnych z zakresu zagrożeń wynikających z korzystania przez dzieci i młodzież Internetu obejmujących problemy dotyczące pornografii dziecięcej, publikowania treści związanych z przemocą, narkotykami, zasady postępowania nauczycieli i rodziców w sytuacji zagrożenia, zasady bezpiecznego korzystania z Internetu (KWP w Katowicach);

- szkolenie dla starostów, burmistrzów i prezydentów miast pt. „Tworzenie Aktywnych, Lokalnych Systemów Bezpieczeństwa w Ramach Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań Razem Bezpieczniej” (KWP w Kielcach, KWP w Olsztynie, KWP w Radomiu);

- cykl szkoleń dla studentów podyplomowych studiów muzeologicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego pn. „Ochrona muzeów przed przestępczością” (KWP w Krakowie),

- warsztaty dla szkolnych koordynatorów ds. bezpieczeństwa, które miały na celu zapoznanie z zadaniami programu dotyczącymi pracowników oświaty oraz wypracowanie roli koordynatorów w zakresie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych (KWP w Olsztynie);

- cykl szkoleń promujących pracę metodą „Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych” dla

specjalistów ds. nieletnich, kierowników rewirów dzielnicowych, kuratorów sądowych, kierowników zespołów kuratorskiej służby sądowej, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników innych instytucji pomocowych (w tym organizacji pozarządowych) (KWP w Białymstoku);

- szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego dla dyżurnych KGP, KWP i KSP, które Decyzją nr 782 z dnia 26 października 2007 r. Komendanta Głównego Policji zostały powierzone do realizacji WSPol. w Szczytnie. Do jednostek szkoleniowych Policji wprowadzono również program doskonalenia zawodowego dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji szczebla KMP i KPP. Program Decyzją nr 880 z dnia 5 grudnia 2007 r. Komendanta Głównego Policji został powierzony do realizacji Szkołom Policji w Słupsku, Katowicach i CSP w Legionowie (KGP);

4. udział w tworzeniu zespołów eksperckich działających na rzecz określonych problemów:

- przykładem może być Wojewódzki Zespół do spraw Ochrony Dziedzictwa Narodowego (KWP w Bydgoszczy), wojewódzkie forum na rzecz poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży (KWP w Gorzowie Wielkopolskim);
- interdyscyplinarny zespół do spraw przeciwdziałania przemocy (KWP w Katowicach);
- interdyscyplinarne zespoły do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie (KWP w Szczecinie).

Podsumowując można zatem stwierdzić, iż w 2007 roku realizacja rządowego programu „Razem Bezpieczniej” obejmowała szereg działań podejmowanych przez Policję, od inicjatyw mających na celu podniesienie skuteczności służby prewencyjnej, przez działania służby kryminalnej, po różnorodne inicjatywy o charakterze profilaktycznym.

2.2. Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży

Narastanie zjawisk patologicznych dotyczących dzieci i młodzieży funkcjonującej w środowisku rówieśniczym, szkolnym i rodzinnym stwarza konieczność zintegrowania wszystkich podmiotów zobowiązanych do prowadzenia działań zapobiegających demoralizacji dzieci i młodzieży. Skuteczność tych działań musi być oparta na określonych procedurach prawnych regulujących prawa i obowiązki wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za wychowanie dzieci i młodzieży, przede wszystkim rodziny i szkoły.

Wprowadzony do realizacji w 2004 roku „Krajowy Program Zapobiegania

Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży” jest odpowiedzią na niepokojące sygnały o zwiększeniu się rozmiaru niedostosowania społecznego i przystępczości wśród dzieci oraz przystępczości godzącej w dobro dziecka i jego rodziny.

Policja włączyła się w realizację Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży podejmując szereg przedsięwzięć mających na celu rozpropagowanie i wprowadzenie do realizacji założeń określonych w wyżej wymienionym programie. Przedsięwzięcia te ukierunkowane są przede wszystkim na rozpoznanie występujących zagrożeń, skuteczne i szybkie reagowanie Policji poprzez ujawnianie sprawców czynów karalnych i zagrożonych demoralizacją oraz oddziaływanie poprzez profilaktykę na niedostosowanie społeczne w środowisku dzieci i młodzieży.

Efektom już podjętych działań jest to, iż skoordynowano ściśle współpracę Policji z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Działania te ukierunkowano na wypracowanie systemu komunikowania i przekazywania informacji o zaistniałych problemach wychowawczych i występujących zagrożeniach w placówkach oświatowych. Zadania powyższe są ukierunkowane na ograniczenie i monitorowanie skali występujących patologii społecznych, a zwłaszcza przystępczości nieletnich. Realizowane są systemowo, między innymi w formie programów prewencyjnych dostosowanych tematycznie do struktury występujących zagrożeń.

Zgodnie z założeniami jednostki terenowe Policji realizowały zadania wynikające z Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży głównie poprzez:

- organizowanie spotkań dla dyrektorów szkół, pedagogów szkolnych oraz nauczycieli, z policjantami ds. nieletnich i patologii, dotyczących stanu zagrożenia przystępczością oraz demoralizacją nieletnich w środowisku lokalnym,
- prowadzenie spotkań tematycznych z młodzieżą szkolną z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- podejmowanie działań w związku z otrzymaniem informacji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przystępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- udzielanie przez Policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przystępcze problemów, które zaistniały na terenie placówki,
- wspólny udział placówek oświatowych i Policji w lokalnych programach profilaktycznych

związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Realizując zadania wynikające z *Programu* policjanci utrzymują stały kontakt z dyrekcjami placówek oświatowych, gronem pedagogicznym szkół, pedagogami szkolnymi oraz rodzicami. W czasie spotkań wypracowywane są formy współpracy oraz procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach kryzysowych związanych z sytuacją, kiedy uczeń:

- jest pod działaniem alkoholu lub środków odurzających,
- jest sprawcą czynu karalnego lub pokrzywdzonym,
- stosuje agresję i przemoc w stosunku do innych.

W ramach prowadzonych akcji i programów policjanci uczestniczą w spotkaniach z młodzieżą szkolną. W czasie tych spotkań poza problematyką związaną z bezpieczeństwem policjanci omawiają także zagadnienia dotyczące odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne związane między innymi z używaniem środków odurzających, wymuszeniami, przemocą rówieśniczą, a także z używaniem alkoholu.

Policja dbając o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, a także prowadząc merytoryczne szkolenia dla kadry pedagogicznej zwraca szczególną uwagę na sprawy związane z działaniem placówek oświatowych. Prowadzone analizy dotyczące zaistniałych czynów karalnych na terenie szkół wskazują, iż w dalszym ciągu należy wdrażać i przypominać o istniejących procedurach, ponieważ szybkość reakcji ze strony pedagogów, a także odpowiednie i fachowe zajęcie się sprawą, która leży w kompetencji szkoły prowadzi do szybkiego ujęcia sprawcy i postawienia go przed Sądem Rodzinnym i Nieletnich. Szczególną uwagę zwracano dyrektorom szkół na obowiązek informowania Policji o przestępstwach ściganych z oskarżenia publicznego dokonywanych na terenie podległych im placówek i ewentualnych konsekwencjach nieprzestrzegania tego obowiązku.

W każdym przypadku kiedy zaistnieje taka konieczność policjanci służą szkołom pomocą w zakresie przeprowadzenia szkoleń dla kadry pedagogicznej, rozwiązywania zaistniałych problemów, w szczególności gdy zostanie popełnione na terenie szkoły przestępstwo lub sytuacja wymaga przeprowadzenia interwencji.

Jednostki Policji rozpropagowały w szkołach „Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży”. Z dyrektorami i pedagogami omawiano cele, założenia, a w szczególności procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia demoralizacją dzieci i młodzieży. Zwracano także uwagę na zadania dla innych podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu i rolę Policji w tym zakresie.

W 2007 roku policjanci przeprowadzili łącznie 98506 spotkań z młodzieżą (90829 w 2006 r.), 59444 z pedagogami (50135 w 2006 r.) oraz 25588 z rodzicami (18921 w 2006 r.). Skoordynowanie działań w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży, pozwala na większą skuteczność przedsięwzięć Policji w zapobieganiu demoralizacji nieletnich. Szczególną rolę pełnią tu procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży w oparciu o współpracę z placówkami oświatowymi, na podstawie szkolnych programów profilaktycznych i wychowawczych.

Policja w zakresie zapobiegania, ujawniania demoralizacji i przystępczości nieletnich współpracuje z różnymi podmiotami pozapolicyjnymi, w tym między innymi z:

- administracją rządową i samorządami terytorialnymi - szeroko rozumiana współpraca obejmująca całokształt przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
- strażami miejskimi i gminnymi – w zakresie realizacji programów prewencyjnych poprzez wspólne prelekcje i spotkania,
- miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej – współpraca w zakresie udzielania pomocy rodzinom najbardziej zagrożonym,
- przedstawicielami Kuratorium Oświaty oraz dyrektorami i kadrami pedagogicznymi szkół - współpraca z pedagogami szkolnymi poprzez wspólne prowadzenie rozmów profilaktyczno-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą sprawiającą kłopoty wychowawcze. Planowanie i realizacja spotkań z dziećmi w ramach prelekcji i pogadanek w szkołach. Organizowanie wspólnych działań programowych o charakterze profilaktycznym. Uzyskiwanie informacji od pedagogów szkolnych o uczniach stwarzających poważne kłopoty wychowawcze. Uzyskiwanie informacji o popełnieniu czynów karalnych przez uczniów. Organizacja szkoleń i spotkań z kadrami nauczycielską oraz kadrami administracyjną itd.,
- wydziałami rodzinnymi i nieletnich sądów rejonowych - współpraca z kuratorami zawodowymi dla nieletnich i wymiana informacji na temat sytuacji rodzinnej, warunków w rodzinie, gdzie nieletni dopuścił się popełnienia czynu zabronionego oraz wspólne odwiedzanie rodzin, w których nieletni objęci są dozorem kuratorskim,
- miejskimi i powiatowymi centrami pomocy rodzinie – udział policjantów w zespołach wsparcia rodziny, spotkania w świetlicach dla młodzieży szkolnej oraz wspólne dyżury w ośrodkach dla ofiar przemocy w rodzinie, a także wymiana informacji,
- powiatowymi i gminnymi komisjami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych – realizacja wspólnych przedsięwzięć w zakresie zwalczania alkoholizmu wśród dzieci

i młodzieży. Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych, tworzenie punktów konsultacyjnych,

- Towarzystwem Przyjaciół Dzieci – organizowanie wolnego czasu dla dzieci z rodzin patologicznych poprzez:
 - organizowanie wycieczek, rajdów, biwaków,
 - spotkania z dziećmi w świetlicach terapeutycznych,
 - współorganizowanie wyjazdów na kolonie, obozy,
 - wspólne odwiedzanie rodzin, w których dzieci są zagrożone demoralizacją,
- Komitetem Ochrony Praw Dziecka – realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców. Wymiana informacji o zdarzeniach związanych z przestępstwami na szkodę dzieci,
- Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli – współpraca w zakresie realizowanych programów prewencyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży,
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- rodzinnymi ośrodkami interwencji kryzysowej,
- poradniami uzależnień, ośrodkami profilaktyki i terapii uzależnień – w zakresie kompleksowej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Prowadzono zajęcia w szkołach dla młodzieży w zakresie uzależnień, szkolenia nauczycieli,
- mediami – przekazywanie informacji z zakresu prewencji kryminalnej,
- parafiami chrześcijańskimi – współpraca obejmująca wystąpienia specjalistów ds. nieletnich na terenie kościołów z wykładami dotyczącymi bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
- SANEPID-em – wspólne spotkania z młodzieżą szkolną i realizacja zagadnień z zakresu patologii społecznej,
- towarzystwami ubezpieczeniowymi oraz innymi podmiotami gospodarczymi – zainteresowanymi kreowaniem i promowaniem zagadnień prewencji kryminalnej poprzez finansowanie wspólnych przedsięwzięć,
- oraz stowarzyszeniami i fundacjami pracującymi na rzecz dzieci i młodzieży.

Policjanci w toku codziennej służby ujawniali oraz reagowali na przypadki:

- niebezpiecznego i ryzykownego zachowania się dzieci i młodzieży,
- pozostawienia dzieci bez opieki w miejscach i sytuacjach szczególnie zagrażających ich bezpieczeństwu, sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia oraz spożywania alkoholu przez te osoby,

- dystrybucji i używania środków psychoaktywnych,
- zagrożeń o charakterze wykorzystywania seksualnego,
- przebywania nieletnich w sytuacjach wskazujących na możliwość popełnienia czynu zabronionego (z jednoczesnym kierowaniem wystąpień do rodziców zobowiązujących ich do sprawowania właściwego nadzoru nad dziećmi lub do właściwych instytucji, np. do sądu).

W roku 2007 policjanci zajmujący się problematyką nieletnich wystosowali 109934 wnioski skierowane do instytucji i organizacji, z tego 12813 do szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych. Dotyczyły one głównie nieletnich sprawców czynów karalnych, nieprawidłowej sytuacji opiekuńczej i zachowań patologicznych.

We wszystkich komendach wojewódzkich, a także w Komendzie Stołecznej Policji prowadzono różnorodne, tematyczne działania o charakterze edukacyjno–profilaktycznym. Podejmowano liczne akcje i kampanie, mające na celu podniesienie bezpieczeństwa wśród młodego pokolenia. Niektóre jednostki Policji przy wsparciu samorządów lokalnych opracowały i opublikowały broszury i ulotki o tematyce destruktywnego działania narkomanii, alkoholizmu i prostytucji wśród dzieci i młodzieży, wskazując jednocześnie drogi wyjścia z tych patologicznych sytuacji.

We współpracy z przedstawicielami podmiotów pozapolicyjnych organizowano różnego rodzaju formy alternatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież (festyny, konkursy plastyczne, imprezy sportowe itp.).

Powyższy program jest pierwszym tak dużym przedsięwzięciem organizacyjnym, którego wiodącym celem jest skuteczne zintegrowanie przedstawicieli różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dzieci i ich rodzin. Podjęte działania i inicjatywy przez policjantów, już skutkują wymiernymi efektami i pozwalają sądzić, iż przyjęte rozwiązania staną się standardami, które przelożą się na efektywniejszą skuteczność w zakresie ujawniania, rozpoznania, a co za tym idzie zapobiegania zjawiskom przestępczości nieletnich oraz przestępstw godzących w dobro dzieci i ich rodzin.

2.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Jednostki Policji na terenie całego kraju w ramach realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie podejmowały w 2007 r. różnorodne działania, skierowane zarówno do sprawców, jak i ofiar przemocy oraz współdziałały z innymi podmiotami w ramach inicjatyw profilaktycznych i szkoleniowych.

Policja realizując zadania z zakresu zwalczania i zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie, w ramach strategii diagnozujących, zbierała informacje na temat rozmiarów zjawiska na obszarze Polski. W Policyjnym Systemie Statystyki Przeszeczności TEMIDA gromadzone są dane statystyczne, dotyczące m.in. przestępstw znęcania się nad osobą najbliższą, prowadzonych postępowań przygotowawczych, podejrzanych o popełnienie tego rodzaju przestępstw (z uwzględnieniem podziału ze względu na płeć, wiek, wykonywany zawód, informacje o uprzedniej karalności, informacje o zatrzymaniu, zastosowane środki zapobiegawcze i inne kategorie), pokrzywdzonych tymi przestępstwami z uwzględnieniem podziału na osoby dorosłe i małoletnie.

Ponadto, gromadzone są dane statystyczne dotyczące liczby interwencji domowych podejmowanych wobec przemocy w rodzinie, w związku z realizacją przez Policję procedury „Niebieskie Karty”, ofiar i sprawców przemocy (z uwzględnieniem podziału na płeć i wiek), liczby sprawców zatrzymanych, będących pod wpływem alkoholu oraz liczby powiadomień przesłanych przez Policję do instytucji i organizacji, informujących o konieczności udzielenia pomocy rodzinie dotkniętej przemocą.

Posiadane przez Policję dane statystyczne, są podstawą okresowych analiz, służących do diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie i wypracowywania na podstawie uzyskanych wyników działań zapobiegawczych. Informacje dotyczące skali zjawiska przemocy w rodzinie, zarówno na terenie całej Polski, jak i poszczególnych regionów, są udostępniane organom administracji rządowej i samorządowej oraz innym podmiotom (fundacje, stowarzyszenia) realizującym zadania z zakresu udzielania pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

W realizację wskazanych w programie strategii edukacyjnych, wpisuje się opracowanie i wdrożenie w 2007 r. trzech poniżej opisanych programów nauczania dla policjantów, w których zagadnienia dotyczące przemocy domowej są istotnym elementem podnoszenia niezbędnych umiejętności zawodowych.

Program kursu specjalistycznego dla dzielnicowych, w bloku tematycznym poświęconym interwencjom policyjnym, przewiduje zajęcia z zakresu charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie, udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej, umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych z ofiarą przemocy i realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz wykonywania zadań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W programie kursu specjalistycznego dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji, zawarte zostały zagadnienia związane z jakością obsługi zgłaszającego,

poszanowaniem godności i prywatności interesantów, umiejętności udzielenia fachowej pomocy – w tym poinformowania o możliwości skorzystania z pomocy innych instytucji lub organizacji. W programie poruszana jest również tematyka ofiar przestępstw w ujęciu prawnym i psychologicznym oraz zapobiegania wtórnej wiktymizacji. Wskazuje się w nim również na kategorie pokrzywdzonych, wymagających szczególnego podejścia i traktowania np. ofiary zgwałcenia, handlu ludźmi, dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne fizycznie i psychicznie oraz prawa i obowiązki osób pokrzywdzonych. Ponadto program zawiera zagadnienia związane z komunikacją interpersonalną, specyfiką kontaktu z ofiarą przestępstwa oraz jej sytuacją psychiczną i stanem emocjonalnym.

Kurs specjalistyczny dla policjantów do spraw nieletnich, przewiduje realizację części tematów na podstawie autorskiego programu Fundacji „Dzieci Niczyje”, którego treści zawierają m.in. zagadnienia krzywdzenia dzieci (zjawisko jako problem społeczny, formy krzywdzenia, skala zjawiska, obraz psychologiczny dziecka krzywdzonego, czynniki krzywdzenia dzieci, postawy społeczne wobec problemu krzywdzenia dzieci), problematykę dziecka wykorzystywanego seksualnie (opis zjawiska, obraz psychologiczny dziecka wykorzystywanego seksualnie – mity i stereotypy), charakterystykę i mechanizmy funkcjonowania rodziny kazirodczej, prowadzenie przesłuchania dzieci, sposoby prowadzenia interwencji w przypadkach krzywdzenia dzieci, zasady pomocy interdyscyplinarnej – współpracy służb jako skutecznej pomocy dziecku krzywdzonemu, tematykę komercyjnego wykorzystywania dzieci i handlu ludźmi.

Ponadto zagadnienia z zakresu problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zawarte są w programach szkolenia zawodowego (podstawowego i dla absolwentów szkół wyższych), realizowanych w szkołach policyjnych i Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz doskonalenia zawodowego policjantów, organizowanego zarówno centralnie w postaci kursów specjalistycznych oraz lokalnie w postaci szkoleń, prowadzonych przez jednostki i komórki organizacyjne Policji.

W wielu województwach koordynatorzy powiatowi ds. realizacji procedury "Niebieskie Karty" cyklicznie organizują szkolenia z zakresu problematyki przemocy w rodzinie dla funkcjonariuszy w jednostkach terenowych. Szkolenia obejmują tematykę m.in. w zakresie realizacji procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie "Niebieskie Karty", właściwego rozpoznawania i kwalifikowania czynów zabronionych popełnianych w rodzinie, systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, rozpoznawania form przemocy, zapoznania z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zasad pełnienia służby i dokumentowania jej przebiegu oraz sposobu postępowania w przypadku uzyskania

informacji o przemyśle w rodzinie. W szkoleniach biorą udział dzielnicowi, dyżurni, funkcjonariusze ogniw patrolowo-interwencyjnych i służb kryminalnych.

W realizację zadań zawartych w programie, wpisują się również działania Policji związane z procedurą „Niebieskie Karty”, która jest uregulowana przepisem rangi Zarządzenia Komendanta Głównego Policji. W ramach realizacji procedury policjanci w 2007 r. podejmowali interwencje wobec przemocy w rodzinie, w zależności od okoliczności, izolowali sprawcę przemocy w rodzinie, informowali ofiary o ich prawach, wskazywali możliwości szukania pomocy, informowali powołane do tego instytucje i organizacje o konieczności udzielenia wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Dodać należy, że policjanci realizujący procedurę „Niebieskie Karty” (zwłaszcza dzielnicowi), na co dzień współpracowali z instytucjami i organizacjami działającymi na ich terenie oraz brali udział w interdyscyplinarnych zespołach wraz z innymi podmiotami, w których wypracowywane były działania pomocowe, dyżurowali w punktach informacyjnych i ośrodkach interwencyjnych oraz uczestniczyli w posiedzeniach gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Ponadto, funkcjonariusze Policji brali udział w pracach nad strategiami przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywanymi na poziomie lokalnym i brali udział w tworzeniu wojewódzkich/miejskich/gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach działań na rzecz wzmocnienia ochrony ofiar przemocy w rodzinie, Policja z garnizonów: opolskiego, śląskiego i stołecznego, aktywnie włączyła się w realizację pilotażu Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw.

Strukturę programu tworzy Sieć Pomocy Ofiarom Przestępstw składająca się z Lokalnych Ośrodków Wsparcia, oferujących pomoc osobom pokrzywdzonym w wyniku przestępstw. W ośrodkach udzielana jest nieodpłatnie pomoc dla ofiar przestępstw, w zakresie porad prawnych i psychologicznych oraz przekazywane są informacje o formach pomocy udzielanych przez inne podmioty, ich adresach i telefonach.

W celu przygotowania policjantów do realizacji programu organizowano szkolenia dla dzielnicowych i policjantów zajmujących się bezpośrednio ofiarami przestępstw.

Informacja o programie i Lokalnych Ośrodkach Wsparcia była propagowana poprzez policyjne strony internetowe, na których znajdowały się porady, jak nie stać się ofiarą przestępstwa i jak szybko skorzystać z pomocy funkcjonariuszy Policji. Ponadto, informacje o działalności ośrodków (także w postaci ulotek), przekazywane były do wiadomości jednostek i komórek organizacyjnych Policji w celu wykorzystania w codziennej

służbie. Policja realizuje także działania profilaktyczne na rzecz ofiar przestępstw, w których partnerami są instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się powyższą problematyką.

Na terenie województw objętych pilotażem prowadzone są również prace związane ze skoordynowaniem działalności dotychczas działających instytucji pomocy ofiarom z nowopowstałymi Lokalnymi Ośrodkami Wsparcia.

Jednym z istotnych elementów działań Policji podejmowanych na rzecz wzmocnienia ochrony ofiar przemocy w rodzinie, także poprzez zapobieganie ich wtórnej wiktyimizacji, jest tworzenie na terenie jednostek przyjaznych pokoi przesłuchań, nazywanych „niebieskimi pokojami”.

Z posiadanych przez Policję informacji wynika, że na terenie kraju funkcjonuje około 305 tego rodzaju pomieszczeń, z czego 238 znajduje się w budynkach jednostek Policji, 11 w sądach i Prokuraturze, 18 w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie, a pozostałe 38 w budynkach placówek medycznych, instytucji rządowych, samorządowych, organizacji i fundacji działających na rzecz dzieci, młodzieży, rodziny i przeciwdziałania uzależnieniom.

Wyposażenie i organizacja przyjaznych pokoi przesłuchań jest różnorodna. Część tych placówek jest wyposażona w profesjonalny sprzęt audio-video, właściwie dobrane meble, lalki anatomiczne i stanowi kompleks dwóch pomieszczeń przedzielonych lustrem fenickim, spełniając wszelkie wymogi do prowadzenia przesłuchań przez sądy (także małoletniego pokrzywdzonego i świadka przestępstwa w trybie określonym w art. 185a i 185b kpk). Znaczna część stanowi pomieszczenia dostosowane do prowadzenia czynności z innymi ofiarami przestępstw, także dorosłymi (np. pokrzywdzonymi przestępstwami z użyciem przemocy), w celu eliminowania negatywnych konsekwencji związanych z przesłuchiwaniami, po traumatycznych zdarzeniach.

W wielu przypadkach na poziomie lokalnym, w celu zapewnienia właściwego wyposażenia i obsługi przyjaznych pokoi przesłuchań, Policja współpracuje z władzami samorządowymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz prowadzi konsultacje odnośnie standardów, jakie powinny te pomieszczenia spełniać, ze specjalistami Fundacji „Dzieci Niczyje”, która była inicjatorem zawiazania w 2007 r. Koalicji na Rzecz Przyjaznego Przesłuchiwanie Dzieci.

Z pomieszczeń tych mogą korzystać nie tylko policjanci, ale również sędziowie, prokuratorzy i psychologowie. Można wykonywać w nich czynności i prowadzić rozmowy z osobami pokrzywdzonymi, zwłaszcza gdy są to osoby małoletnie lub dorosłe po szczególnych przeżyciach. Dlatego istotne jest, aby wiedza o funkcjonujących przyjaznych pokojach przesłuchań dotarła do jak największego kręgu osób.

Podkreślić należy, że Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonuje od 25 września 2006 r., ale ze względu na wdrażanie programu jego rzeczywista realizacja rozpoczęła się w 2007 roku. Najczęściej wskazywanym przez policjantów problemem przy realizacji programu jest brak, w większości województw, etatowych, powołanych przez wojewodów Wojewódzkich Koordynatorów Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Należy jednak mieć nadzieję, że kolejne lata realizacji programu pozwolą na doskonalenie działań, podejmowanych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak i wypracowywanie skuteczniejszych mechanizmów monitorowania i koordynowania zadań zawartych w programie.

2.4. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010

Rok 2007 był drugim z kolei, w którym Policja realizowała zadania przewidziane w opracowanym przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2010.

W większości wynikające z programu zadania są przedsięwzięciami wpisanymi w katalog naszych codziennych obowiązków, tak służby prewencyjnej, w tym ruchu drogowego, jak i kryminalnej, co wynika głównie z ustawy o Policji oraz faktu, że alkohol jest jednym z podstawowych czynników kryminogennych. Podobnie, w obszarze profilaktyki alkoholowej, zadania wynikające z tego dokumentu stanowią formę kontynuacji realizowanych już przedsięwzięć, tak w odniesieniu do małoletnich, jak i dorosłych. Wynika to z faktu, że naszą ustawową rolą jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, zjawiskom kryminogennym, a także współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Program przewiduje doskonalenie obowiązujących procedur, w tym interwencji wobec takich grup jak: małoletni pod wpływem alkoholu, nietrzeźwi kierowcy oraz procedur Policji wobec przemocy w rodzinie oraz bieżące gromadzenie danych obrazujących zagadnienie alkoholizmu i jego wpływ na poziom ładu i porządku publicznego oraz poczucie bezpieczeństwa obywateli.

Szczegółowe informacje dotyczące podejmowanych przez Policję przedsięwzięć i osiągniętych wyników w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi w 2007 r., w tym wynikających z Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych na lata 2006 - 2010 znajdują się w rozdziale dotyczącym działań Policji w zakresie zapobiegania zjawiskom patologii społecznej, w punkcie Alkoholizm oraz Przemoc w rodzinie.

2.5. Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw

W celu uregulowania kompleksowej problematyki pomocy ofiarom przestępstw w Polsce został wdrożony, w wybranych województwach, program pilotażowy Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw. Konieczność podjęcia działań w tym obszarze wynikała m.in. z zapewnienia przez Polskę pełnej realizacji zapisów *Decyzji Ramowej Rady Unii Europejskiej z 15 marca 2001 r. o pozycji ofiar przestępstw* oraz braku odpowiednich rozwiązań systemowych w zakresie pomocy ofiarom przestępstw. Jest to podstawowy dokument Unii Europejskiej dotyczący ofiar przestępstw uchwalony przez Radę Unii Europejskiej o pozycji ofiary w postępowaniu karnym. Wskazuje on państwom członkowskim kierunek harmonizacji prawa w zakresie ochrony ofiar.

Zarządzeniem Nr 78 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2007 r., został powołany Zespół do Spraw Opracowania Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw. Zgodnie z jego dyspozycją resortem odpowiedzialnym za opracowanie i wdrożenie programu oraz kierującym pracami zespołu zostało Ministerstwo Sprawiedliwości.

Zadaniem zespołu, w skład którego wchodzi przedstawiciel Komendy Głównej Policji jest opracowanie projektu Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw, w tym wdrażanie działań pilotażowych. Zespół został powołany na okres do dnia 30 czerwca 2008r.

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości Nr 164/07/DWOiP z dnia 28 sierpnia 2007 r. program pilotażowy został wdrożony w wybranych województwach Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw. Zakres działania programu pilotażowego obejmuje obszar województw: śląskiego, opolskiego oraz miasta stołecznego Warszawy. Programem kierują koordynatorzy wojewódzcy wyznaczeni przez Ministra Sprawiedliwości, który sprawuje zwierzchni nadzór merytoryczny i organizacyjny nad realizacją programu pilotażowego. Strukturę programu tworzy Sieć Pomocy Ofiarom Przestępstw składająca się z Lokalnych Ośrodków Wsparcia, utworzonych przez Ministra Sprawiedliwości. W ramach Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw zostały powołane wojewódzkie zespoły koordynujące kierowane przez koordynatorów wojewódzkich wyznaczonych przez Ministra

Sprawiedliwości.

W ramach pilotażu Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw w województwie opolskim, śląskim oraz na terenie m.st. Warszawy policjanci współpracują z Lokalnymi Ośrodkami Wsparcia. Program polega na tworzeniu na bazie istniejących placówek, nowej, podległej organizacyjnie i merytorycznie Ministerstwu Sprawiedliwości, struktury wsparcia i pomocy dla ofiar, opartej na działaniach wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, służb społecznych i organizacji pozarządowych, z opiekunami ofiar i wolontariuszami Lokalnych Ośrodków Wsparcia.

Podstawowym celem programu pilotażowego jest „sprawdzenie funkcjonalności podstaw koncepcji Krajowego Programu Pomocy Ofiarom Przestępstw i koordynacji działań w zakresie pomocy ofiarom przestępstw przez Ministra Sprawiedliwości, za pośrednictwem Lokalnych Ośrodków Wsparcia (LOW), jako podstawowych elementów Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw (SPOP). Utworzono 11 LOW obejmując działaniem cały teren określony w projekcie. Na terenie KWP w Katowicach utworzono 8 Lokalnych Ośrodków Wsparcia, na terenie KWP w Opolu 2 i 1 jeden na terenie działania Komendy Stołecznej Policji.

W ramach pilotażu zaplanowano promowanie mediacji, jako alternatywnego sposobu rozwiązywania konfliktów karnych oraz praktyczną realizację tego typu postępowania. Natomiast w celu zapewnienia właściwego podejmowania działań pomocowych i szkoleniowych przez podmioty działające w SPOP, przewidziano szeroki wachlarz przedsięwzięć ewaluacyjnych, ilościowych i jakościowych.

Proponowana procedura inicjowania pomocy zakłada, że ofiary przestępstw osobiście, bądź przez przedstawiciela ustawowego lub opiekuna, wyrażają wobec policjanta, prokuratora lub członka innej instytucji lub organizacji, wolę uzyskania pomocy ze strony Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw.

W przypadku grup ofiar przestępstw personel LOW udzieli stosownej pomocy lub zaangażuje i wykorzysta do jej udzielenia inne elementy/podmioty współpracujące w ramach sieci. Natomiast w stosunku do osób, które nie zostały objęte bezpośrednim oddziaływaniem przez LOW, interwencję będzie obowiązywać podjąć samodzielnie inny element Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw.

W ramach realizacji przez Policję Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw zostali wyznaczeni koordynatorzy wojewódzcy KWP/KSP ds. wdrażania pilotażu. Informacja o pilotażu jest propagowana poprzez policyjne strony internetowe. Ponadto na stronie internetowej KWP w Katowicach opublikowana jest mapa Punktów Pomocy Ofiarom

Przestępstw wraz z podmiotami prowadzącymi punkt, lokalizacją, kontaktem oraz wykazem policjantów pełniących dyżury.

W ramach realizacji pilotażu na terenie województwa śląskiego w ośrodkach udzielana jest kompleksowa pomoc dla ofiar przestępstw w zakresie: porad prawnych, psychologicznych, terapii, asysty w czasie procesu, informacji o formach pomocy udzielanych przez jednostki z Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw – LOW.

Lokalne Ośrodki Wsparcia oferują pomoc osobom pokrzywdzonym w wyniku przestępstw, w szczególności :

- ofiarom zgwałceń, molestowania seksualnego i innych przestępstw seksualnych, ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich,
- ofiarom przestępstw dokonanych ze szczególnym okrucieństwem,
- ofiarom bezradnym: dzieciom, osobom starszym, niepełnosprawnym a także osobom pokrzywdzonym, które po doświadczeniach mają problemy w stabilnym funkcjonowaniu psychospołecznym i oczekują pomocy.

Realizując działania w powyższym obszarze Policja garnizonu śląskiego kontynuuje współpracę z Uniwersytetem Śląskim. Studenci tej uczelni wspomagają punkty konsultacyjne i świadczą wolontariat dla ofiar przestępstw.

Trwają prace związane ze skoordynowaniem działalności dotychczas funkcjonujących punktów pomocy z nowopowstałymi Lokalnymi Ośrodkami Wsparcia tak, aby działania wszystkich podmiotów na rzecz ofiar uzyskały jednakowo wysoki standard świadczenia pomocy.

Stołeczna Policja na bieżąco realizuje działania przewidziane w programie. Osobom pokrzywdzonym, zgłaszającym się do jednostek Policji, udzielane są informacje o możliwości skorzystania z pomocy właściwych organizacji i instytucji, jak również umożliwiony jest kontakt z psychologiem w przypadku zdarzeń o charakterze szczególnym. Na stronach internetowych zarówno KSP, jak też jednostek podległych zamieszczane są porady, jak nie stać się ofiarą przestępstwa, a także jak szybko skorzystać z pomocy funkcjonariuszy Policji.

Od dnia 5 listopada 2007 roku funkcjonuje nowa „pomocowa” warszawska organizacja - Lokalny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przestępstw w Warszawie, skupiająca specjalistów, psychologów, pedagogów, prawników oraz pracownika socjalnego. KSP nawiązała współpracę z koordynatorem wojewódzkim dla m.st. Warszawy, z którym prowadzi prace przygotowawcze do wdrożenia programu pilotażowego. Informacje o działalności ww. organizacji w postaci otrzymanych ulotek przekazywane są do wiadomości jednostek i komórek organizacyjnych Komendy Stołecznej Policji w celu

wykorzystania w codziennej służbie. Ponadto, stołeczna Policja realizuje działania profilaktyczne na rzecz ofiar przestępstw, w których partnerami są instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się powyższą problematyką.

W ramach pilotażu na terenie województwa opolskiego prowadzone były na terenie podległych powiatów spotkania z udziałem przedstawicieli Policji i jednostek pozapolicyjnych, jak również w każdej z komend powiatowych i miejskiej powołano pełnomocników ds. ofiar.

Od października 2007 roku funkcjonują dwa Lokalne Ośrodki Wsparcia w: Opolu i Kędzierzynie –Koźlu. Każda z jednostek policji (oficer dyżurny, pełnomocnicy powiatowi) dysponuje danymi dotyczącymi Lokalnych Ośrodków Wsparcia i zakresem ich działania. Do każdego LOW zostały przypisane powiaty.

Pełnomocnicy z komend: KMP Opole i KPP Kędzierzyn-Koźle wchodzi w skład zespołów koordynacyjnych, którzy dbają o skuteczność podejmowanych działań, przepływ informacji oraz współpracują ze specjalistą KWP w Opolu a także z pełnomocnikami z pozostałych komend.

W każdej komendzie miejskiej/powiatowej są wyznaczeni pełnomocnicy ds. ofiar, których zadaniem jest:

- utrzymywanie bezpośredniego kontaktu z pełnomocnikami z KMP Opole i KPP Kędzierzyn-Koźle w zakresie podejmowanych działań i przepływu informacji,
- działanie w sytuacjach trudnych, w których nie będzie potrzeby natychmiastowego skorzystania z porady pracownika z LOW (psychologa, prawnika), w zależności od sytuacji będą umawiali te osoby na wizyty w siedzibach LOW.

Każda jednostka policji (dyżurni, pełnomocnicy ds. ofiar) dysponuje wykazami zespołów koordynujących oraz pracowników merytorycznych LOW (prawników, psychologów, pedagogów, lekarzy, wolontariuszy).

Po zakończeniu pilotażu planowane jest podsumowanie działań i jego ewaluacja. Planowane jest również opracowanie standaryzacji i specyfikacji usług kierowanych do ofiar przestępstw oraz stworzenia formy prawnej Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw, który ma mieć zasięg ogólnopolski.

3. Programy profilaktyczne realizowane i współrealizowane przez Policję

Działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom społecznym wdrażane przez Policję w głównej mierze opierają się na realizacji programów oraz akcji profilaktycznych. Analiza materiału nadesłanego przez komendy wojewódzkie Policji pozwala stwierdzić, że Policja realizuje działania profilaktyczne o charakterze ogólnopolskim, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Projektowane i realizowane działania najczęściej dotyczą profilaktyki pierwszo i drugorzędowej, czyli skierowane są przede wszystkim na eliminowanie przyczyn przestępczości oraz innych zjawisk społecznie niepożądanych, a także na ograniczanie pewnych konkretnych przestępstw występujących na danym terenie poprzez działania interwencyjne. Natomiast przedmiotem tych oddziaływań najczęściej staje się ograniczenie ryzyka wynikającego z pewnej określonej sytuacji, a podmiotem oddziaływań lokalne społeczności, osoby zaliczane do grup ryzyka oraz potencjalne lub też rzeczywiste ofiary przestępstw.

W 2007 roku, wzorem lat ubiegłych, Komenda Główna Policji prowadziła ewidencję programów prewencyjnych, a zgromadzone materiały podzielono na pięć obszarów tematycznych, które objęły:

- bezpieczeństwo ogólne,
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- patologie,
- ofiary przestępstw,
- oraz ochronę osób i mienia.

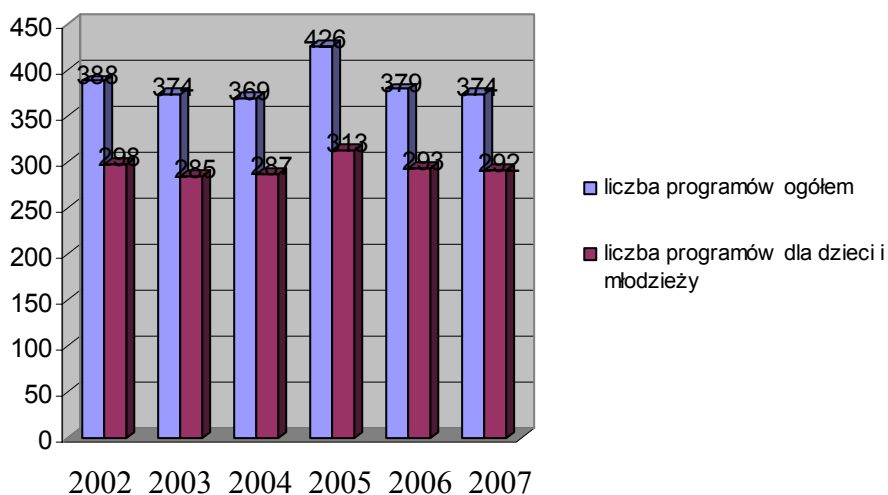
Następnie w ramach każdego obszaru wyodrębniono następujące kategorie programów:

- edukacyjne, które służyć mają rozwijaniu prostych umiejętności życiowych u adresatów, takich jak np. podejmowanie decyzji, radzenie sobie ze stresem, konstruktywne rozwiązywanie problemów czy też nawiązywanie kontaktów interpersonalnych,
- informacyjne, które dostarczają rzetelnych, szczegółowych oraz aktualnych informacji służących unikaniu negatywnych zachowań,
- interwencyjne, czyli pomagające zidentyfikować dany problem występujący w środowisku lokalnym, wskazujące możliwości właściwych rozwiązań, a w konsekwencji sprzyjające zmianie ryzykownych zachowań lub niepożądanych zjawisk,
- oraz alternatywne, które oferują alternatywę dla zachowań negatywnych, najczęściej poprzez zaangażowanie adresatów w pozytywną działalność społeczną, a tym samym

sprzyjają zdobywaniu wartościowych doświadczeń oraz podnoszeniu własnej wartości. Istotne jest, że adresaci programów alternatywnych nierzadko bywają również ich współtwórcami.

Na przestrzeni 2007 roku jednostki Policji realizowały łącznie 374 programy prewencyjne, czyli zaledwie o 5 mniej niż w roku poprzednim (2006 r. - 379). Sytuacja taka może wynikać z faktu, iż znacząca redukcja liczby programów nastąpiła w roku 2005 wskutek działań zmierzających do ponownego „skupienia”, uprzednio rozproszonych programów lokalnych, pod znakiem programów wojewódzkich. Zmniejszenie się liczby inicjatyw profilaktycznych prowadzonych przez jednostki Policji wynika z faktu zakończenia okresu, na który była przewidziana ich realizacja. Należy dodać, że zmniejszenie się liczby programów dotyczyło jedynie inicjatyw o charakterze interwencyjnym. Ponadto przeprowadzona analiza zmian ilościowych wskazuje, iż realizatorzy programów w głównej mierze skupiali się na oddziaływaniu o charakterze profilaktycznym skierowanym na dzieci i młodzież, gdyż 292 (78%) spośród wspomnianych 374 programów to inicjatywy adresowane właśnie to tej grupy społecznej.

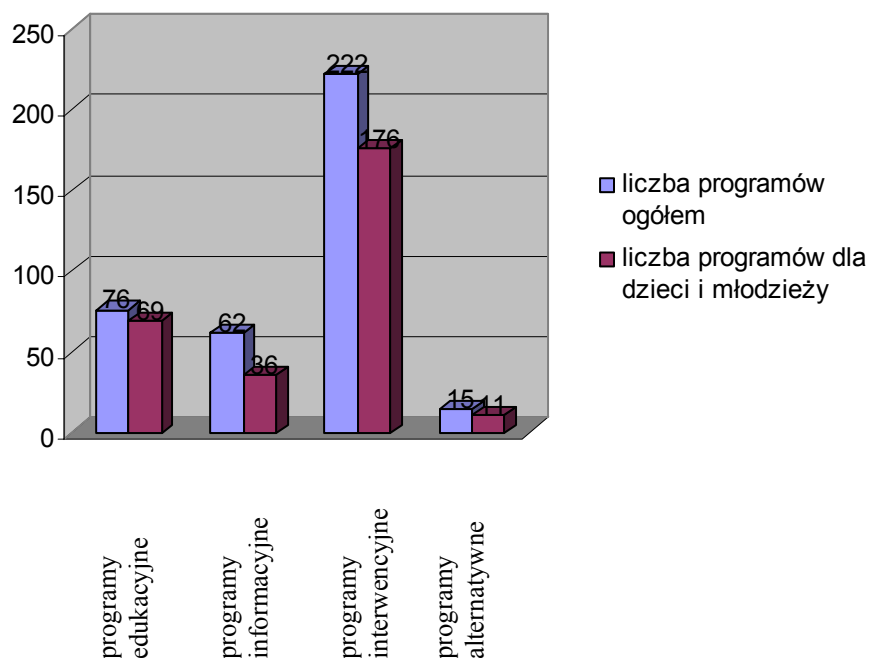
Rys. nr 14 . Liczba programów prewencyjnych realizowanych przez Policję w latach 2002-2007 (l.bez.).

Programy prewencyjne podzielić można liczbowo nie tylko z uwagi na adresatów, do których są one skierowane, ale również ze względu na rodzaj. W 2007 roku Policja z łącznej liczby 374 programów prewencyjnych realizowała 76 (20%) inicjatyw edukacyjnych, 62 (16%) informacyjne, 226 (60%) interwencyjnych oraz 15 (4%) programów o charakterze alternatywnym. Dla uszczegółowienia należy dodać, iż w liczbach tych zawierały się

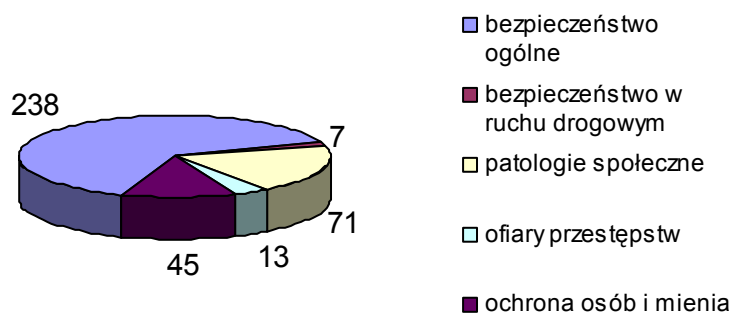
oddziaływania skierowane na dzieci i młodzież i tak odpowiednio: 69 programów edukacyjnych, 36 informacyjnych, 176 interwencyjnych oraz 11 programów alternatywnych.

Rys. nr 15. Liczba programów prewencyjnych realizowanych przez Policję w 2007 roku z podziałem na kategorie (l.bez.).

Natomiast podział programów ze względu na obszary tematyczne pozwala stwierdzić, że wśród 374 programów realizowanych w 2007 roku przez jednostki Policji 238 (64%) związanych było z obszarem dotyczącym bezpieczeństwa ogólnego, 7 (2%) dotyczyło bezpieczeństwa w ruchu drogowym, 71 (19%) wiązało się z obszarem patologii społecznych, 13 (3%) adresowanych było do ofiar przestępstw, a 45 (12%) wiązało się z zagadnieniem ochrony osób i mienia.

Rys. nr 16. Liczba programów prewencyjnych realizowanych przez Policję w 2007 roku z podziałem na obszary tematyczne (l.bez.).

Ponadto, podane łącznie szczegółowe dane dotyczące podziału ilościowego i jakościowego programów prewencyjnych przedstawia tabela nr 26 umieszczona w załączniku nr 6 do niniejszego opracowania.

Na podstawie przedstawionych powyżej zestawień statystycznych można bez wątplenia stwierdzić, że Policja stopniowo odchodzi od wdrażania jedynie programów opartych o edukację, czy też oddziaływanie informacyjne, a coraz częściej skłania się ku konstruowaniu i realizacji programów o charakterze interwencyjnym, czyli pomagających zidentyfikować problem występujący w środowisku lokalnym, wskazujących możliwości właściwych rozwiązań, a w konsekwencji sprzyjających zmianie ryzykownych zachowań lub niepożądanych zjawisk społecznych. Ich liczba stanowi bowiem największy odsetek zarówno spośród wszystkich programów deklarowanych przez jednostki Policji, a także programów skierowanych do dzieci i młodzieży, a ich tematyka najczęściej dotyczy zagadnień związanych z bezpieczeństwem ogólnym. Analiza jakościowa nadsyłanych projektów pozwala jednocześnie stwierdzić, iż wiele programów jest przygotowanych w sposób rzetelny i profesjonalny. Opracowanie inicjatyw profilaktycznych poprzedza niejednokrotnie wnikliwa diagnoza zagrożeń, a także potrzeb oraz możliwości środowiska lokalnego, bez której projektowanie oddziaływań zapobiegawczych nie jest uzasadnione. Warto również wspomnieć o nowym trendzie związanym z realizacją zagadnień o charakterze profilaktycznym, który wiąże się z najczęściej występującą przyczyną utrudniającą, a nawet w wielu przypadkach uniemożliwiającą realizację założeń zawartych w programach oraz akcjach profilaktycznych, jaką stanowi deficyt środków finansowych. Mimo, iż pozyskiwanie takich środków nie zalicza się do obowiązków służbowych policjantów zajmujących się działalnością o charakterze profilaktycznym, często radzą sobie oni bardzo sprawnie z napotkanymi kłopotami natury finansowej. Coraz częściej również inicjują działania prewencyjne o charakterze międzynarodowym, którym dodatkowo sprzyja fakt otwarcia granic, przynależności do krajów wspólnoty europejskiej, a przede wszystkim dostrzeżenia przez Komisję Europejską zagrożeń transgranicznych i asygnowania coraz większych środków wspólnotowych na działania podnoszące jakość życia w środowiskach lokalnych obszarów przygranicznych.

4. Współpraca z policjami innych krajów

Współpraca z Europejską Siecią Prewencji Kryminalnej (EUCPN)

Decyzją Rady Unii Europejskiej w wyniku postanowień szczytu w Tampere w dniu 28 maja 2001 roku, powołana została Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej (European Crime Prevention Network - EUCPN). Do zadań Sieci należy między innymi rozwijanie współpracy międzynarodowej w zakresie zapobiegania przestępczości, a w szczególności wspieranie współpracy, kontaktów oraz wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy państwami Unii Europejskiej, pomiędzy Państwami Członkowskimi a Radą, a także między instytucjami krajowymi i organizacjami koncentrującymi swoje działania na kwestiach prewencji kryminalnej. Polska uczestniczy w pracach Sieci od 2004 roku.

Do ważniejszych zadań realizowanych w 2007 r. należy zaliczyć:

1. Udział przedstawiciela Polski w spotkaniach Zarządu EUCPN

Spotkania Zarządu Sieci służą bezpośredniej wymianie informacji na temat kierunków działań EUCPN oraz zakresu i potrzeb jej restrukturyzacji. W czasie spotkań podejmowane są decyzje kierunkujące pracą EUCPN, powołuje się grupy robocze do realizacji określonych zadań oraz prowadzona jest ogólna dyskusja na temat ograniczania przestępczości. Przedstawiciele krajowi EUCPN wymieniają także informacje o ciekawych przedsięwzięciach prewencyjnych realizowanych w poszczególnych krajach. W 2007 roku odbyły się cztery spotkania Zarządu EUCPN, dwa w czasie prezydencji niemieckiej w Berlinie i Wiesbaden oraz dwa w Lizbonie/Portugalia.

2. Udział Polski w konkursie na najlepszy projekt prewencyjny w UE (ECPA).

Zarząd Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej (EUCPN) w ramach promocji dobrych praktyk w przeciwdziałaniu przestępczości, zorganizował w dniach 10-12 grudnia 2007r. w Lizbonie w Portugalii konferencję „Best Practice Conference” ukierunkowaną na promocję przedsięwzięć prewencyjnych realizowanych w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele państw Unii Europejskiej zajmujący się działaniem na rzecz prewencji kryminalnej - około 130 delegatów z 23 Państw Członkowskich i Chorwacji, oraz z trzech międzynarodowych organizacji zajmujących się prewencją kryminalną – EFUS, ICPC i OIJJ.

Łącznie w czasie konferencji zaprezentowano ponad 30 przedsięwzięć prewencyjnych, z których

15 stanowiło propozycje krajów UE zgłoszone do konkursu prewencji kryminalnej. Tematy, którymi się zajmowano pokrywały szerokie spektrum kwestii przemocy domowej, włącznie z problematyką ofiar, różnym podejściem i metodologią dotyczącą tego bardzo złożonego zjawiska.

Polska w ramach promocji dobrych praktyk zgłosiła do konkursu projekt „Studenckie Punkty Informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie oraz członków rodzin nieletnich zagrożonych zjawiskami patologii społecznej (SPI)” z KWP w Białymstoku. Najwyższe uznanie komisji oraz nagrodę prewencji kryminalnej ECPA 2007 (20 tys. euro) zdobył projekt Szwecji „The Integrated Domestic Violence Programme in Malmö” (Zintegrowany program przeciw Przemocy Domowej w Malme). Przedsięwzięcie to ukierunkowane było na tworzenie poczucia bezpieczeństwa osób zgłaszających przypadki przemocy w rodzinie. Projekt zakładał udzielanie natychmiastowej pomocy ofierze przemocy w zakresie medycznym, prawnym – zgłoszenie faktu Policji oraz uzyskanie cywilnej porady prawnej (w przypadku takiej potrzeby) w celu rozwiązania agresywnego związku.

Działania krajowe w pracach EUCPN:

1. Pośrednictwo w wymianie informacji na temat programu Komisji Europejskiej „Zapobieganie i Zwalczenie Przemocy”:

Komisja Europejska w roku 2007 przeznaczyła 44 mln. euro na finansowanie działań prewencyjnych EUCPN. Skorzystanie z dofinansowania projektów prewencyjnych będzie możliwe poprzez “Framework Partnership Agreement (FPA)” (Partnerstwo Ramowe) – dla organizacji rządowych (finansowanie do 95% kosztów projektów) oraz bezpośrednio dla organizacji pozarządowych (finansowanie do 75 % kosztów projektów). FPA został podpisany w grudniu 2006 r.

2. Spotkania i konferencje promujące działania EUCPN:

We wrześniu 2007 r. w WSPol. w Szczytnie odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona prewencji kryminalnej. Na tej konferencji przedstawiono rolę i zadania Sieci oraz możliwości angażowania do współpracy z EUCPN partnerów pozapolicyjnych. Na konferencji zorganizowanej w dniach 17-20 grudnia 2007 r. w Warszawie w ramach programu „Razem Bezpieczniej” prezentowano i omawiano możliwości współpracy terenowych jednostek administracyjnych z EUCPN.

Inne przedsięwzięcia realizowane w ramach współpracy międzynarodowej

W dniach 9-11 maja 2007 r. w Akademii Policyjnej w Rydze (Łotwa) odbyło się międzynarodowe seminarium dotyczące sposobów realizacji przez kraje członkowskie Unii Europejskiej idei „community policing”. Pod auspicjami CEPOL przedstawiciele Łotwy i Grecji, wspierani przez policję belgijską, fińską oraz portugalską, podjęli inicjatywę zorganizowania dwuczęściowego seminarium przeznaczonego dla specjalistów zaangażowanych we wprowadzanie w rzeczywistość policyjną założeń prewencji kryminalnej, opartej na ścisłej współpracy ze społeczeństwem. Pierwszą część seminarium zorganizowali przedstawiciele Łotewskiej Akademii Policyjnej wspierani finansowo przez CEPOL (European Police College), natomiast organizacyjnie przez wymienione kraje. Druga część przedmiotowego spotkania przewidziana była do realizacji przez policję grecką.

Do głównych celów spotkania należało wspieranie dalszego rozwoju oraz wykorzystania w praktyce innowacyjnego podejścia do założeń idei „community policing”, opisanie nowych inicjatyw oraz realnych sposobów na rozwijanie owej idei w codziennej pracy policyjnej, a także podzielenie się dobrymi praktykami oraz metodami realizacji założeń prewencji kryminalnej w poszczególnych krajach.

5. Inne przedsięwzięcia profilaktyczne

Należy zauważyć, że problematyka związana z przeciwdziałaniem zagrożeniom występującym w czasie prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce nabiera coraz większego znaczenia. Powyższa problematyka znalazła się w Rządowym Programie Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”, jako jeden z siedmiu obszarów pozostającym w szczególnym zainteresowaniu. Głównym celem podejmowanych przedsięwzięć w latach 2007 – 2015 ma być poprawa bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza w obszarze małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach realizacji programu szczególna uwaga ma być zwrócona na zorganizowanie przejrzystej komunikacji pomiędzy Policją a przedsiębiorcami poprzez włączanie przedstawicieli biznesu we wspólne przedsięwzięcia oraz identyfikację najistotniejszych problemów utrudniających prowadzenie uczciwej działalności gospodarczej. To także objęcie wzmocnionym dozorem policyjnym miejsc, gdzie prowadzenie działalności

gospodarczej jest szczególnie zagrożone. W trakcie realizacji programu planowane jest m.in. opracowywanie poradników profilaktycznych dla przedsiębiorców, organizowanie konferencji, sympozjów, forów dialogu i partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa biznesu z udziałem organizacji gospodarczych, Policji, służb porządkowych i inspekcji. Podmiotem odpowiedzialnym za sprawną realizację przedsięwzięć programowych jest MSWiA, a współpracującymi ministerstwa właściwe do spraw: gospodarki, sprawiedliwości oraz Policja, jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje i instytucje gospodarcze.

Komenda Główna Policji od kilku lat w ramach podejmowanych działań z zakresu prewencji kryminalnej realizuje przedsięwzięcia mające na celu poprawę bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

Dobrym przykładem kompleksowego podejścia do problematyki bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce jest powołanie Komitetu Bezpieczeństwa Biznesu przy Krajowej Izbie Gospodarczej, którego głównym celem jest profesjonalne wsparcie, uwzględniające potrzeby przedsiębiorców oraz podmiotów gospodarczych, w zakresie poprawy bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej.

W ramach Komitetu powstało 8 zespołów problemowych, które specjalizują się w wypracowywaniu dla KIG stanowiska w szczegółowo określonej problematyce z zakresu bezpieczeństwa biznesu.

Zespół I: „Strategii Bezpieczeństwa Biznesu i Monitorowania Zagrożeń” -

zajmujący się problematyką całokształtu wiedzy w zakresie bezpieczeństwa biznesu, zbieraniem i przetwarzaniem informacji o nowych trendach przestępczości występujących podczas prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, jak również propagowaniem wiedzy wśród przedsiębiorców o zagrożeniach i sposobach ich unikania.

Zespół II: „Rozwoju Edukacji o Bezpieczeństwie Biznesu i Promowaniu Programów Studiów” –

zajmujący się organizowaniem dokształcania na studiach podyplomowych pod patronatem KIG oraz opiniowaniem i oceną programów z zakresu bezpieczeństwa biznesu realizowanych na wyższych uczelniach.

Zespół III: „Badania Wiarygodności Partnerów Biznesu” -

zajmujący się inicjowaniem i oceną różnych form badania wiarygodności partnerów gospodarczych, w tym wywiadowni gospodarczych oraz wywiadu konkurencyjnego.

Zespół IV: „Audytu Firm w Zakresie Bezpieczeństwa Biznesu” -

zajmujący się udzielaniem pomocy przedsiębiorcom w organizowaniu i przeprowadzaniu ocen poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności, organizowaniem audytów przez zespoły wiarygodnych rzeczoznawców i ekspertów z grona organizacji zrzeszonych w KIG.

Zespół V: „Ochrony Prawnej Biznesu” -

zajmujący się opiniowaniem aktualnych przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej oraz projektów ich nowelizacji - pod kątem bezpieczeństwa biznesu i przygotowaniem opinii KIG dla Rządu i Sejmu w tym zakresie.

Zespół VI: „Ochrony Ekonomicznej Biznesu” -

zajmujący się problematyką zagrożeń i patologii występujących podczas prowadzenia działalności gospodarczej, analizą czynników korupcyjnych, efektywnością ubezpieczenia działalności firm, oceną trendów przestępczości gospodarczej, a także współdziałaniem z organami ścigania oraz sądownictwa.

Zespół VII: „Ochrony Technicznej i Fizycznej Biznesu” -

zajmujący się oceną skuteczności stosowanych systemów ochrony osób i mienia, powiązaniem systemów zabezpieczeń z systemami ubezpieczeń mienia, pomocą i doradztwem dla przedsiębiorców w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa poprzez zastosowanie środków ochrony technicznej i fizycznej.

Zespół VIII: „Ochrony Informacji w Biznesie” -

zajmujący się problematyką ochrony informacji przed nieuczciwą konkurencją i niełojalnością personelu, systemami ochrony danych w sieciach teleinformatycznych, upowszechnianiem wiedzy o zabezpieczeniach zasobów informatycznych przedsiębiorstw oraz prowadzeniem zajęć warsztatowych dla podmiotów gospodarczych.

Komitet Bezpieczeństwa Biznesu KIG posiada obecnie najlepiej opracowaną i kompleksową ofertę skierowaną do przedstawicieli organizacji gospodarczych i przedsiębiorców zrzeszonych w Krajowej Izbie Gospodarczej.

Analizując sprawozdania za 2007 rok nadesłane przez KWP i KSP można stwierdzić, że zagadnienia z zakresu problematyki bezpieczeństwa w biznesie w niektórych KWP są realizowane w sposób akcyjny, a nie programowy. Niejednokrotnie aktywność Policji ogranicza się do organizowania doraźnych spotkań lub szkoleń. W podejmowanych przedsięwzięciach brakuje długoterminowych działań programowych realizowanych wspólnie

z organizacjami gospodarczymi, dzięki którym można dotrzeć do dużej grupy przedsiębiorców.

Pozytywnym przykładem podejmowania działań w obszarze poprawy bezpieczeństwa w biznesie jest, realizowany przez Komendę Stołeczną Policji, program profilaktyczny „Strefa Bezpiecznych usług”. Program powstał w porozumieniu z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy i skupia się na przeciwdziałaniu kradzieżom i włamaniom do pojazdów i kradzieżom mienia na terenie obiektów wielkopowierzchniowych (centrów handlowych), dyskotek, kawiarni, restauracji oraz terenach do nich przyległych. Podejmowane działania skierowane są zarówno do klientów jak i służb ochrony, pracowników, a także kierownictwa ww. obiektów. Cele projektu koncentrują się na:

- zmniejszeniu liczby przestępstw i wykroczeń występujących na terenach obiektów handlowo-usługowych,
- edukacji klientów z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa,
- edukacji personelu w zakresie przeciwdziałania przestępczości pospolitej i zagrożenia aktami terrorystycznymi,
- promowaniu właściwych zachowań i sposobów postępowania wśród klientów i personelu, pozwalających na uchronienie ich przed skutkami działań przestępczych.

Działania prowadzone w ramach programu mają długofalowy charakter, pozwalający na wytworzenie odpowiedniej atmosfery dla skutecznego wdrażania zarówno wśród mieszkańców stolicy, jak też podmiotów gospodarczych.

W ramach programu opracowano *Poradnik z zakresu bezpieczeństwa dla przedsiębiorców „Strefa Bezpiecznych Usług”*, zawierający m.in. algorytm postępowania w sytuacji zagrożenia terroryzmem, zagadnienia dotyczące postępowania pracowników ochrony fizycznej oraz opis znamion przestępstw i wykroczeń. Powyższy poradnik ma zostać niebawem udostępniony placówkom handlowym uczestniczącym w programie. W ramach wsparcia działań profilaktycznych w celu osiągnięcia założonych priorytetów duży nacisk położono również na właściwą organizację pracy policjantów, a także przeprowadzono szereg przedsięwzięć:

- „Bezpieczne Centrum” – celem jest poprawa stanu bezpieczeństwa klientów placówek handlowo-usługowych i gastronomiczno-rozrywkowych poprzez edukację personelu oraz klientów,
- „Bezpieczny Trakt Królewski” – prowadzone w okresie największego nasilenia turystów w okresie letnim na terenie Starego Miasta, ul. Nowy Świat, a także przy terenach Łazienek Królewskich w Warszawie.

Innym ciekawym projektem, który jest realizowany przez Wydział Prewencji KWP w Gdańsku oraz KMP w Gdańsku jest program „Bezpieczny Biznes”. Program skierowany jest do środowiska właścicieli hoteli, lokali gastronomicznych oraz biur turystycznych zlokalizowanych na terenie Starego Miasta w Gdańsku. Celem głównym programu jest stworzenie warunków i możliwości bezpiecznego prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gdańskiej Starówki poprzez:

- redukcję liczby przestępstw, wykroczeń i zdarzeń kryminalnych w obrębie centrów handlowo-usługowych,
- dążenie do wzrostu poczucia bezpieczeństwa osób odwiedzających centra handlowo-biznesowe,
- budowę zintegrowanego systemu współdziałania na rzecz bezpieczeństwa zarówno osób korzystających z centrów handlowo-biznesowych jak i właścicieli oraz pracowników tych obiektów.

Na terenie KWP w Białymstoku przeprowadzono przy udziale Banku PKO S.A szkolenia funkcjonariuszy Policji na temat przestępczości bankowej. Systemem kaskadowym przeszkolono 622 policjantów z zakresu:

1. Rozpoznania urządzeń, instalowanych na bankomatach odbiegających od ich standardowego wyposażenia tj.: wszelkiego rodzaju nakładek umożliwiających wypłatę gotówki lub skanujących karty, rejestrujące nr PIN, zatrzymujących pieniądze lub karty, zainstalowane w bankomatach lub jego otoczeniu, czytnikach do otwierania drzwi lub pomieszczeń, umożliwiających ingerencję osób nieuprawnionych,
2. Wiedzy o podstawowych zachowaniach przestępców okradających konta klientów,
3. Uregulowań prawnych w tym zakresie.

W ramach posiedzeń Podlaskiego Forum Gospodarczego zainicjowano publikację cyklu artykułów na temat realizacji założeń programu „Razem Bezpieczniej” w miesięczniku Izby Przemysłowo-Handlowej w Białymstoku. Uruchomiono skrzynkę poczty elektronicznej o adresie bezp.w.dzial.gosp@podlaska.policja.gov.pl, za pośrednictwem, której Policja informowana jest o naruszeniach prawa w zakresie sfery gospodarczej.

W KWP w Katowicach utworzono grupę roboczą realizującą zagadnienia z obszaru bezpieczeństwa biznesu. Liderem grupy został przedstawiciel Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach. Przedstawiciel Wydziału Prewencji KWP biorący udział w pracach grupy zainspirował RIG i Izbę Celną do przeprowadzenia badań ankietowych wśród biznesmenów,

biorących udział w spotkaniach, organizowanych przez Prezydentów miast śląskich. Celem badań będzie m. in. uzyskanie diagnozy potrzeb szkoleniowych, jak również zdiagnozowanie obszarów zainteresowania przedsiębiorców problematyką bezpieczeństwa biznesu oraz określenie zawartości merytorycznej podręcznika o zagrożeniach i przeciwdziałaniu im, skierowanego do przedstawicieli biznesu.

Idea problematyki propagowana była przez Wydział Prewencji KWP między innymi w trakcie konferencji popularno-naukowych, organizowanych przez Śląskie Towarzystwo Marketingowe – jednego z uczestników grupy roboczej ds. bezpieczeństwa w biznesie. Przykładem może być konferencja „Sec-info”, w której wzięło udział ponad 250 przedstawicieli biznesu i instytucji państwowych.

Część Komend Miejskich oraz Powiatowych Policji garnizonu śląskiego, prowadziło akcje informacyjne skierowane do właścicieli sklepów, punktów handlowych oraz punktów bankowych SKOK. W trakcie spotkań mówiono o sposobach zabezpieczenia mienia. Organizowane były również szkolenia listonoszy z zakresu bezpiecznych zachowań i przeciwdziałania zagrożeniom.

Opisane powyżej projekty są przykładem możliwych do wdrożenia kierunków działań profilaktycznych skierowanych do organizacji gospodarczych ogólnokrajowych, regionalnych i lokalnych, a także branżowych. To także propozycja dla przedsiębiorców nie zrzeszonych w organizacjach gospodarczych, którzy zainteresowani są poprawą bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej.

Celowe wydaje się dalsze kontynuowanie rozpoczętych przedsięwzięć mających na celu poprawę bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Ważnym elementem realizacji przedsięwzięć jest wytypowanie, a następnie przygotowanie merytoryczne policjantów z KWP/KSP koordynujących projekty z zakresu bezpieczeństwa w biznesie oraz policjantów z KMP/KPP wyznaczonych do kontaktów z przedstawicielami podmiotów gospodarczych. Ważne jest również przygotowanie optymalnej procedury współpracy jednostek Policji z organizacjami gospodarczymi, które powinny być uwzględnione w codziennej służbie.

Realizacja tej problematyki stworzy również możliwość m.in. lepszego przepływu informacji i koordynacji przedsięwzięć pomiędzy pionem prewencji kryminalnej a pionem przestępczości gospodarczej, w zakresie występujących trendów przestępczości, metod zapobiegania oraz podejmowania wspólnych przedsięwzięć mających na celu poprawę bezpieczeństwa.

Sprawna realizacja problematyki powiązana z odpowiednią promocją medialną w środowisku przedsiębiorców, najprawdopodobniej doprowadzi do zmniejszenia zagrożenia, wzrostu poczucia bezpieczeństwa w biznesie, aktywniejszej współpracy z Policją, a w konsekwencji postrzegania Polski jako kraju, gdzie można bezpiecznie prowadzić działalność gospodarczą.

Na skutek przestępstw w biznesie tracą nie tylko podmioty gospodarcze, ale także państwo, które nie otrzymuje należnych podatków. Firmy, które wskutek działań przestępczych ponoszą duże straty, coraz częściej biorą pod uwagę możliwość przeniesienia produkcji do innych państw, gdzie jest bezpieczniej. Jeżeli do tego dojdzie stracimy jako kraj jeszcze więcej (wpływy podatków do budżetu, zwiększenie bezrobocia, brak zamówień dla kooperantów krajowych, negatywne postrzeganie Polski jako kraju lokowania inwestycji zagranicznych itp.). W związku z powyższym zaktywizowanie działań Policji skierowanych na podejmowanie różnorodnych, wspólnych działań z przedstawicielami biznesu może doprowadzić do konkretnych, wymiernych korzyści – np.: zwiększenia wpływów do budżetu.

IV. Podsumowanie

Inicjowanie w profilaktyce nowych przedsięwzięć jest priorytetowym działaniem realizowanym przez policjantów służby prewencyjnej i zagadnieniem istotnym, wymagającym od Policji kreatywności oraz podejmowania niekonwencjonalnych rozwiązań. Ich efektywność, a w konsekwencji ograniczenie negatywnych zjawisk występujących w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, zależy od wielu czynników. Ważnym elementem tych działań jest bliska współpraca wszystkich podmiotów, które ustawowo lub statutowo zajmują się przedmiotową problematyką.

Inicjatywy podejmowane w obszarze przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym wymagają spójnego i systemowego podejścia. Tylko taka formuła realizowana w sposób konsekwentny może przynieść oczekiwane efekty w postaci mniejszej liczby występujących zagrożeń. Wnikliwa analiza poszczególnych problemów, która uwzględnia specyfikę lokalnych uwarunkowań, pozwala bowiem na podejmowanie właściwych i trafnych rozwiązań w zakresie opracowywania i realizacji projektów prewencji kryminalnej. Z tego też względu celowe wydaje się stałe intensyfikowanie działań w obszarze zapobiegania zjawiskom patologicznym, a przez to doskonalenie realizowanych przedsięwzięć profilaktycznych.

Niniejszy Raport obrazuje skalę zagadnień realizowanych w 2007 roku przez policjantów w obszarze prewencji kryminalnej, które z uwagi na swoją rolę w znaczący sposób wpływają na poziom poczucia bezpieczeństwa.

Dane statystyczne dotyczące przestępczości nieletnich pozwalają zaobserwować tendencję wzrostową w stosunku do roku poprzedniego w zakresie liczby czynów karalnych popełnionych przez nieletnich oraz utrzymującą się na tym samym poziomie liczbę nieletnich sprawców czynów karalnych. Podobnie jak w latach ubiegłych głównym miejscem działalności przestępczej nieletnich było środowisko miejskie, a nieletni sprawcy najczęściej działali indywidualnie. W obszarze funkcjonowania policyjnych izb dziecka szczególną uwagę należy zwrócić na wzorcowe rozwiązania w zakresie opieki i nadzoru nad nieletnimi przebywającymi w PID oraz odpowiednią organizację służby w tych placówkach. Przyjęte w 2007 roku standardy postępowania przyczyniły się w efekcie do tego, że praktycznie wyeliminowano sytuacje zagrażające bezpieczeństwu w pomieszczeniach PID.

Analiza materiału dotyczącego problematyki alkoholizmu wskazuje, że podłoże tego zjawiska nie ulega zmianom. W ostatnim okresie wśród przyczyn alkoholizmu specjaliści

ds. nieletnich sygnalizują występowanie nowego zjawiska, jakim jest migracja zarobkowa członków rodzin za granicę. Od kilku lat spożywanie napojów alkoholowych jest najczęściej odnotowywanym zachowaniem ryzykownym wśród młodzieży. Świadczą o tym policyjne dane dotyczące ujawnianych małoletnich będących pod wpływem alkoholu.

Z kolei analiza materiału związanego z problematyką narkomanii wskazuje na tendencję spadkową w takich obszarach jak liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących przestępczości z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych. Natomiast wskaźnik wykrywalności sprawców w tej kategorii przestępstw utrzymuje się niezmiennie na wysokim poziomie.

Materiał dotyczący zjawiska przemocy domowej wskazuje na spadek liczby interwencji wobec przemocy w rodzinie, podejmowanych przez policjantów na terenie całego kraju oraz spadek liczby przestępstw znęcania się nad osobą najbliższą, przy jednoczesnym wzroście liczby podejrzanych zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych, co świadczy o bardziej restrykcyjnym podejściu organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości do tego rodzaju przestępstw. Ponadto w rozdziale tym ujęto ważniejsze informacje opisujące trendy obserwowane w obszarach występowania pozostałych zjawisk patologii społecznej.

Informacje na temat działań Policji ukierunkowanych na profilaktykę, dotyczą między innymi kwestii współpracy z administracją szczebla rządowego, samorządowego oraz z innymi podmiotami. Na ich podstawie zaobserwować można tendencję spadkową ilości środków finansowych pozyskanych przez jednostki Policji na realizację przyjętych programów oraz wdrażanie podpisanych porozumień z zakresu bezpieczeństwa, a także zauważyć, iż z łącznej liczby 374 programów prewencyjnych Policja zrealizowała najwięcej projektów o charakterze interwencyjnym oraz edukacyjnym. Podział programów ze względu na obszary tematyczne pozwolił również stwierdzić, że wśród programów profilaktycznych realizowanych przez jednostki Policji największą część stanowiły inicjatywy dotyczące bezpieczeństwa ogólnego. Ponadto, analiza materiału zgromadzonego w tym rozdziale dostarcza informacji opisujących liczne inicjatywy ukierunkowane na ograniczanie rozwoju oraz minimalizację skutków negatywnych zjawisk społecznych, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpiecznego funkcjonowania członków lokalnych społeczności, takie jak programy profilaktyczne realizowane przez Policję na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Podsumowując, należy podkreślić, iż opracowane przez jednostki Policji „Sprawozdania o stanie prewencji kryminalnej i zadaniach realizowanych w tym zakresie

przez jednostki organizacyjne Policji”, które stanowiły źródło informacji zawartych w niniejszym raporcie, przygotowane zostały w niezwykle szczegółowy i profesjonalny sposób. Jednakże ograniczenia natury organizacyjnej oraz technicznej, dotyczące objętości opracowania, wymusiły konieczność wykorzystania wyłącznie najistotniejszych fragmentów z nadesłanych materiałów.

Tabela nr 1

Wybrane kategorie przestępstw z uwzględnieniem nieletnich sprawców czynów karalnych w okresie 2007 roku w oparciu o dane statystyczne zebrane w policyjnym systemie „TEMIDA”

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone	w tym: czyny karalne nieletnich		Podjejrzeni	w tym: nieletni	
	2007	2007	% wskaźnik udziału	2007	2007	%wskaźnik udziału
Przestępstwa ogółem	1152993	72476	6,3%	540604	54747	10,1
Kryminalne	794317	67401	8,5%	291302	51739	17,8
Gospodarcze	143108	2387	1,7%	54796	658	1,2
Zabójstwo	848	11	1,3%	845	26	3,1
Uszczerbek na zdrowiu	14848	3534	23,8%	9706	2912	30,0
Udział w bójce lub pobiciu	14327	2958	20,6%	23570	6768	28,7
Zgwałcenie	1827	126	6,9%	1111	118	10,6
Rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze	27637	7511	27,2%	15975	5129	32,1
w tym: rozbój z bronią palną lub innym niebezpiecznym przedmiotem	1965	149	7,6%	1205	237	19,7
Kradzież cudzej rzeczy	241104	10540	4,4%	48848	10504	21,5
Kradzież samochodu	21284	321	1,5%	2478	373	15,0
Kradzież z włamaniem	141606	9185	6,5%	23675	7301	30,8
Narkotykowe	63007	9310	14,8%	27976	2945	10,5
Korupcyjne	9631	2	0,02%	4123	3	0,1
Falszerstwo kryminalne	43658	1330	3,0%	14852	939	6,3
Oszustwo kryminalne	34775	572	1,6%	13822	302	2,2
Falszerstwo gospodarcze	21988	14	0,06%	3599	11	0,3
Oszustwo gospodarcze	38618	496	1,3%	15421	207	1,3
Przeciwko obrotowi gospodarczemu	12069	12	0,1%	8829	9	0,1
Drogowe	168359	1192	0,7%	161939	1129	0,7
W tym: prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	150382	943	0,6%	145436	887	0,6

Tabela nr 2

Zestawienie porównawcze dotyczące przestępczości w Polsce
w oparciu o dane statystyczne zebrane w policyjnym systemie „TEMIDA”

województwo	ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY		
		OGÓLEM PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH	CZYNY KARALNE NIE-LETNICH	% CZYNÓW NIE-LETNICH	OSOBY PODEJ- RZANE OGÓLEM	NIELETNI SPRAWCY	WSKAŹNIK DYNAMIKI
Polska	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	101,8
	2006	1287918	77515	6,0	587959	53782	105,5
Dolnośląskie	2007	112777	10390	9,2	50014	5886	97,4
	2006	119466	10947	9,2	55945	6042	102,7
Kujawsko- -pomorskie	2007	61183	3254	5,3	26856	2840	102,0
	2006	67604	3148	4,6	29445	2784	99,1
Lubelskie	2007	51222	2181	4,3	30679	2541	99,0
	2006	57329	2405	4,2	34725	2567	95,3
Lubuskie	2007	38386	2365	6,2	21259	1943	125,7
	2006	38752	1434	3,7	20690	1546	100,8
Łódzkie	2007	73196	4111	5,6	35742	3449	102,6
	2006	79563	4138	5,2	37615	3361	110,3
Małopolskie	2007	87006	5238	6,0	34395	3404	105,4
	2006	105630	6046	5,7	35580	3229	117,1
Mazowieckie	2007	64151	3503	5,5	32147	2732	95,0
	2006	71697	3616	5,0	36476	2876	108,0
Opolskie	2007	31788	1682	5,3	15429	1501	107,1
	2006	32628	1314	4,0	15991	1401	104,5
Podkarpackie	2007	37864	1513	4,0	22292	1817	112,8
	2006	41356	1335	3,2	24244	1611	90,2
Podlaskie	2007	26651	1242	4,7	15796	1447	96,7
	2006	27725	1314	4,7	17286	1496	86,9
Pomorskie	2007	74297	4607	6,2	28731	3251	94,9
	2006	90182	5903	6,5	31772	3424	105,9
Śląskie	2007	164685	9531	5,8	69283	7277	105,1
	2006	183620	9695	5,3	76153	6927	103,9
Świętokrzyskie	2007	40561	1931	4,8	16290	1352	110,6
	2006	41074	1605	3,9	17963	1222	109,8
Warmińsko- Mazurskie	2007	44876	2725	6,1	25801	2570	87,3
	2006	48926	2863	5,8	29133	2944	115,4
Wielkopolskie	2007	90697	8985	9,9	43501	4893	103,5
	2006	104214	9717	9,3	46812	4728	110,2
Zachodnio- pomorskie	2007	57947	4516	7,8	29316	3562	111,5
	2006	60687	5177	8,5	28081	3195	112,3
KSP	2007	95706	4702	4,9	43073	4282	96,7
	2006	117465	6858	5,8	50048	4429	109,6

Tabela nr 3

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie placówek oświatowych
w wybranych kategoriach przestępstw
w oparciu o dane statystyczne zebrane w policyjnym systemie „TEMIDA”

WYBRANE KATEGORIE PRZESTĘPSTW	SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA		SZKOŁY ŚREDNIE I ZAWODOWE		INTERNATY I BURSY SZKOLNE	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Przestępstwa kryminalne, w tym:	17085	18 821	2977	3 760	1369	1 741
Zabójstwa	0	0	1	1	2	0
Uszczerbek na zdrowiu	1511	1 475	141	129	62	64
Bójki i pobicia	957	951	82	76	64	69
Zgwałcenia	19	20	5	0	9	16
Kradzież cudzej rzeczy	3023	4 030	1324	1 930	335	396
Kradzież z włamaniem	896	1 118	240	354	107	142
Kradzieże rozbójnicze, rozboje i wymuszenia	3037	3 603	182	189	199	294
Narkotykowe	443	691	358	425	129	272
Inne przestępstwa stwierdzone	386	246	387	119	21	122
Ogółem przestępstw stwierdzonych	17471	19067	3364	3 879	1390	1 863

Tabela nr 4

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie placówek oświatowych
z uwzględnieniem poszczególnych województw
w oparciu o dane statystyczne zebrane w policyjnym systemie „TEMIDA”

WOJEWÓDZTWA	Szkoła podstawowa gimnazjum		Szkoła średnia, zawodowa		Internat lub bursa szkolna	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
DOLNOŚLĄSKIE	2331	2003	229	306	226	284
KUJAWSKO- POMORSKIE	696	804	135	191	46	50
LUBELSKIE	413	624	186	192	63	75
LUBUSKIE	412	326	120	118	52	45
ŁÓDZKIE	1182	1214	172	241	63	75
MAŁOPOLSKIE	1567	2106	251	306	86	230
MAZOWIECKIE bez KSP	1024	1046	248	323	47	78
OPOLSKIE	272	347	82	126	24	44
PODKARPACKIE	388	345	166	201	36	36
PODLASKIE	297	295	83	86	50	70
POMORSKIE	974	1453	180	204	88	75
ŚLĄSKIE	2672	2559	484	467	136	92
ŚWIĘTOKRZYSKIE	417	376	136	173	50	53
WARMIŃSKO- MAZURSKIE	451	521	356	171	56	83
WIELKOPOLSKIE	1910	2110	225	311	122	295
ZACHODNIO- POMORSKIE	1023	938	116	205	87	83
KSP WARSZAWA	1442	2000	195	258	158	195
POLSKA	17471	19067	3364	3879	1390	1863

Tabela nr 5

Zestawienie statystyczne liczby nieletnich przebywających w policyjnych izbach dziecka w Polsce w okresie od 1. 01. do 31. 12. 2007 r.

LICZBA NIELETNICH PRZEBYWAJĄCYCH W PID			UMIESZCZENI W PID ZE WZGLĘDU NA:							
O G Ó Ł E M	Z TEGO:		POPEŁNIENIE CZYNU KARALNEGO (art. 40 § 1 upn)			OGÓŁEM z art. 40 § 1 upn	SAMOWOLNY POBYT POZA PLACÓWKĄ MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI (art. 40 § 7 upn)			OGÓŁEM z art. 40 § 7 upn
	CHŁOPCY	DZIEWCZĘTA					13 - 14	15 - 16	do 17 lat	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7624	6862	762	1382	3382	2107	6871	92	517	144	753

Sporządzono na podstawie druków statystycznych przesłanych do Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP przez terenowe jednostki Policji.

Tabela nr 6

Liczba nieletnich zatrzymanych w poszczególnych PID z podziałem na województwa

Województwo	Policyjna izba dziecka	Liczba nieletnich przebywających w danej placówce	
		2006	2007
Dolnośląskie	PID w Legnicy	352	269
	PID w Wałbrzychu	206	164
	PID we Wrocławiu	587	473
Kujawsko – pomorskie	PID w Bydgoszczy	188	200
Lubelskie	PID w Lublinie	142	25*
Lubuskie	PID w Gorzowie Wlkp.	142	158
	PID w Zielonej Górze	120	116
Łódzkie	PID w Łodzi	415	411
Małopolskie	PID w Krakowie	387	432
	PID w Tarnowie	109	119
Mazowieckie	PID w Radomiu	204	232
	PID w Płocku	146	414
Mazowieckie (KSP)	PID w Warszawie	833	887
Opolskie	PID w Opolu	111	130
Podkarpackie	PID w Rzeszowie	112	106
Podlaskie	PID w Białymstoku	230	168
Pomorskie	PID w Gdańsku	242	228
	PID w Słupsku	92	60
Śląskie	PID w Katowicach	576	583
	PID w Będzinie	457	500
	PID w Bielsku-Białej	208	161
	PID w Częstochowie	286	190
Świętokrzyskie	PID w Kielcach	187	231
Warmińsko - Mazurskie	PID w Elblągu	214	235
	PID w Olsztynie	267	270
Wielkopolskie	PID w Poznaniu	313	312
	PID w Ostrowie Wlkp.	105	129
Zachodniopomorskie	PID w Koszalinie	143	137
	PID w Szczecinie	300	284

* PID w Lublinie czasowo zamknięto w dniu 01.10.2006r. decyzją Państwowego Inspektora Sanitarnego MSWiA. Pierwszy etap prac remontowych zakończono 31.10.2007 r.

Tabela nr 7

Podejrzani wg stanu trzeźwości w latach 2006-2007
na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA

Wybrane kwalifikacje prawne	Rok	PODEJRZANI DOROŚLI			% nietrzeźwych wśród podejrzanych w danej kategorii	NIELETNI SPRAWCY			% nietrzeźwych wśród nieletnich sprawców w danej kategorii
		Ogółem	Ustalono stan trzeźwości	W tym nietrzeźwi		Ogółem	Ustalono stan trzeźwości	W tym nietrzeźwi	
Zabójstwo	2006	768	550	420	54,7	26	18	6	23,1
	2007	820	555	439	53,5	26	16	9	34,6
Uszczerbek na zdrowiu	2006	6845	3502	2063	30,1	2792	1205	77	2,8
	2007	6794	3486	2058	30,3	2912	1281	98	3,4
Udział w bójce lub pobiciu	2006	16918	8510	5960	35,2	6074	2694	346	5,7
	2007	16802	8737	6328	37,6	6768	2900	420	6,2
Zgwałcenie	2006	1056	609	402	38,1	159	60	16	10,1
	2007	993	547	381	38,4	118	61	11	9,3
Kradzież cudzej rzeczy	2006	40754	22818	5914	14,5	10633	5011	355	3,3
	2007	38344	20862	5706	14,8	10504	4615	316	3,0
Rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze	2006	13825	7890	4707	34,0	5312	2270	301	5,7
	2007	10846	5988	3791	35	5129	2205	341	6,6
Uszkodzenie rzeczy	2006	11542	7595	5694	49,3	3529	1653	408	11,6
	2007	13185	8689	6712	51	4435	1926	502	6,6
Przeciwko funkcjonariuszom publicznym	2006	12532	10582	8770	69,9	485	312	199	41
	2007	12873	10905	9196	71,4	630	422	222	35,2

Tabela nr 8

Liczba doprowadzeń osób w celu wytrzeźwienia w 2007 roku
na podstawie formularzy III 6 i III 11
oraz rocznych sprawozdań z komend wojewódzkich Policji

L.p.	Województwo	Doprowadzeni w celu wytrzeźwienia do:			
		jednostek Policji* dorośli/ nieletni	miejsca zamie- szkania	izb wytrzeźwień ogółem**/w tym nieletni/ chłopcy/ dziewczeta	placówek służby zdrowia
1.	Dolnośląskie	9356/114	4213	24562/274/251/23	4428
2.	Kujawsko-pomorskie	2120/0	4658	20395/331/320/11	3459
3.	Lubelskie	6783/68	3750	4501/91/79/12	3236
4.	Lubuskie	2327/10	4190	7857/100/86/14	1407
5.	Łódzkie	7453/73	5126	9605/4/3/1	2623
6.	Małopolskie	3252/9	7561	19792/162/159/3	5103
7.	Mazowieckie	9166/35	7229	3139/43/43/0	2990
8.	Opolskie	3283/41	2955	2191/41/30/11	1744
9.	Podkarpackie	5036/57	4884	8888/90/80/10	3322
10.	Podlaskie	2049/4	3315	13193/337/290/47	2868
11.	Pomorskie	4905/45	3704	11750/113/98/15	2146
12.	Śląskie	3022/21	8185	39859/351/307/44	5186
13.	Świętokrzyskie	1770/1	3102	10551/128/118/10	1187
14.	Warmińsko-mazurskie	7590/113	6854	7232/71/59/12	4125
15.	Wielkopolskie	4806/15	8240	16596/219/193/26	3942
16.	Zachodniopomorskie	3051/13	3881	9922/206/178/28	2875
17.	KSP	2847/17	2887	14180/121/87/34	2857
SUMA		79452/636	84734	224213/2 682/ 2381/301	53498

* Dane z formularza III 6 - zestawienie liczbowe osób umieszczonych w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych w 2007 roku (dotyczą rzeczywistej liczby nietrzeźwych przebywających do wytrzeźwienia w pdoz).

** Dane z formularza III 11 - zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji (mogą się różnić od rzeczywistej liczby przebywających w izbach wytrzeźwień).

Przykłady ciekawych inicjatyw profilaktycznych podejmowanych w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi:

KWP Białystok

Na terenie KMP w Suwałkach ustawiono tzw. „Czarną skrzynkę punktów sprzedaży alkoholu małoletnim”, do której każdy mieszkaniec może anonimowo przekazać informację o miejscach, gdzie doszło do sprzedaży alkoholu małoletnim.

KWP Bydgoszcz

We współpracy z wychowawcami i młodzieżą szkolną Gimnazjum w Mogilnie, GKRPA, SANEPID i Strażą Miejską zorganizowano akcję profilaktyczną pod hasłem „Alkohol – nieletnim dostęp zabroniony!”, w ramach której odpowiednio przygotowana do udziału w tej kampanii grupa młodzieży odwiedziła 42 sklepy w mieście i gminie Mogilno. Młodzież wręczała sprzedawcom, którzy odmawiali podania napojów alkoholowych zieloną kartkę z listem gratulacyjnym, natomiast sprzedawcom, wykazującym gotowość sprzedaży lub podania napoju alkoholowego, wręczali czerwoną kartkę z ostrzeżeniem o prawnych skutkach takiego postępowania. Czerwone kartki otrzymało blisko 20 % sprzedawców.

KWP Lublin

W 2007 r. w powiecie świdnickim rozpoczął działanie zespół ds. Przemocy w rodzinie, który koordynuje również działania w zakresie monitorowania zjawiska alkoholizmu. W wyniku prac zespołu Sąd Rejonowy – Wydział Grodzki w Świdniku rozpoczął stosowanie (na wniosek prokuratora i z własnej inicjatywy) środka dodatkowego w postaci obowiązku poddania się terapii. Na wniosek Policji sędziowie obligatoryjnie wydają postanowienie o skierowaniu do wskazanej poradni ujawnionego nietrzeźwego nieletniego na zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnienia od alkoholu.

KWP Łódź

Z inicjatywy Wydziału Prewencji KWP w Łodzi w okresie ferii 2007 roku zorganizowano ogólnowojevodzką akcję pod nazwą „Niebieski Kapturek”. Działania podjęte były pilotażowo i swym zasięgiem objęły sklepy i placówki gastronomiczne usytuowane w centrum Łodzi. Akcja odbyła się przy współpracy z aktorami Teatru „KRUK” oraz przedstawicielami Telewizji Regionalnej TVP 3. Polegała ona na wizytach w punktach

sprzedaży alkoholu grupy osób składających się z aktorów przebranych za „Niebieskiego Kapturka” i Gajowego. Niebieski kapturek chciał dokonać zakupu alkoholu, podając informacje o swojej niepełnoletności. Aktorzy mieli za zadanie zweryfikować wiedzę sprzedającego odnośnie warunków sprzedaży alkoholu, w tym obowiązujących zakazów. Obecni na miejscu funkcjonariusze Policji pouczali sprzedających, wręczając jednocześnie okolicznościowe ulotki dotyczące przepisów prawnych regulujących sprzedaż napojów alkoholowych, ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich. Pracownicy telewizji nagrywali wyreżyserowaną scenkę, mając w perspektywie emisję publiczną relacjonującą działania profilaktyczne. Integralną częścią akcji było przekazanie przez funkcjonariuszy sprzedawcom i właścicielom placówek ulotki, zawierającej aspekty prawne związane ze sprzedażą alkoholu. Całość przedsięwzięcia ukierunkowana była głównie na edukację i profilaktykę, przy zminimalizowaniu represji, co warunkowało zdobycie sprzymierzeńców rekrutujących się z grona osób zajmujących się dystrybucją alkoholem.

KWP z/s Radom

W listopadzie 2007 r. Komendant Powiatowy Policji w Ciechanowie zawarł porozumienie z Prezydentem Miasta Ciechanów w zakresie interwencji terapeutycznej wobec osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Zgodnie z porozumieniem każda osoba zatrzymana do wytrzeźwienia w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, przed zwolnieniem odbywa rozmowę z dzielnicowym oraz pracownikiem Miejskiego Biura ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem tej interwencji jest motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia współpracy z profesjonalną placówką leczniczą oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rozmowa z osobą nadużywającą alkoholu zostaje utrwalona w formie pisemnej wraz z deklaracją podjęcia terapii przez daną osobę. W 2007 roku przeprowadzono rozmowy z 24 osobami, z których 18 wyraziło pisemną deklarację do podjęcia leczenia.

Tabela nr 9

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości
- wybrane informacje za lata 2006 – 2007

KWALIFIKACJA PRAWNA	2006					2007				
	CZYNY			POKRZYWDZENI		CZYNY		POKRZYWDZENI		
	stwierdzone	wykryte	wskaźnik	ogółem	nieletni	stwierdzone	wykryte	wskaźnik	ogółem	nieletni
Zgwałcenie /art.197§1-2 kk/	1829	1517	82.6	1646	364	1707	1444	84.1	1523	346
zgwałcenie ze szczeg. okruc. /art.197 §3 kk/	169	148	84.1	158	27	120	105	85.4	112	17
wykorzyst. seks. osoby niepoczytalnej /art.198 kk/	120	115	95.8	111	29	125	120	95.2	118	39
molest. seks. z naduż. stos. zależn. /art.199 kk/	70	69	98.6	80	31	82	82	100.0	203	169
obcow. płciowe z osob. pon. 15 l. /art.200 §1 kk/	1687	1573	92.9	4064	4052	1882	1730	91.2	8151	8151
pornogr. z udz. osob. pon. 15 l. /art.200 §2 kk/	209	201	96.2	658	657	242	230	95.0	81	31
pornogr. nieletni + zwierzęta	123	97	78.9	38	17	187	154	82.4	72	24
kazirodstwo /art.201 kk/	26	26	100.0	22	0	47	47	100.0	26	0
rozpowszech. pornografii /art.202 §1 kk/	31	16	51.6	24	0	46	28	60.9	1006	290
produk. i rozp. pornografii osob. pon. 15 l. /art.202§2-3 kk/	209	201	96.2	685	657	242	230	95.0	242	242
zmuszanie do upraw. prostytut. /art.203 kk/	42	42	100.0	44	2	55	51	92.7	38	11
stręczycielstwo, sutenerstwo /art.204§1-2 kk/	205	202	98.1	0	0	271	268	98.5	0	0
sutener. wobec osob. małoletn. /art.204 §3 kk/	29	27	93.1	0	0	44	43	97.7	0	0
uprowadzenie w celu upraw. prost. za gran. /art.204 §4 kk/	3	3	100.0	2	0	1	1	100.0	1	0
RAZEM	8458	4237	90.0	7505	5836	6398	4533	91.2	21680	9303

Tabele nr 18-24

Interwencje domowe wobec przemocy w rodzinie
wynikające z ilości wypełnionych „Niebieskich Kart”

Liczba przeprowadzonych interwencji

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych ogółem	376538	479602	482007	559387	593727	610941	608751	620662	718819
w tym dot. przemocy w rodzinie	72031	86146	86545	96449	85512	92495	96773	96099	81403

Miejsce interwencji dotyczących przemocy w rodzinie

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Miasto					55711	61679	63464	59499	49880
Wieś					29801	30816	33309	36600	31523

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2003 r. czyli przed zmianą zarządzenia regulującego przeprowadzanie interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie przez policjantów

Liczba ofiar przemocy domowej

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	96955	116644	113793	127515	137299	150266	156788	157854	130682
w tym: kobiety	55241	67678	66991	74366	80185	88388	91374	91032	76162
mężczyźni	4239	5606	5589	7121	7527	9214	10387	10313	8556
dzieci do lat 13	23929	27820	26305	30073	32525	35137	37227	38233	31001
małoletni od 13 do 18 lat	13546	15540	14908	15955	17062	17527	17800	18276	14963

Liczba sprawców przemocy domowej

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	56847	70457	69138	76991	83330	91920	97142	96775	81743
w tym: kobiety	1838	2571	2361	2903	2861	3501	4153	4074	3632
mężczyźni	54669	67309	66376	73759	80233	88180	92776	92526	77937
nieletni	340	577	401	329	236	239	213	175	170

Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych ogółem (procesowo, prewencyjnie, dopr do wytrzeźwienia)									36877
w tym: kobiety									951
mężczyźni									35901
nieletni									25

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2006 r. czyli przed zmianą zarządzenia regulującego planowanie i sprawozdawczość w Policji

Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu – ogółem	48459	58664	56058	60884	64064	70203	74633	74772	63303
- kobiety					1305	1780	2255	2126	2073
- mężczyźni					62690	68382	72315	72588	61085
- nieletni					69	41	63	58	145
W tym: przewieziono do Izb Wytrzeźwień	25647	31655	29874	31650	19521	20745	19521	18536	15875
- kobiety					297	471	657	630	481
- mężczyźni					19217	20264	18848	17889	15405

- nieletni					7	10	16	17	7
W tym: przewiez. do polic. pom. dla zatrzym. do wytrzeźwienia					16524	18566	21162	23624	20769
- kobiety					180	238	423	465	452
- mężczyźni					16340	18308	20726	23148	20299
- nieletni					4	20	13	11	18

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2003 r. czyli przed zmianą Zarządzenia regulującego przeprowadzanie interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie przez policjantów

Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy, do różnych instytucji i organizacji

Miejsce kierowania informacji	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ośrodki pomocy społecznej	7922	8161	8313	9149	12389	17638	19973	27249	27370
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	10807	13295	14105	15325	19521	20487	21789	26237	24624
Placówki służby zdrowia	374	459	419	429	423	526	724	743	737
Placówki szkolno-wychowawcze	512	764	727	566	781	781	806	915	846
Organizacje pozarządowe	230	381	479	259	535	1266	2227	3341	4311
Inne	2785	4386	14105	5366	7139	9331	11646	16250	17033
RAZEM	22630	27446	38148	31094	40788	50029	57165	74735	74921

Tabela nr 25

Lokalne porozumienia dotyczące zapobiegania przestępczości podpisane przez komendantów jednostek Policji, przyjęte programy bezpieczeństwa oraz środki finansowe przekazane w 2007 roku na działalność profilaktyczną (z podziałem na partnerów).

Województwo	LICZBA PRZYJĘTYCH PROGRAMÓW I PODPISANYCH POROZUMIENI					ŚRODKI NA REALIZACJĘ PROGRAMÓW I POROZUMIENI (w tys. zł.)			
	ADMINISTRACJA RZĄDOWA	ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA	Utworzone Powiatowe Komisje Bezpieczeństwa i Porządku (art. 38A)	Przyjęte programy bezpieczeństwa	INNE POROZUMIENIA	ADMINISTRACJA	POLICJA	INNE	RAZEM
dolnośląskie	3	38	20	6	31	525,6	423,3	4,5	953,4
kujawsko- pomorskie	1	35	17	19	13	1015,0	48	3,6	1066,6
lubelskie	1	6	-	-	4	183,8	-	0,3	184,1
lubuskie	-	34	12	-	3	2078,1	-	220,4	2298,5
łódzkie	9	37	5	7	12	4326,2	14	972,7	5312,9
małopolskie	-	35	20	15	16	1661,3	190	16,4	1867,7
mazowieckie	1	45	6	9	40	261,8	-	-	261,8
opolskie	-	-	-	-	14	861,4	-	70	931,4
podkarpackie	1	14	7	1	7	102,5	-	6,9	109,4
podlaskie	4	17	2	5	12	1757,9	0,7	49,1	1807,7
pomorskie	-	-	-	9	13	132	-	0,6	132,6
śląskie	-	69	4	10	12	6876,3	-	500	7376,3
świętokrzyskie	5	101	13	13	16	625,5	5	378,2	1008,7
warmińsko- mazurskie	1	15	-	3	6	45	-	-	45
wielkopolskie	5	33	9	8	31	2184,7	111,6	96,9	2393,2
zachodnio- pomorskie	7	30	7	7	15	1498,5	-	11,8	1510,3
KSP	1	62	5	2	26	1966,4	570,8	-	2537,2
RAZEM	39	571	127	114	271	26102	1363,4	2331,4	29796,8

Tabela nr 26

Liczba programów prewencyjnych realizowanych przez Policję w 2007 roku
(z podziałem na kategorie oraz obszary tematyczne)

Kategoria programów	OBSZAR TEMATYCZNY									
	Bezpieczeństwo ogólne		Bezpieczeństwo w ruchu drogowym		Patologie społeczne		Ofiary przestępstw		Ochrona osób i mienia	
	LICZBA WSZYSTKICH PROGRAMÓW	w tym dla dzieci i młodzieży	LICZBA WSZYSTKICH PROGRAMÓW	w tym dla dzieci i młodzieży	LICZBA WSZYSTKICH PROGRAMÓW	w tym dla dzieci i młodzieży	LICZBA WSZYSTKICH PROGRAMÓW	w tym dla dzieci i młodzieży	LICZBA WSZYSTKICH PROGRAMÓW	w tym dla dzieci i młodzieży
Edukacyjne	41	41	1	1	28	26	-	-	6	1
Informacyjne	39	21	5	5	8	8	4	2	6	-
Interwencyjne	147	123	-	-	35	35	9	9	30	9
Alternatywne	11	9	1	1	-	-	-	-	3	1
RAZEM w obszarach tematycznych	238		7		71		13		45	